

Že celi teden je v Ptuj in okolici živahno. Ulice so polne mask, kurenti pozivajo z zvonci in z ježevkami kar uspešno preganjajo zimo. V gostilnah pečejo pustne krofe in njihov omamni vonj vabi mimoidoče da posedijo, popijejo kozarec dobrega vina, se posladkajo s krofi in se nasmejijo norčijam mask.

V Ptuj bo gotovo najbolj živahno na pustno nedeljo, ko se bo začela jubilejna prireditev — 20. kurentovanje. Da, takrat bo v Ptuj najbolj šegavo, veselo, norčavo. Ob 10. uri bodo na Titovem trgu nastopile etnografske skupine, — nekaj jih že poznamo, nekatere pa se bodo predstavile prvič. Naj omenimo blumarje iz Čedad, pustove iz Drežnice pri Kobaridu, krampuse iz Murecka, babare iz Bitole pa zvončare iz Opatije. Tudi letos bomo videli perchte iz Fusch in seveda vse domače skupine od pokačev, kopjašev, oračev, vil, picekov in kolotičev do ploharijev in korantov, teh prijetno grozljivih mask, ki so simbol prireditve.

Ptjujski gostinci bodo tja od 12. do 14. ure poskrbeli za obiskovalce, ptjujske gospodinje za domačine, — potem pa spet na ulice, na ogled karnevala. V njem bodo sodelovale vse etnografske skupine, delovni kolektivi, dijaki, učenci in posamezniki. Vsi skupaj se bodo ponorčevali iz naših napak, mi pa se jim bomo, kot že leta nazaj, iz srca nasmejali.

Zares prijetno bo, tako kot vsako leto, letos morda še za kanček bolj, saj slavi kurentovanje visok jubilej. In ne pozabite, parkirni prostori bodo pripravljeni, — ptjujske ulice bodo zasedle maske in množice obiskovalcev, tam za jeklene konjičke ne bo prostora. In za konec še to: nikar ne odklanjajte značk, ki veljajo le 25 dinarjev in so vstopnica za dopoldansko in popoldansko prireditev, hkrati pa skromen prispevek vsakega od nas k letošnji prireditvi. Pa kakšen cilinder denite na glavo, našemite se, bodite veseli, smejte se in pozabite na vsakdanje skrbi. — te bodo počakale, pust pa ne.

N. D.

Ples kurentov na lanski prireditvi

Foto: I. Ciani

Redko je na sejah zborov skupščine občine Ptuj tako živahna in družbeno angažirana razprava kot je bila na 22. seji zborov ob razpravi o predlogu resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Ptuj za obdobje 1976—80 v letu 1980, povezana tudi s sklepi skupne seje OK ZKS in OS ZSS ter seje predsedstva OK SZDL Ptuj. Vse to kaže, da je pripravljenost tako delegatskih skupčin kot vseh zavestnih subjektivnih dejavnikov, da bomo v resoluciji začetne cilje tudi uresničili. Ne gre le za soglasno podporo in sprejem resolucije, temveč tudi za pripravljenost stalnega preverjanja uresničevanja nalog.

Družbenopolitični zbor se je sestal že v petek, 8. februarja. V svojih stališčih je med drugim zapisal ugotovitve, da bo potrebno v letošnjem letu na slehernem delovnem mestu povečati storilnost, maksimalno izkoristiti delovni čas z boljšimi pogoji in organizacijo dela, zmanjšanjem bolniškega staleža, z boljšim izkoriščanjem delovnih sredstev, varčevanjem z materialom itd. Vsi delavci se morajo v svojih delovnih sredinah zavzemati za takojšnjo dopolnitev plana za leto 1980 na podlagi resolucijskih omejitev in v nje vključiti stabilizacijske programe ter sproti ugotavljati uresničevanje ter programov. Pri tem moramo doseči, da bo sleherni delavec in občan zavestno dojel in spoznal nujnost letošnjih stabilizacijskih ukrepov.

Zbor je tudi predlagal izvršnemu svetu SO Ptuj, da podvzame pobudo za spremembo delovnega časa v organizacijah združenega dela, službah in organih uprave tako, da bo delavec zunaj svojega delovnega časa lahko urejal zasebne zadeve. Temu ustrezno naj prilagodijo svoj delovni čas tudi OZD, zlasti trgovine z gorivom (plin), z gradbenim materialom, servisne dejavnosti, zdravstvo, pravosodje itd.

Delegati zbora združenega dela, ki se je sestal v

ponedeljek, 11. februarja so v celoti podprli ta stališča družbenopolitičnega zbora, sprejeli so resolucijo z dopolnili, ki jo je predlagal izvršni svet, vendar z enim glasom proti in enim vzdržanim glasom. Vzrok za tak postopek pri obeh delegatih je bil verjetno v parcialnem tozovskem gledanju na nekatere omejitve, ki jih resolucija zahtuje v interesu stabilizacije in umirjenosti rasti gospodarstva.

Zbor krajevnih skupnosti, ki se je sestal prav tako v ponedeljek, je enoglasno sprejel resolucijo z dopolnili in stališči, obenem pa je s posebnim sklepom zadolžil skupščine krajevnih skupnosti, da s svojimi samoupravnimi in drugimi subjekti ter koordinirano z družbenopolitičnimi organizacijami sprejmejo lastne programe razvoja v letošnjem letu, ki morajo biti dosledno usklajeni z resolucijo in z realnimi možnostmi lastnega dohodka. Skupaj z vsemi nosilci upravljanja družbenih sredstev naj tudi izdelajo konkretne programe varčevanja kot sestavnega dela politike ekonomske stabilizacije v krajevni skupnosti.

Sveti skupščin KS pa naj stalno in kritično spremljajo uresničevanje resolucije, programe razvoja in programe varčevanja.

Posebej so v sklepih opozorili, da je treba v srednjeročne plane razvoja krajevnih skupnosti za obdobje 1981—1985 že v postopkih njihovega oblikovanja vgraditi vse elemente stabilizacijskih ukrepov in varčevanja. O vseh teh nalogah naj razpravljajo tudi na zborih občanov in delovnih ljudi, da bo tako prišla do izraza odločujoča vloga vsakega krajana pri uresničevanju skupnih nalog.

Zbor krajevnih skupnosti bo posebej spremljal izvajanje teh sklepov, ocenil programe krajevnih skupnosti in o tem razpravljaj na eni od svojih sej.

FF

V Ormožu se bodo jutri, 15. februarja sestali vsi trije zbori skupščine občine Ormož, najprej na skupni, potem pa na ločenih sejah. Na skupni seji bo osrednje vprašanje resolucija o politiki izvajanja družbenega plana občine Ormož za obdobje 1976—80 v letu 1980, o njej bodo razpravljali skupno, sprejeli pa jo bodo na ločenih sejah.

Nadalje bodo na skupni seji obravnavali poročilo sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu o nekaterih perečih problemih cestnega prometa v občini, program dela skupščine in zborov za letošnje leto, družbeni dogovori o ustanovitvi družbenega sveta za družbeno ekonomski razvoj in ekonomski politiko in družbenega sveta za vprašanja političnega sistema in samoupravnih odnosov. Na ločenih sejah pa bodo obravnavali posamezni zbori v skladu s svojimi pristojnostmi o vrsti odlokov in o imenovanjih.

Resolucijo o politiki izvajanja družbenega plana občine Ormož za letošnje leto so uskladili s sklepi predsedstva CK ZKJ in predsedstva SFRJ v skladu s spremembami in dopolnitvami zveze in republiške resolucije. Izvršni svet SO Ormož je pri oblikovanju predloga resolucije upošteval tudi predloge in dopolnitve, ki so bile dane v razpravi o osnutku resolucije. Pri tem velja zlasti poudariti stališča predsedstva občinske konference SZDL Ormož, ki opozarjajo predvsem na upoštevanje realnosti

stanja, da v resolucijo ne vpisujemo želja in potreb, temveč le tisto, kar bomo v letošnjem letu lahko uresničili.

Zanimiva je tudi primerjava ekonomskih kazalcev med prvim osnutkom in sedanjim predlogom resolucije.

Povečanje družbenega proizvoda so v osnutku načrtovali za 14 %, v predlogu pa kar 17,4 %, od tega povečanje v družbenem sektorju za 22 %, v zasebnem pa za 2,3 %.

Rast zaposlenosti so prvotno načrtovali v družbenem sektorju za 11,1 %, v predlogu pa je zapisano 7,5 %.

Porast produktivnosti dela so v

osnutku za družbeni sektor načrtovali za 4,7 %, v predlogu pa 9,9 %, to je več kot še enkrat višje.

Pri investicijski dejavnosti med osnutkom in predlogom ni bistvene razlike, v osnutku 40,9, v predlogu pa 40,8 odstotka. Gre torej le za eno desetino odstotka manj, vendar je to zmanjšano pri negospodarskih investicijah, kjer to pomeni kar za 19,7 % zmanjšanje investicij na negospodarskem področju. Predlog resolucije je dobro pripravljen, zato jo bodo zbori prav gotovo sprejeli, obenem pa oblikovali stališča, kako naloge iz resolucije kar najdosledneje uresničevati.

-u

Ob 10. uri nastop etnografskih skupin na Titovem trgu

1. Pozdrav pustnih pokačev iz Podlehnik in Markovec
2. Ples kopjašev iz Markovec
3. Oranje oračev iz Podlehnik
4. Ples vil s kraljico iz Zabovce
5. Nastop plesačev iz Pobrežja
6. Nastop oračev iz Lancove vasi
7. „Šrangarji“ iz Obreža pri Ormožu
8. „Blumarji“ iz Čedad — Beneška Slovenija — Italija
9. „Klada“ iz Sp. Polskave
10. „Perchte“ iz Fusch — Avstrija
11. „Pustovi“ iz Drežnice pri Kobaridu
12. Orači iz Markovec
13. „Krampusi“ iz Murecka — Avstrija
14. „Babari“ iz Bitole — SR Makedonija
15. Kopanjarice iz Markovec
16. „Zvončari“ iz Opatije — SR Hrvatska
17. Piceki in kokotiči iz Markovec
18. „Maškure“ iz Turiša — SR Hrvatska
19. Rusa, medvedi in drugi pustni liki iz Markovec in Strmca
20. Plohariji iz Cirkovc
21. Koranti iz Markovec, Ptuj in okolice

Ob 14. uri etnografska in karnevalska povorka po ptjujskih ulicah, v kateri sodelujejo:

polet omenjenih skupin še orači iz Gerečje vasi, Rodnega vrha, pustne šeme osnovnih in drugih šol, Iliri in Rimljani ter motorna in druga vozila delovnih organizacij, društev in posameznikov ob spremljavi treh maskiranih pihalnih orkestrrov.

Zbor sodelujočih v Prešernovi, zatem Slovenski trg—Bezjakova ulica—Titov trg—Miklošičeva ulica—Trg MDB—Krempljeva ulica—Trg svobode—magistralna cesta M/3—Osojnjkova ulica—Gregorčičev drevored—Potrčeva cesta—Srbski trg—Titov trg—Miklošičeva ulica—Trg MDB—Krempljeva ulica—Trg svobode—Dravska ulica (razhod).

Letos je vse kazalo, da bomo po dolgih letih imeli spet »klasično« zimo s snegom tja do »Matija, ki led razbija«. Nenadna odjuga koncem januarja pa ni razočarala samo šolarjev, ki so bili prikrajšani za marsikatero prijetno urico na snegu med zimskimi šolskimi počitnicami, temveč tudi tiste, ki so verjeli v tradicionalne zimske zakonitosti.

No, sneg je skopnel, dnevene temperature so bile precej nad ničlo, pogosto je gredo sonce, začeli so poganjati zvončki, po bregovih Slovenskih gor in Halož pa že rumenijo trobentice. Vinogradniki, tako poklicni kot nedeljski, so začeli obrezovati trto, prav tako sadjarji. Narava se je začela prebujati, kmetovalci pa s pripravami na začetek zgodnjih spomladanskih del.

Zadnje dni se je vreme sicer nekoliko poslabšalo, valovi vlažnega zraka so prinesli oblake in dež, vendar izgleda, da bo tudi to kratkotrajno, saj zaradi dežja niti

Koranti s Ptjuškega polja so začeli letos preganjati zimo že 2. februarja
Foto: I. Ciani

EMONA MERKUR PTUJ

Priprave na naslednje srednjeročno obdobje

V sozdu Emona prav v tem času usklajujejo izhodišča za pripravo planov za naslednje srednjeročno obdobje v posameznih tozidih. Sedaj urejajo odnose s poslovnimi partnerji, tako da bodo tudi odnosi z dobavitelji usklajeni s plani za obdobje 1981—1985. Delovna organizacija Merkur združuje sredstva v interni banki sozda, ta sredstva pa namenja tudi za investicije, zato je potrebno v tem mesecu uskladiti tudi vse načrtovane investicije in se glede na določila resolucije odločiti za najpotrebnejše. Izdelani so že osnutki plana celotnega prihodka, dohodka in ostalih elementov za naslednje srednjeročno obdobje, v pripravi pa so še ostali elementi stanovanjske izgradnje, splošnega ljudskega odpora itd.

Na vprašanje, po kakšni stopnji bo v novem srednjeročnem obdobju tega celotni dohodek, prihodek in čisti dohodek, je Marjan Ostroško, direktor delovne organizacije Merkur, odgovoril:

»Izhodišča plana so narejena v skladu s sedanjo stabilizacijsko politiko, ker predvidevamo, da bo ta akcija nujno potrebna tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju. Načrtujemo porast produktivnosti in akumulativne sposobnosti delovne organizacije. Rast celotnega prihodka pa na osnovi realnih cen 4 do 6-odstotna. V planskih osnovah je predvideno, da mora celotni prihodek, predvsem pa akumulacija, rasti hitreje od osebnih dohodkov in sklada skupne porabe. Rast dohodka je predvidena z 20 %, vendar rast dohodka ni toliko bistvena, glavni povdarek je na večji akumulaciji.«

Kakšna pa so predvidevanja za letošnje leto?

»Pravkar so v zaključni fazi priprave letošnjega delovnega plana, ki bo usklajen z zvezno, republiško in občinsko resolucijo. V planu je predvideno, da bodo osebni dohodki rasli za 25 % počasneje od dohodka. Že v letu 1979 smo uveljavili počasnejšo rast osebnih dohodkov v primerjavi z dohodkom. Tudi v akumulaciji predvidevamo hitrejšo rast, saj se zavedamo, da je nadaljnji razvoj odvisen le od dobre akumulacije. Seveda pa bo šlo to delno tudi na račun osebnih dohodkov in sklada skupne porabe.«

M. G.

TGA KIDRIČEVO

O ZAKLJUČNEM RAČUNU

V teh dneh potekajo v vseh TOZD v TGA „Boris Kidrič“ v Kidričevem razprave po sindikalnih skupinah, kjer se seznanjajo s prvim delom zaključnega računa za leto 1979. Zbori delavcev bodo predvidoma konec tega in v začetku prihodnjega tedna, na njih se bodo podrobneje seznanili še z drugim delom ZR in ga nato potrdili. Za uvod v te razprave so izredno skrbno pripravljena poročila omogočila delavcem, da se podrobno spoznajo z vsemi elementi gospodarjenja v minulemu letu in z doseženimi rezultati v posameznih temeljnih organizacijah.

Seveda ni bilo preveč tveganje govoriti o ne vem kako povišani produktivnosti dela, čeprav delno tudi temu ne gre oporekati, ampak je bilo mnogo več zaslug za izredno dober uspeh zaradi izvoza določenih proizvodov, kot na primer hidrata iz TOZD glinice na Poljsko, s katerim bomo nadaljevali tudi v tem letu. Čeprav so bile dane dobre informacije o gospodarjenju v letu 1979, pa doslej posebne razprave, razen določenih izjem ni bilo, kar je delno tudi razumljivo, saj se le-ta pričakuje, ko bodo na zborih delavci podrobno seznanjeni tudi z razdelitvijo dohodka in ostalim. Kljub temu so bila postavljena tudi določena vprašanja predvsem glede gospodarjenja v letu 1980 v katerem vemo, da se bo treba še kako stabilizacijsko obnašati. Niso odveč skrbti tudi v tem kolektivu, saj so vezani na uvoz nekaterih nujno potrebnih surovin, kot je na primer v glinici kavstični lug s katerim so velike težave, je pa za nemoteno proizvodnjo glinice več kot nujno potreben.

Delavci so bili seznanjeni s temi problemi in težavami, čeprav nimajo na to nobenega vpliva, še enkrat poudarjam, zaskrbljenost ni odveč. Seveda je pri tem le treba poudariti osnovno misel, ki bi naj vodila delavce k razmišljanju, kaj bo treba storiti v letošnjem letu, da bomo kos vsem težavam, ki so pred nami. Potrebno bo mnogo več osebnega prizadevanja pri delu in lastnem vplivu na produktivnost, predvsem še na racionalnem izkoriščanju osnovnih surovin. Treba bo paziti pri upoštevanju osnovnih normativov, da se le-te čimbolj zniža v okviru možnosti ali vsaj obdrži v določenih merilih.

Mnogo je bilo tudi govora o delovni disciplini, saj je le-ta osnovni pogoj, da se stabilizacijski ukrepi čimbolj uveljavijo. Nepotrebne, neopravičene izostanke iz dela in odsotnost zaradi bolniških bo treba spraviti na minimum, da pa ne govorimo o vlogi slehernega delavca na delovnem mestu pri opravljanju s stroji in napravami, ki jih je treba maksimalno izkoristiti. Ob tem vemo tudi to, da so mnoge proizvodne naprave v tej delovni organizaciji že zelo stare in iztrošene in da je zaradi tega potrebno mnogo več vzdrževanja, pri čemer prav tako nastajajo mnogi problemi tudi zaradi pomanjkanja določenih profilov kadra in podobno. Posvetiti bo potrebno mnogo več pozornosti kvalitetnemu vzdrževanju in s tem omogočiti daljšo življenjsko dobo proizvodnih naprav. Mnogi se sicer še ne zavedajo (ali pa se žal nočejo) kaj vse nas čaka v tem letu in da so minili tudi časi brezskrbnosti in tistega, čemur smo pravili delitev dobičkov brez večjih prizadevanj na nekaterih področjih našega dela.

Delavci v DO TGA se skoraj zagotovo zavedajo (vsaj večina njih), kaj je v tem letu na naši predvideni poti, zato bo potrebno krepko zagristi v to kislno jabolko in dati vse od sebe, da storimo vse tisto kar je neposredno odvisno prav od nas samih. Če ne bomo, ne bomo mogli računati na kakršnokoli pomoč od drugod in varljivo, zato bo treba mnogo več medtozidskega dogovarjanja in ukrepanja ter predvsem složnega in enotnega dela v cilju čimboljšega uspeha celotne delovne organizacije.

Naša povezanost bo prav v tem letu pokazala, kolikor smo se zavedali svoje odgovornosti in koliko smo sploh tudi sami prispevali k boljšemu gospodarjenju. Zato bodo prav predstoječi zbori delavcev, na katerih bi naj potrdili zaključni račun za leto 1979, pravi prikaz naše realnosti in prizadevnosti in prikaz smeri po kateri želimo iti z vso odgovornostjo v letošnjem in v naslednjih letih.

Franc Meško

ORMOŠKO KMETIJSTVO V LETU 1980

Prvenstvena naloga kmetijstva v ormoški občini bo tudi v letošnjem letu povečanje proizvodnje sladkorne pese, ki je morajo zasejati na 250 ha v družbenem sektorju in 500 ha v kooperaciji. Poleg tega pa si bodo prizadevali še za večjo proizvodnjo grozdja, sadja, žita in mesa.

Posebno skrb bodo posvetili tudi pridobivanju novih kmetijskih površin, saj bo občinska kmetijska zemljiška skupnost letos namenila kar 78 milijonov dinarjev za melioracije na območju Sejanske doline. Središča ob Dravi in Krčevine. Med drugim si bodo prizadevali tudi za ustanovitve interesne skupnosti za pospeševanje kmetijstva in za opredelitev perspektivne možnosti kmetijskih zemljišč na podlagi prehodne kategorizacije.

—u

Tudi pred SZDL v krajevnih skupnostih aktualne naloge

Tako kot pred celotnim združenim delom so tudi v okviru krajevnih skupnosti in krajevnih konferenc Socialistične zveze delovnega ljudstva v ospredju številne naloge v zvezi z najaktualnejšimi vprašanji. O tem so na nedavnem enodnevnem seminarju spregovorili tudi predsedniki in sekretarji KK SZDL.

Prva tema seminarja — priprava družbenega plana občine Ptuj za obdobje 1981-1985 ter resolucija za letošnje leto, povezana z drugimi pomembnimi vprašanji, je ena osrednjih nalog letošnjega leta ker zajema aktivnosti SZ vse do konca leta. To pa ne pomeni, da v naslednjem planskem obdobju ne bo dela, saj bomo morali spremljati izvajanje nalog, ki smo jih sprejeli z družbenim planom. Franc Zdravce, — predsednik občinske konference SZDL Ptuj nam je v zvezi s tem dejal:

»Prav gotovo je sedaj najprimernejši čas, da o teh vprašanih širše razpravljamo, ker že pri razpravah o drugih aktualnih nalogah, ki smo jih sprejeli zaostajamo za okrog tri mesece. To pomeni, da bomo morali te naloge v DPO pospešiti, ravno tako v strokovnih službah in s primerno družbenopolitično akcijo vseh vzbuditi, da v naslednjih mesecih ne bodo prekoračevali dogovorjenih rokov.

Planski dokumenti za naslednje srednjeročno obdobje morajo biti v letošnjem letu sprejeti in takorekoč poznejših rokov ni več. V zvezi z letošnjo resolucijo smo v družbenopolitičnih organizacijah, v krajevnih skupnostih in združenem delu, predvsem pa tudi na skupni seji OK ZKS Ptuj in plenu sindikata sprejeli nekatera stališča in jih dopolnili še na predsedstvu OK SZDL. Predlog resolucije je bil tudi sprejet na zadnjem zasedanju občinskih zborov. Naša stališča smo posredovali tudi v zvezi s stabilizacijskimi prizadevanji o katerih smo temeljito spregovorili in določili naloge družbenopolitičnih organizacij, ki jih na tem področju moramo izpeljati. Vse nas obvezujejo, tako v KS kot v združenem delu, ker je resolucija sama izrazila stabilizacijska in zahteva povečano angažiranost vseh DPO.

Tudi v zvezi s planiranjem je še nekaj nedorečenih nalog, — kot je na primer naše vključevanje v

saditev sladkorne pese kjer ugotavljamo, da v krajevnih skupnostih in v sami kmetijski zadruzi nismo dovolj storili. Tako bo ena od konkretnih akcij potekala še v tem in v začetku prihodnjega meseca.

Ce pa dela okrog planiranja ocenjujem v celoti moram povdariti, da je akcija nekoliko boljše potekala v krajevnih skupnostih kot v združenem delu. Večina KS je zadovoljivo opravila svojo nalogo ne glede na vse težave, ki so ob tem nastajale. Le malo je krajevnih skupnosti, ki so v precejšnjem zaostanku in bo potrebno storiti nekaj več. Po dosedanjih podatkih so tudi želje in potrebe občanov tri do štirikrat večje kot pa dejanske možnosti. Sedaj, ko bomo morali vsklajevati med združenim delom, krajevnimi skupnostmi in samoupravnimi interesnimi skupnostmi pa nas čaka nekoliko težji del nalog v teh spomladanskih mesecih.

V lanskem letu smo skozi vse mesece izvajali akcijo nič nas ne sme presenetiti ter usposabljalni delovne ljudi in občane. Ob koncu leta smo tudi analizirali opravljeno delo in ugotovili nekatere pomanjkljivosti, pa ne zato, da bi bile posledica slabih sistemskih rešitev, temveč zato, ker nismo bili dovolj dosledni in jih je potrebno odpraviti. Tudi o tem smo govorili na sobotnem seminarju v Ptuj in se znanili funkcionarje v KS o njihovih nalogah in o tem kako jih naj odpravijo vse našete slabosti.

Drugo vprašanje so bile tudi teze za zakon o splošni ljudski obrambi in družbeni samozasčiti ter teze za zakon o notranjih zadevah. O tem bo še tekla razprava v vsaki krajevni skupnosti in združenem delu in je bil seminar le uvod v to razpravo. Gre za prvi primer, ko razpravljamo o težah ne pa o osnutku zakona in imamo tako za javno razpravo veliko več časa.

Popoldanski del seminarja smo posvetili našim organizacijskim vprašanjem, to je tistim nalogam, ki jih moramo v tem času opraviti ali pa smo jim doslej posvečali premalo pozornosti. Gre predvsem za kadrovske področje, pa za področje kmetijstva in druge naloge kjer moramo storiti nekaj več in organizirati ustrezne razprave med občani. mš

KK PTUJ TOZD ŽIVLSKA INDUSTRIJA PETOVIA

DELEGATI ZAHTEVAJO KONKRETNO POROČILO

Na 22. seji so delegati zbora združenega dela SO Ptuj razpravljali tudi o izvlečku iz poročila začasnega organa družbenega varstva v tozdu Petovia. Ugotovili so, da je izvleček dokaj skromen in ne prikazuje rezultatov, doseženih v času, ko je vodil tozdr organ družbenega varstva. Pri pombo k predlogu izvršnega sveta SO Ptuj, da naj bi sanacijo v tej temeljni organizaciji zaključili s 30. junijem letos, je poleg delegacije Kmetijskega kombinata predlagala tudi večina delegatov zbora združenega dela. Glede na trenutno stanje, ki sta ga opisala Marjan Gozdek, individualni poslovodni organ in Jože Pleteršek, njegov pomočnik v TOZD Petovia, je nemogoče pričakovati take rezultate.

V temeljni organizaciji Petovia še vedno ni dokončana investicija v proizvodnih prostorih, delo teče ročno, proizvodni program ni bil dosežen, kadrov ni, pomoč skupnih služb kombinata pa je najbrž tudi premajhna. Zanimiva in preverjanja vredna je tudi ugotovitev, da je bila ob 9-meseč-

nem poslovanju v preteklem letu prikazana izguba v višini 1,5 milijona din, dejansko pa je bila izguba v višini 3,8 milijona dinarjev. Delegate je zanimalo, zakaj je prišlo do napačnih podatkov, kdo je za to odgovoren? Na seji zbora žal ni bilo nobenega od članov začasnega organa družbenega varstva, da bi lahko pojasnil mnoge nejasnosti na katere so opozorili delegati.

Zato so delegati sprejeli sklep, da morajo pripraviti do naslednje seje zbora združenega dela obširno in natančno poročilo člani začasnega organa družbenega varstva, skupne službe Kmetijskega kombinata in sedanjí poslovodni organ v tozdu. Glede na to, da gre za 200 delavcev, ki združujejo delo v tozdu Petovia, je zahteva delegatov upravičena. Upravičena je bila že prva zahteva, — da morajo člani začasnega organa predložiti poročilo o delu, pa je prišlo to poročilo v roke delegatov šele 103 dni potem, ko je začasni organ prenehal z delom. Čemu

taka zamuda? Upajmo, da bodo dobili delegati odgovore na to in na vsa ostala vprašanja že na naslednji seji zbora N. D.

Seje odslej popoldne?

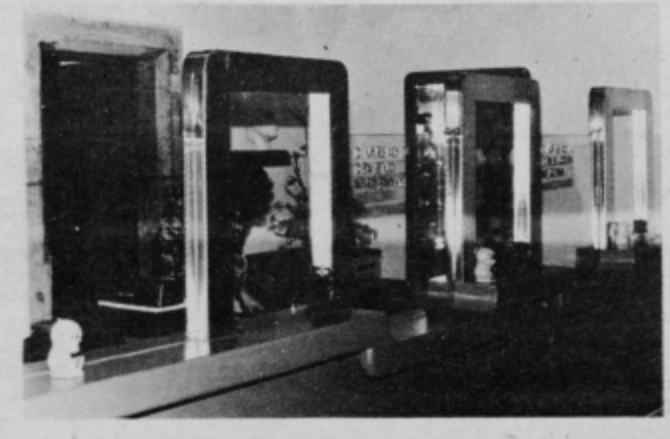
Delegati družbenopolitičnega zbora skupščine občine Ptuj so na seji v petek sklenili, da se naj odslej seje družbenopolitičnega zbora sklicujejo v popoldanskem času (od 15. uri), prav tako tudi ostali sestanki, ki so vezani z delom družbenopolitičnega zbora. Obenem so predlagali, da naj zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti prav tako razpravljata o umestnosti in primernosti enakih predlogov za svoje zore.

Zbor združenega dela je na seji pobudo v celoti sprejel in prav tako sklenil, da naj bodo v bodoče seje zbora v popoldanskem času. Zbora krajevnih skupnosti podpira tako pobudo, sam pa se ni mogel dokončno odločiti, temveč je sklenil, da naj o tem sklepajo delegacije v krajevnih skupnostih in kakor se bo odločila večina, tako se naj seje zbora v bodoče tudi sklicujejo.

Tak sklep je povsem upravičen, saj so v delegacijah krajevnih skupnosti kmetovalci, upokojeanci in delavci v najrazličnejših dejavnostih. Udeležba delegatov na sejah je čisto odvisna tudi od prometnih zvez in podobno, zato je prav, da o tem odločijo delegacije kot celote. F

Ptuj je pred kratkim postal bogatejši za sodoben bančni servis. Jugobanka je v Prešernovi ulici odprla poslovalnico, kjer lahko opravite vse denarne posle.

Poslovalnica Jugobanke zbira dinarska in devizna sredstva prebivalstva, opravlja plačilni promet za prebivalstvo in drobno gospodarstvo, daje potrošniške in stanovanjske kredite in opravlja ostale bančne posle.

Poslovalnica Jugobanke v Prešernovi ulici v Ptuj posluje ves dan — obiščite jih in prijazno vas bodo sprejeli!

POGOVOR Z BRANKOM NOVAKOM, SEKRETARJEM OK ZSMS V PTUJU

TUDI MLADI O RESOLUCIJI

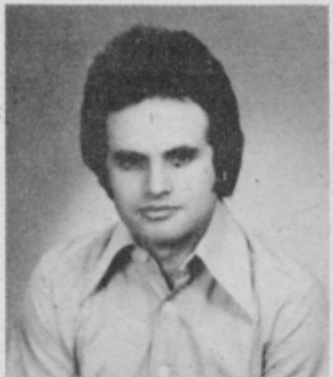
V ptujski občini je trenutno najaktualnejša naloga, ki stoji pred nami vsem obravnava in sprejem resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Ptuj za obdobje 1976 do 1980 v letu 1980. Člani predsedstva občinske konference ZSMS so predlog resolucije obravnavali na 20. redni seji, ki je bila v torek, 5. februarja. O tem, kakšna stališča so zavzeli mladi govori Branko Novak, sekretar občinske konference ZSMS v Ptuj:

»Res je, da smo na zadnji seji predsedstva obravnavali predlog resolucije o izvajanju družbenega plana v občini Ptuj za leto 1980. S to vsebino resolucije pa smo se seznanili tudi mlade na seminarju, ki ga je organizirala konferenca mladih delavcev v preteklem tednu. Na obeh forumih smo izoblikovali določena stališča mladih do te resolucije.

Za prioriteto nalogo v letošnjem letu smo si zastavili dosledno izvajanje politike gospodarske stabilizacije. Vse naše akcije bodo usmerjene v uresničevanje resolucije o politiki izvajanja družbenega plana za leto '80, ter v izvajanje družbenega dogovora o uresničevanju družbene usmeritve razporeditve dohodka v letu 1980. Navedene družbene dogovore moramo razumeti kot osebnih zadolžitve, tako jih tudi tolačimo in se za njih tudi trdno postavljamo.

Pri vsaki skupni politični akciji

mladih, pri posameznih nalogah v vsaki sredini si moramo jasno začrtati svojo vlogo in funkcijo ter zadolžitve. Vse to je treba realizirati. Odstopanj ne sme biti. Vso pozornost bomo posvečali tudi krepitvi ekonomske osnove z namenom, da pridobimo čim večji dohodek. Zavzemali se bomo za pravičnejšo delitev in razporeditve dohodka. V letošnjem letu se bomo mladi z vso pozornostjo vključevali v pripravo kvalitetnih srednjeročnih planov za naslednje srednjeročno obdobje. Vsi ti

Branko Novak, sekretar občinske konference ZSMS v Ptuj.

plani morajo temeljiti na realnih osnovah, sestavljeni pa morajo biti tudi v duhu stabilizacijskih ukrepov. To bi bil glavni del stališča občinske konference ZSMS

do resolucije. Prav tako pa se bomo mladi v ptujski občini enotno vključevali v realizacijo vseh ostalih sklepov in stališč, ki so jih do resolucije izoblikovale še ostale družbenopolitične organizacije. Predvsem mislim na sklepe, ki so bili izoblikovani na skupnem zasedanju občinske konference ZKS in občinskega sveta ZSS Ptuj.

Nas mlade pa obvezujejo tudi sklepi iz programa aktivnosti, ki izhaja vzporedno z uresničevanjem resolucijskih izhodišč. Program je v pripravi in njem pa bodo konkretno opredeljene naloge vsake posamezne družbenopolitične skupnosti in organizacije.

Kako se lotevate ostalih nalog, ki so pred mladimi ptujske občine v letošnjem letu?

»Ker bo letos vsem organom ZSMS podelil mandat, smo se v okviru občinske konference ZSMS z vso resnostjo lotili priprav na izvedbo volilno-programskih konferenc na vseh področjih. V okviru kadrovske komisije pri predsedstvu smo že izdelali rokovnik po katerem bi naj potekale priprave in pa sama izvedba teh volilno-programskih konferenc. Tako imamo že v februarju v programu evidentiranje vodstev osnovnih organizacij, se pravi evidentiranje za predsednika, sekretarja in za člane predsedstva osnovnih organizacij. V marcu bomo evidentirali delegate v vodstva občinske konference in

v vodstva področnih konferenc; v aprilu bodo potekale intenzivne priprave na izvedbo volilno-programskih konferenc v osnovnih organizacijah in v krajevnih svetih, ter v vseh sredinah, od mladih v vzgoji in izobraževanju do združenega dela. V mesecu maju bi naj volilno-programske konference že izvedli. V juniju, juliju in avgustu pa bodo potekale priprave na volilno-programske seje po področnih konferencah. V rokovniku imamo določeno, da bi naj potekala seja občinske volilno-programske konference do 30. septembra. V kadrovski komisiji in v samem predsedstvu občinske konference ZSMS se sedaj ukvarjamo še z drugimi pomembnimi vprašanji.

Mednje sodi tudi skrb, da bi čim prej uskladili našo organiziranost s pobudo tovariša TITA o kolektivnem delu, vodstvu in odgovornosti. Načelno smo se že odločili, da bi naj zmanjšali število članov konference. Ta naj bi bila v bodoče sestavljena iz delegatov, njena vloga pa naj bi bila bolj operativna. Zmanjšali bomo tudi število članov predsedstva občinske konference ZSMS. To naj bi se v bodoče še večkrat sestajalo in odločalo o različnih vprašanjih. Zelo resno razmišljamo o tem, ali bomo v prihodnje sploh še potrebovali sekretarijat občinske konference ZSMS ali ne. Najverjetneje bomo v naslednjem mandatu sekretarijat še obdržali, kot organ v okviru katerega bi naj potekala koordinacija med aktivnostmi po posameznih področnih konferencah. M. Ozmec

OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

Podelili dve veliki in tri male oljenke

Ptujski smo 8. februar, slovenski kulturni praznik dostojno proslavili z osrednjo proslavo v prostorih Narodnega doma v Ptuj. Velika dvorana tega doma že dolgo ni bila tako polna. Zbrane je uvodoma pozdravil Stane Stanič, predsednik zveze kulturnih organizacij občine Ptuj. Za tem pa je članica ptujskega gledališča, študentka Valerija Ivanuša orisala lik velikana slovenske poezije, dr. Franceta Prešerna. Dlane Ptujčanov in okoličanov pa so nato zagreli člani Ljubljanskega okteta, ki so nadvse uspešno izvedli prvi del svojega celovečernega koncerta.

Med odmorom je zbrane pozdravila še Marija Magdalenceva, predsednica skupščine kulturne skupnosti občine Ptuj, ki je govorila še o pomenu slovenskega kulturnega praznika, ki ni in ne sme biti le spomin na obletnico Prešernove smrti. Letos tretjič zapovrstjo so nato podelili najvišja priznanja kulturne skupnosti občine Ptuj za posebne zaslu-

ge na kulturno-zgodovinskem, muzejskem, likovnem, knjižnem, publicističnem, gledališkem in

tudi letos znašla v zadregi komu podeliti priznanja? Pa ne zato, ker ne bi bilo kandidatov, temveč

Marija Magdalenceva in Dušan Kozar podeljujeta oljenko Maksu Vauptiču.

glasbenem področju, na področju varstva kulturne dediščine in drugih kulturnih področjih, za izjemne zasluge ali izjemne umetniške dosežke. Komisija za podeljevanje teh nagrad se je žal

zato, ker ni bilo dovolj predlogov. In kje so vzroki za takšno brezbriznost? Koliko zavzetih in predanih kulturnih animatorjev je med nami, ki že leta in leta dajejo del sebe kulturi. Bodisi

profesionalno ali ljubiteljsko. Veliko pa je tudi tistih, ki si bi brez njih dandanes težko predstavljali določene kulturne dejavnosti. Prav bi bilo, da bi jih za njihovo delo tudi nagradili. Če že ne drugače vsaj s skromnim a visokim priznanjem kulturne skupnosti, z malo ali celo veliko oljenko.

Skupščina kulturne skupnosti občine Ptuj je na svoji seji 20. decembra lani soglasno sprejela sklep, da podeli za izjemne dosežke na področju kulture za leto 1979 visoka priznanja naslednjim:

Oljenke so prejeli Maks Vauptič, Franc Hribnik in oddaja ptujskega radia Iz vasi v vas, katere avtorja sta Ivo Ciani in Marjan Šneberger. Izjemoma so letos podelili dve veliki oljenki in sicer režiserju Petru Malcu ob visokem življenjskem in delovnem jubileju ter Delavsko prosvetnemu društvu Svoboda Ptuj ob 60-letnici obstoja.

M. Ozmec

OBČINSKA ZDRAVSTVENA SKUPNOST PTUJ

Varčevanje povsod

dalje. Omeniti je potrebno, da bodo tudi solidarnostna sredstva regije in republike znižana v skladu s sprejeto resolucijo.

Na podlagi prikazanega znižanja sredstev je skupščina zadolžila strokovno službo in izvršne organe, da pripravijo novi program zdravstvenega varstva za leto 1980. Zato so delegati razpravljali o dopolnilnih ukrepih za izvajanje stabilizacije v OZS Ptuj, kajti OZS Ptuj je že v mesecu decembru 1979 sprejela program varčevanja s sredstvi, ker že prvotno predvidena sredstva niso zadoščala za zagotovitev enake ravni zdravstvenega varstva, kot je bila v letu 1979.

Dopolnilni ukrepi so vsekakor zelo restriktivni, vendar pa nujni, če hočemo ohraniti tak nivo zdravstvenega varstva, kot smo ga imeli doslej.

Na področju investicij bodo v letošnjem letu realizirane le začete investicije, ki se morajo končati pospešeno ob 10 % nižjih sredstvih kot so bila načrtovana.

Delegati so sprejeli tudi sklep, da se sprejmejo izhodišča za sklepanje sporazumov o svobodni menjavi dela z že resolucijskimi omejitvami na področju zaposlovanja in programiranja obsega dejavnosti, kot na področju osebnih dohodkov in skupne porabe v delovnih organizacijah zdravstva in drugih izvajalcev.

Ukrepi omejujejo tudi nekatere pravice, kot je koristno zdravljenje v zdraviliščih, pravico do dnevnice v primeru, ko občan išče zdrav. varstvo izven občine ter zaostrojuje kriterije obiska zdravnika na domu in za reševalne prevoze.

Denarne dajatve v dosedanjem obsegu pravic bi terjale, da v letu 1980 zagotovimo 31 % več sredstev zanje kot v preteklem letu. Zato je bilo potrebno omejiti tudi to vrsto izdatkov. Skupščina je sprejela sklep, da bodo nadomestila osebnih dohodkov v času bolezni, kadar gre v breme občinske zdravstvene skupnosti, t. j. nad 30 dni — do 60 dni 80 % in ne več 80 % Za nego otroka v starosti do 7 let bo znašalo nadomestilo le 70 % od osnove, za ostale ožje družinske člane pa 60 %. Delegati skupščine v svojem sklepu priporočajo delavcem v združenem delu, da spremenijo višino nadomestila od sedanjih 90 % na 80 % za prvih 30 dni.

Nadomestila osebnih dohodkov se bodo še vedno usklajevala z gibanjem življenjskih stroškov tistih delavcev, ki bodo bolni več kot 6 mesecev, vendar ne več kot 16 %.

Pogrebne in posmrtnine se bodo v letu 1980 valorizirale do 16 %.

Seveda je naloga nas vseh, da znižamo v letošnjem letu tudi odstotek nezmožnosti za delo, ker

bo le tako mogoče omejiti vse hitrejši rast izdatkov za nadomestila osebnih dohodkov, obenem pa prispevati k manjši odsotnosti z dela in večji produktivnosti.

Sklep skupščine je bil, da so sprejeti stabilizacijski ukrepi posredujejo vsem delavcem v združenem delu, ki naj bi skladno s temi ukrepi tudi sami sprejeli svoje usmeritve za zmanjšanje porabe sredstev za zdravstveno varstvo.

Izvajanje stabilizacijskih ukrepov za področje zdravstvenega varstva bodo spremljali samoupravni organi skupnosti ter vsake 3 mesece poročali skupščini.

Skupščina je sprejela tudi akcijski načrt za pripravo sporazumov o svobodni menjavi dela med skupnostjo in izvajalci zdravstvenega varstva ter izhodišča za pripravo sporazumov, ki morajo biti sklenjeni najkasneje do 29. 2. 1980.

Na koncu velja opozoriti še na to, da bo mogoče ohraniti po občutnem zmanjšanju sredstev za zdravstveno varstvo, enak nivo zdravstvenega varstva naših občanov le ob tesnem sodelovanju uporabnikov z zdravstvenimi delovnimi organizacijami oziroma izvajalci.

Zbora skupščine sta na podlagi 80. čl. sporazuma o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva ter ugotovljenega povečanja stroškov za zdravstveno varstvo sprejela tudi sklep o valorizaciji prispevkov uporabnikov k stroškom zdravstvenega varstva v višini 22 % od 1. 2. 1980 dalje.

In še prispevek delegatov k stabilizaciji: V bodoče naj bi zbori skupščine zasedali le v popoldanskem času in na ta način prispevali k večji produktivnosti in zmanjšanju odsotnosti z dela. S. G.

Prazniku več pozornosti in vsebinskih priprav

Mednarodnemu prazniku žensk — osmemu marcu moramo tudi v letošnjem letu posvetiti potrebno pozornost, vendar s to razliko, da naj ne bo krajevne skupnosti ali delovne organizacije, v kateri ne bi pripravili pestrega kulturnega programa ali pa se ob tej priložnosti pogovorili o tistih vprašanjih, ki delovno ženo in mater najbolj prizadevajo. V letošnjem letu stabilizacijskih naporov, pa se moramo izogniti vseh bučnih veselje in pojedini — od katerih pa imajo ženske po navadi najmanj — je bilo povdajeno v razpravi na četrtkovni seji sveta za spremljanje družbenoekonomskega in političnega položaja žensk pri predsedstvu občinske konference SZDL v Ptuj. Tudi delovne organizacije se naj ne zapirajo za svoje zidove, ampak naj udeležbo na proslavi omogočijo čim širšemu krogu žena s terena na katerem imajo svoj sedež ali obrat.

V prejšnjih letih smo dan žena in podobne praznike izkoriščali vse preveč za masovno veseljačenje, vse premalo pa smo svoje skrbi in pozornosti namenili uradnim delom takega srečanja na katerem bi lahko ravno tako pozornost, pa vendarle dostojneje obeležili praznik. Lep primer za to je vpeljana tako oblika je krajevna skupnost Heroja Lacka Rogoznica, kjer že nekaj let pripravijo za dan žena slovesnost z bogatim kulturnim programom v sodelovanju z osnovno šolo Franc Osojnik in mladimi iz te krajevne skupnosti. Čeprav v to ni vključena niti večerja niti ples, so doslej imeli vedno polno dvorano, krajanke pa so ravno tako bile vesele prisrčnega sprejema in pozornosti.

S tem pa seveda ni rečeno, da občani ne bi smeli dneva žena proslaviti tudi na že ustaljen, vesel način. To bodo letos storili spet v krajevni skupnosti Dušan Kveder, kjer si bo večerjo in ostale stroške prireditve plačal vsak sam. In to je tudi prav. Družbeni denar je tisti kjer se moramo zamisliti, — kako ga bomo uporabili. Če ga že imamo preveč ga uporabimo kako drugače, da bo naši delovni ženi in materi resnično v korist.

Na omenjenem sestanku v Ptuj je bilo torej sprejeto stališče, da naj bo letos več povdarka na vsebini praznovanja dneva žena, da je potrebno vključiti vse žene in da bi kot osrednji program pripravili za delegate iz krajevnih skupnosti in združenega dela ogled proizvodnih prostorov DELTE ter tudi krajši pogovor o najaktualnejših vprašanjih s tega področja. OK SZDL in OS ZSS pa bosta vsem krajevnim skupnostim ter delovnim organizacijam poslala tudi krajše pismo s stališči o letošnjem praznovanju dneva žena v ptujski občini.

mš

SKLEPI PREDSEDSTVA OK SZDL PTUJ

Skupna naloga pri uresničevanju resolucije

Predsedstvo občinske konference SZDL Ptuj je na seji, 7. februarja 1980 razpravljalo o nalogah pri uresničevanju resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Ptuj za obdobje 1976—80 v letu 1980, povezano s konkretnimi sklepi skupne seje občinske konference ZKS in plenuma občinskega sveta ZSS Ptuj. Predsedstvo je sklepe po obširni razpravi še nekoliko dopolnilo in z njimi seznanilo delegate zborov skupščine občine Ptuj. Sklepi obsegajo naslednje naloge:

Predsedstvo OK SZDL Ptuj podpira predloge resolucije o politiki izvajanja družbenega plana občine Ptuj za obdobje 1976—1980 v letu 1980, saj je v skladu s stabilizacijskimi prizadevanji zvezne in republiške resolucije o politiki izvajanja srednjeročnega plana v letošnjem letu.

Da bi zagotovili realizacijo začrtanih razvojnih ciljev si bomo komunisti in člani sindikata, delovni ljudje in občani v svojih delovnih sredinah prizadevali za boljše delo in gospodarjenje. To se mora doseči z večanjem delovne storilnosti in boljšim izkoriščanjem delovnega časa na osnovi boljše organizacije dela, zmanjšanja bolniškega staleža, z odpravo slabo organiziranega sestankarstva, odpravo zasebnih opravkov med delovnim časom, povečanjem delovne discipline in odgovornosti na slehernem delovnem mestu. Boljše izkoriščanje delovnih sredstev, varčevanje z materialom itd.

Izvršni svet SO Ptuj pripravi predlog delovnega časa OZD, služb in organov, ki poslujejo z delovnimi ljudmi in občani oziroma opravljajo usluge, tako da delavci lahko v prostem času urejajo zasebne zadeve.

Mnogo odločneje kot doslej bomo v DPO zagovarjali in moralno vzpodbujali dobre in prizadevne delavce ter kritično obravnavali in predlagali ukrepe proti nediscipliniranim in nedelavnim delavcem ter se zavzemali za izpolnjevanje delitve po delu v sleherni delovni sredini, pri čemer mora biti delo v neposredni proizvodnji in umsko kreativno delo bolj stimulirano kot doslej.

Vzporedno s prizadevanji za boljše gospodarjenje in ekonomsko stabilizacijo moramo v sleherni sredini voditi odločnejšo bitko za nadaljnjo izgradnjo našega političnega sistema v smislu zakona o združenem delu ter sprejetih sklepov zveze komunistov, zveze sindikatov in SZDL, krepiti zavesti, da je splošna ljudska obramba in družbena samozagata ena izmed osnovnih pravic in obveznosti vsakega delavca in občana.

V cilju krepitve materialne osnove dela v gospodarstvu predsedstvo OK SZDL Ptuj v celoti podpira resolucijske ukrepe na področju omejevanja osebnih, skupne in splošne porabe pri čemer zahteva, da IS SO Ptuj dosledno vztraja na izvajanju začrtane ekonomske politike za letošnje leto pri vseh nosilcih planiranja ter predlaga ustrezne ukrepe družbenega varstva proti kršilecem dogovorjene politike ter zoper individualne poslovodne organe in nosilce vodilnih funkcij v samoupravnih organih ter o tem sproti ohvešča družbenopolitične organizacije v občini.

Komunisti in člani sindikata, delovni ljudje in občani se morajo v svojih delovnih sredinah zavzemati za takojšnjo dopolnitev planov za leto 1980 na osnovi resolucijskih omejitev ter ob priliki sprejemanja zaključnih računov za leto 1979 na zborih delavcev ponovno obravnavati in sprejeti naloge izvajanja družbenih planov za leto 1980.

Osnovne organizacije sindikata, OO ZKS in KK SZDL morajo spremljati rezultate gospodarjenja in delitve ustvarjenega dohodka, zlasti pa ugotavljati najmanj trimesečno, koliko se uresničujejo sprejeti stabilizacijski programi (plani). Pri tem morajo doseči, da bo sleherni delavec in občan zavestno spoznal in sprejel kot nujnost letošnje stabilizacijske ukrepe v naši ekonomski politiki.

V pripravi planskih dokumentov za obdobje 1981—1985 morajo vsi nosilci planiranja upoštevati stabilizacijske programe in planirati v okviru dejanskih zmognosti.

S sprejetimi sklepi je potrebno seznaniti delegate vseh zborov občinske skupščine, OZD, KS in SIS. Sklepi so sestavni del nalog družbenopolitičnih organizacij pri uresničevanju stabilizacijskih prizadevanj in resolucije o izvajanju družbenega plana za leto 1980 v občini Ptuj.

KMETIJSKA ZEMLJIŠKA SKUPNOST OBČINE PTUJ**Ocena dosedanjega dela in prihodnje naloge**

V decembru preteklega leta so se iztekla prva štiri leta delovanja Kmetijske zemljiške skupnosti občine Ptuj. Zato je prav, da temu obdobju delovanja skupnosti, ki si pravgotovo našla svoje mesto v našem življenju in delu, namenimo več pozornosti. K razgovoru smo povabili Vladimirja Vrečko, ki bo skupščino skupnosti vodil tudi v prihodnjem obdobju. Kakšna je torej ocena prvih štirih let dela?

»Najbrž smo v naših kmetijskih pogovorih večkrat govorili o naših načrtih in o realizaciji pri urejanju kmetijskih zemljišč v ptujski občini. Ob skupščini, ki je bila decembra, pa smo se dotaknili nekaterih mejnih in idejnih vprašanj pri delu naše skupnosti. Ugotovili smo, da je naloga kmetijske zemljiške skupnosti prvenstveno biti nosilka kmetijske zemljiške politike v občini, skrbeti za smotno izrabo prostora, in čuvanje kmetijskih površin za pridelovanje hrane, kmetijska zemljiška skupnost pa je tudi polnopravni sogovornik pri zasnovah gospodarskega razvoja v občini in sodelovanju pri prostorskem planiranju, torej pri razpolaganju s prostorom, zlasti s kmetijskim.

Ne bi govoril o zakonskih določilih, ki jih imamo mnogo. Tudi ne bi hotel naštevati vseh nalog, ki nam jih zakoni nalagajo. Bolj se sprašujemo, ali je kmetijska zemljiška skupnost v občini Ptuj v pravi smeri, da bi lahko resnično vsklajevali različne težnje, ki se pojavljajo pri usposabljanju in izrabi kmetijskega prostora ter politično-ekonomskih odnosov, ki se pri tem vzpostavljajo. Najbrž je o teh različnih interesih ob kmetijski zemlji potrebno govoriti na glas, saj se križajo interesi kmetijske družbene organizacije, ki želi in mora zaokroževati svoje površine, to pa mnogokrat ni v interesu prizadetega kmeta, ki želi svoja zemljišča obdelovati intenzivno, ker je za to opremljen, razpolaga z delovnimi navadami ter zadostno mehanizacijo in delovno silo. Konfliktne situacije smo dosedaj ugotavljali tudi pri sprejemanju odlokov o uvedbi melioracij in komasaciji, ki jih je na eni strani dosedaj dajala kmetijska zemljiška skupnost, in nekaterimi lastniki zemljišč, ki izboljšave ne želijo. Ne želimo

poprečne črno-bele ocene, da je kmetijska zemljiška skupnost napredni del, medtem ko se temu porobu postavlja vaša reakcija. Ugotavljamo, da nekatera gospodarstva zaradi ostarelosti nimajo interesa in pogojev za intenziviranje izrabe kmetijskih zemljišč, da nekatera kmečka gospodarstva nimajo znanja, volje in proizvodnih sredstev za intenziviranje izrabe zemljišč, da so nekateri proti, ker se bojijo finančnih obvez, imajo pa sicer vse ostale pogoje. Nekateri imajo le nepomembne površine v melioracijskih kompleksih in izboljšave teh površin ne predstavljajo novih bistvenih sprememb pri njihovem gospodarstvu in le manjši del kmetov je, ki zavestno želijo izboljšavo zemljišč, ki so povečane stroške proizvodnje že vkalkulirali v fizični obseg svoje proizvodnje in so zavestno pobudniki in nosilci politike kmetijske zemljiške skupnosti v svojem okolju.

Ne podcenjujemo niti tistih ugovorov nekaterih, ki imajo zemlje prek hektarskega maksimuma, vendar jih zakon ne prizadeva, ker se pašniki, ki jih izkazuje kataster za del njihovih zemljišč, vstevajo v neobdelovalna zemljišča in hektarski maksimum, po končnih agrarnih operacijah pa se ta zemljišča prevedejo v obdelovalna.

Čeprav smo o teh nasprotnih situacijah govorili že na mnogih naših skupščinah in ostalih posvetovanjih ter podali naše jasne opredelitve, čutimo, da bo to kot politična stvarnost zažvelo šele, če jih bomo dogovorili z odgovornimi samoupravnimi in družbenopolitičnimi činitelji v Kmetijskem kombinatu Ptuj. Kmetijski združbi Ptuj. Kmetijski združbi Dravsko polje v Lovrencu, OK ZKS, OK SZDL, zlasti z njenim odborom za družbeno-ekonomsko odnose v kmetijstvu in na vasi, s samoupravo interesno skupnostjo za pospeševanje kmetijstva in izvršnim svetom občinske skupščine ter še z ostalimi družbenimi in gospodarskimi dejavniki. Šele, ko bomo znali vsklajevati stališča v občini, lahko najdemo naša stališča podporo in priznanje tudi republiških organov.

Najbrž moramo kritično ugotoviti, da naš delegatski sistem se ne izpolnjuje vseh zahtevnih nalog, to je, da naša skupno dogovorjena stališča delegati prenašajo v svojo delegatsko bazo, da bi od nje dobivali mnenja, soglasja ali nasprotno predloge. Brez tega pa najbrž ne bo usklajenih stališč, kot jih tudi ne more biti, če se kmetijska zadruga zadovoljuje le z izvedbo melioracij, potem pa z

udeleženci intenzivno pe delajo več naprej, ne spremljajo proizvodnje, ne svetujejo in ne usmerjajo kmetovalca k boljšemu gospodarjenju.

Čeprav imata samoupravna interesna skupnost za pospeševanje kmetijstva in kmetijska zemljiška skupnost različne naloge, pa vendar menimo, da se bosta ti dve samoupravni skupnosti morali v bodoče bolj usklajevati pri svojih razvojnih načrtih in pri svojem delu.

Verjetno imata samoupravna interesna skupnost za pospeševanje kmetijstva in kmetijska zemljiška skupnost različne naloge, pa vendar menimo, da se bosta ti dve samoupravni skupnosti morali v bodoče bolj usklajevati pri svojih razvojnih načrtih in pri svojem delu. Verjetno bomo tudi v nekaterih naših samoupravnih aktih morali bolj oblikovati način skupnega dogovarjanja med vsemi gospodarstvi in političnimi činitelji v občini tako, da bodo sklepni skupni, enoviti in za vse obvezujoči. To je pravgotovo ena nalog našega bodočega mandata, ker najbrž v dosedanjem mandatu tega v polni meri nismo izpolnili.

Naslednje o čem se sprašujemo, ali je kmetijska zemljiška skupnost že postala nosilec skrbi za smotno izrabo prostora in čuvanje kmetijskih površin. Najbrž je pravilna ocena, da smo se v preteklem mandatu v tem spletu vprašanj že uveljavili in da nihče več ne pomišlja, da je prostor, še bolj pa s kmetijskimi zemljišči, mogoče razpolagati brez soglasja kmetijske zemljiške skupnosti. Deloma je povod za to tudi, da še nimamo sprejete prostorskega plana občine Ptuj in je potrebno že v postopku lokacijskih priprav pridobiti soglasje KZS. Ne glede

na to, pa se osveščamo, da je kmetijsko zemljišče, ki spremeni svogo namemnost, nepovratno izgubljena dobrina, ki je ni možno nadoknaditi, izpad pa lahko deloma nadoknadimo le z večjo proizvodnjo na ostalih zemljiščih. Statistika nam pove, da smo v zadnjih dvanajstih letih nepovratno izgubili 815 ha površin, ki so zaradi gradnje hiš, cest, vodnogospodarskih objektov ali drugih vzrokov spremembe bile izbrisane iz kmetijskih zemljišč. To je le 1,35 odstotka kmetijskih zemljišč v občini, vendar je skupni delež občinskega prostora, ki spada v nerodovita zemljišča že dosegel 7 odstotkov. Če bomo v takem tempu nadaljevali, potem bomo v naslednjih 100 letih izgubili skoraj 7000 ha kmetijskih zemljišč. Najbrž se bo marsikdo vprašal zakaj govorimo o stoletnem razvoju. Pri kategoriji kmetijske zemlje takšna ocena nujna, saj je v kmetijstvu tudi celo stoletje takšno obdobje, ki ga je možno ocenjevati. Če uporabimo takšna merila, je opravičeno in nujno, da smo pri dajanju soglasij za spremembo namemnosti kmetijskih zemljišč strogi in nepopustni in se moramo ravnati po nujnosti logike, da je v nekmetijske namene potrebno uporabljati predvsem manjvredna zemljišča, kjer tudi z velikim vlaganjem ne moremo doseči ugodnih proizvodnih rezultatov v kmetijstvu.

Morda je potrebno povedati, da ni vsklajenih gledanj glede na višino odškodnine, ki jo naj plačati, ki spreminja namemnost zemljišča Politika, ki jo zagovarjamo, je da mora tisti, ki želi spremembo namemnosti prvega in drugega bonitetnega razreda, plačati občutno višji prispevek. Tako, da ga bo le-ta prisilil k razmiselnju o izbiri cenejših lokacij.

Zal ta enostavna spoznanja niso skupna vsem činiteljem v občini, še manj pa v sosednjih občinah ali regiji. Naša politika bo tudi v bodoče jasna in nepopustna. Borili se bomo za vsak hektar plodne zemlje in jo čuvali za proizvodnjo hrane. Ni namen, da si z visokimi cenami za spremembo namemnosti povečujemo dohodek, obratno, želeli bi, da je naš dohodek nižji ob uporabi manjvredne zemlje.

Če je kmetijska zemljiška skupnost družbena priznana skupnost, ki skrbi za očuvanje kmetijskega prostora, potem najbrž imamo tudi vso pravico, da vse činitelje, ki vplivajo na obseg, vrsto in višino proizvodnje v kmetijstvu, vprašamo, ali so tudi njihovi napori vsklajeni z napori celotne družbe za očuvanje in usposabljanje kmetijskih zemljišč. To postavljamo zaradi tega, ker ugotavljamo, da v naših načrtih nismo vedno vsklajeni in nimamo vedno naloge razdeljene tako, da bi rezultati bili najugodnejši.

Idejne usmeritve torej poznamo. Seveda pa je drugo vprašanje kako se jih zavedamo, kako smo jih pripravljali sprejeti in zlasti izvajati. Bi lahko navedli še neposredne naloge, ki jih bo kmetijska zemljiška skupnost občine Ptuj izvajala v prihodnje?

»Izvajamo lahko le tiste naloge in akcije, ki smo jih v prejšnjih letih že pripravili. Zato bomo letos lahko pristopili k melioracijam 600 ha kmečkih zemljišč v dolini Pesnice, saj smo v prejšnjih letih naročili vso dokumentacijo za izvajanje. Računamo, da bomo v tem letu uredili še nadaljnjih 700 ha in bo tako Pesnica dokončno urejena tako v zasebnem kot družbenem sektorju.

Drugo veliko področje, ki ga

Vladimir Vrečko (foto I. Ciani)

zaenkrat pripravljamo šele z načrti, je Polskavsko območje, kjer bomo letos dobili načrte za 1300 ha, naročili pa bomo izdelavo dokumentacije za nadaljnjih 1800 ha zemljišč na območju, ki leži v ptujski občini.

Prav tako bomo v bodoče sofinancirali manjša regulacijska dela, ki so na drugih vodotokih, nakupovali bomo zemljišča v Pesnici zaradi preživetja varstva in v primerih, ko bi kmetje želeli v regulacijskem območju povečevati svojo posest, nimajo pa še hektarskega maksimuma. Prav tako bomo sodelovali pri socialno-ekonomski študiji o kmetijstvu v Pesniški dolini, tako bomo o zasebnem delu kmetijstva v Pesniški dolini imeli več točnih podatkov, kot jih imamo sedaj. Načrtujemo tudi, da bomo v tem letu organizirali samoupravno interesno skupnost za območje Polskave kot je to urejeno za območje Pesnice in da bomo pridobivali prve izkušnje z namakanjem, saj smo v prejšnjih letih uredili odvezna mesta ob kanalu DE SD II. Tako bomo v naslednjih dveh letih začeli z akcijo navodnjavanja in ne odvodnjavanja za boljše in višje hektarske pridelke.

Mislim, da nas bo to delo v polni meri angažiralo, dela bo vrh glave, upamo pa, da bomo vse to tudi uspešno zaključili.

I. kotar

POGOVOR S FERDOM VAJNGERLOM, ČLANOM IS SO PTUJ**Kakšno bo letošnje brigadirsko poletje?**

bodo sodelovali tudi v nerealiziranih obvezah iz preteklega obdobja, mislim na izgradnjo razdelilnega vodovodnega omrežja v Juršincih.

Vse delo je tistim, ki so akcije spremljali že znano. Brigadirji bodo izvajali predvsem gradbena dela, delno bodo opravljali tudi pomožna dela pri polaganju cevi samih.

Koliko bo vredno delo opravljeno na letošnji MDA SG '80?

»Predvidevamo, da bodo v letošnjem brigadirskem poletju opravili brigadirji okoli 32 tisoč elektivnih delovnih ur in priprani smo, da bodo dosegli letošnjo planirano vrednost, ki jo v skupni investiciji ocenjujemo na 3 mili-

jone dinarjev. Takšen bo torej finančni delež mladinskih delovnih brigad v letošnjem letu. Veliko več pa bo seveda vreden tisti drugi delež, kovanje bratstva in prijateljstva in kot trdijo mnogi, življenjska šola samoupravljanja.

Kako pa potekajo dosedanje priprave na letošnjo akcijo? »Vse priprave potekajo normalno po ustaljeni praksi. V tem okviru bomo s prihranki iz sredstev z MDA SG 79 in z delom sredstev za letošnjo akcijo dogradili brigadirski dom v Dornavi in ga adaptirali, akkratka poskrbeli bomo za boljše pogoje brigadirskega življenja.

Morda že veste koliko brigadirjev bo sodelovalo na letošnji MDA SG 80 in iz katerih občin-

skih konferenc ZSMS bodo prišli brigadirji?

»Letos bodo brigade štele nekoliko manj brigadirjev, kot lani,

Ferdo Vajngerl, član Izvršnega sveta SO Ptuj, zadolžen za delo MDA.

tako, da predvidevamo v eni brigadi le okoli 40 brigadirjev. Tako bo tudi skupno število udeležencev na akciji nekoliko manjše.

V prvi izmeni pričakujemo dve brigadi in sicer iz Ljubljane — Bežigrada in iz Novega mesta. V drugi izmeni bodo prišli brigadirji iz Slovenske Bistrice, Kopra in Tolmina. V tretji izmeni pričakujemo brigade iz Ljubljane — Vič Rudnik, iz Slovenskih Konjic ter iz Gornje Radgone. V tretji izmeni pa pričakujemo mlade iz Kranja, Tržica in pa sodelovanje pionirskih brigad Rdečega križa v eni od izmen v skladu z dogovorom in programom v okviru občinske organizacije Rdečega križa Ptuj.

Vse bolj je torej očitno dejstvo, da so mladinske delovne akcije sestavni del celotnega družbenega dogajanja pri nas. Tudi letos bo poleg rednega dela na trasi bogato tudi področje interesnih dejavnosti in nasploh preživljanja prostega časa. Dornavčani in mladi iz okolnih vasi se iz leta v leto vse bolj vživljajo v vlogo dobrih sosedov z vse tesnejšim sodelovanjem z brigadirji. Brigadirji bodo tudi letos »po želji« sodelovali v raznih kroških, predavanjih, tečajih ter pri kulturnih in športnih aktivnostih skratka obeta se bogato in razgibano brigadirsko poletje.

M. Ozmeč

ZBORI KRAJANOV V KS VIDEM

V nedeljo so v krajevni skupnosti Videm pri Ptuj potekali zbori krajanov. Čeprav se je vabilu odzvalo lepo število krajanov, je vendarle še mnogo takih, ki vselej stojijo ob strani, čeprav bi jim podrobnejše seznanitev z delom krajevne samouprave pomagala do bolj realnega gledanja na razvojna prizadevanja krajevne skupnosti.

Nedeljski zbori pa so bili prav gotovo pomembni za nadaljni razvoj krajevne skupnosti, saj so poleg analize uresničevanja planskih nalog zadnjega referendumskega obdobja, ki se izteka, razpravljali tudi o razpisu novega referenduma za naslednjih 5 let. Predlog so krajsani sicer potrdili, vendar je precej hude krvi povzročilo dokaj nezavidljivo stanje nekaterih cest na območju KS in še nekatera neresena vprašanja. Po-

Lahko temu rečemo cesta?!

trebno je dodati, da bodo še v letošnjem letu asfaltirali dele vaške ceste v Lancovi vasi, prebivalci Jurovc pa bodo po nekajletnem prizadevanju končno dobili vodovod.

Precej ostrih besed je bilo izrečenih na račun gramoziranja ceste skozi Jurovce, saj po mnenju krajanov ni bila navožena količina gramozja, ki jo je krajevna skupnost plačala. Prav tako so na zboru v gasilskem domu v Trzcu krajsani iz dela Tržca, Jurovc in Majškega vrha postavili vprašanje, kdo je dolžan vzdrževati cesto iz Tržca proti Podlehniku. Ponovno pa so morali ugotoviti, da pristojne službe v občini tej cesti ne posvečajo nobene skrbi, je pa resnično v takem stanju, da je s kolikor, toliko prevoznico cesto ne bi mogli primerjati.

JB

V lanskij akciji so brigadirjem večkrat priskočili na pomoč tudi domačini.

SPOMINI SO ŠE ŽIVI

V soboto, 9. februarja je minilo natanko 35 let od tragičnega dogodka, ko je v Bratislavcih pri Polensku skoraj v celoti izkrmavala Natašina skupina, ki je v tej usodni noči prenočevala pri Kovačičevi domačiji ob robu vasi. Čeprav že na pragu svobode, je izdajalec pripeljal močno skupino okupatorjevih vojakov, ki so se začeli zbirati nekaj po drugi uri zjutraj in sklepati obroč okoli nič hudega slutečih terencev in aktivistov. Zjutraj, nekaj po sedmi uri so počili prvi strelji, boj na življenje in smrt se je začel...

S preživeli člani Natašine skupine in domačini smo se pogovarjali o mladih junakih, ki so ostali za vedno ob robu Bračlavskega gozda in tega usodnega jutra s svojo krvo napojili zemljo, ki je pod debelo snežno odejo željno čakala pomladi in novega življenja.

Jožeta Hojnika, ki živi v Bratislavcih 53, smo obiskali na njegovem domu z namenom, da nam kot takratni mladinec obudi nekaj svojih spominov na narodno-osvobodilno gibanje v tem kraju.

dve mladinki in en mladinec iz Polenska.

Moj oče je imel seveda več povezave z aktivisti in terenci. Spominjam se, da je bil izvoljen prvi odbor OF ravno v naši hiši, predsedoval pa mu je Andrej Majcen. Moj oče je bil takrat vojni referent.

Tragedije v zvezi z Natašino skupino pa se spominjam, kot da bi bilo to včeraj. Začelo se je zjutraj ob pol osmih. Bil sem doma in zjutraj še v postelji, ko je mama zakričala, da so zunaj Nemci. „Če imate kaj, skrite,“ je še rekla. Imeli smo pisalni stroj in menda neko italijansko bombo, rdeče barve, ki jo je prej največ nosila Sonja. Ker ni funkcionirala jo je pustila, da bi jo popravili. Vse skupaj smo zgrabili in odnesli ven v sneg.

Spodaj ob cesti, pri križu, se je ustavil avtomobil, poln Nemcev. Najprej sem mislil, da bodo kaj iskali po hišah. Nisem si mogel predstavljati, da bi bila izdaja. Šel sem v breg za hišo in videl v snegu ležati dva okupatorjeva vojaka. Ustavila sta me in spraševala kam

Zjutraj nam je gospodinja prinesla čaj in tisti, ki smo bili budni smo ga s slastjo popili.

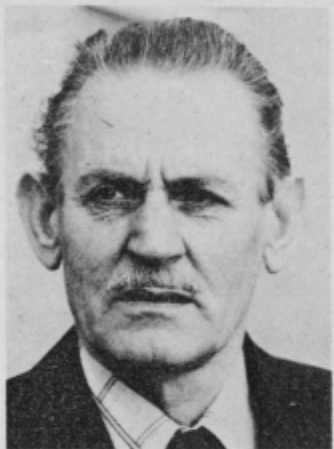
Takrat mi je Nataša dala tudi en seznam ter mi rekla: „Drago in Bojan, vidva odslej ne bosta več kurirja, pač pa bosta prevzela politično delo. Zvečer bosta šla v Ormož, kjer si poiščita zvezo z Izidorjem Kanjčom — sekretarjem OF za ta kraj. Potrebno se je povezati zaradi spremembe javk, ker je pred dnevi padel okrajni sekretar OF odbora Ptuj Bešak Franc-Tone.

Zajeti so bili nekateri kurirji in je možnost izdaje.“ Na žalost je to nalogo prekinil izdajalec in je nisva mogla opraviti. Morda, čež kakih deset ali petnajst minut, je stražar zaklical: „Tovariši! Svabi!“ Tisti, ki so še spali so se v trenutku zbudili. Najprej smo rekli, da jih kar pustimo, kaj pa če gredo mimo. Prišli pa so seveda ravno na nas in rafali so začeli parati jutranjo tišino. Osem, mislim da je bil tovariš Dren prvi, Nataša pa zadnja, se je povleklo proti podstrešju. Nataša

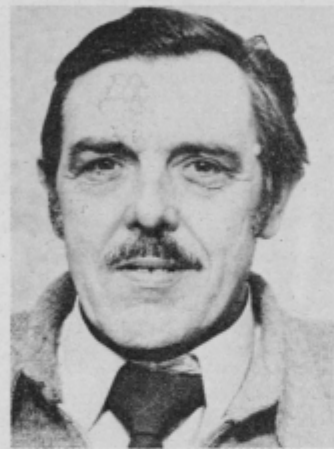
potegnili živino, svinje postreljali in mi smo nato morali k cesti znositi vse, kar je bilo uporabno. Seveda so nas tudi preiskali in začeli zasliševati. Ob naloženih vozovih smo morali nato peš v Ptuj. Tu se je zasliševanje nadaljevalo celih 14 ur, spraševali pa so vse mogoče in res si se moral potruditi, da si si zgodbo zamislil tako, da nisi nikogar izdal. S ponosom lahko rečem, da nismo izdali nikogar, čeprav smo vedeli marsikaj. Tu so nas pretepali in vlačili sem in tja. Rešilo me je samo to, da sem bil nemški vojak in ker sem dezertiral me je imela pravico soditi samo vojska. Iz Ptuja so nas peljali v Maribor, nas tam predali vojaškemu sodišču, ki nas je predalo v Gradec. Tu se je zasliševanje nadaljevalo, vendar je bil prej konec...

Samo enemu je v Natašini skupini uspelo pobegniti. To je bil Jože Kovačec-Dren, ki živi danes v Gajeveh:

„Sedem nas je pobegnilo na podstrešje, ker drugega izhoda hiša ni imela, razen glavnih vrat.

Ivan Skoliber-Drago

Franc Geč-Bojan

Jože Kovačec-Dren

Ignac Čuš

Jože Hojnik

Takole pripoveduje:

„Bilo je 1944. leta, v mesecu septembru, ko je k nam prišla Natašina skupina. Bilo smo ravno na preči. Takrat je očeta obiskal najprej domačin iz Polenska in mu prinesel novico, da pride tega dne k nam Nataša. Spominjam se, da je bilo zvečer, ko so stopili v našo hišo. Moral sem se umakniti v drugo sobo. Za mano je prišla Sonja Flajs-Majda ter me začela spraševati o tem in onem, če vem kdo so in podobno. Rekla mi je tudi, da je zadolžena za delo z mladimi na terenu in me vprašala, če bi lahko kaj takega organiziral tudi v Bratislavcih. Pri tem se je takrat končalo in čez nekaj dni je Sonja spet prišla ter mi naročila, da naj skličem skupaj tri ali štiri mladinke in mladince. Res smo se dobili in takrat dogovorili, kako bi v organizacijo pridobili nekaj najbolj zanesljivih mladih ljudi. Okrog 15 se nas je organiziralo z nalogo, da okupatorju čim bolj škodujemo, da trošimo razne letake, da rušimo telefonske drogeve, prekinjamo zveze in podobno. Z nami sta bili še

grem. Izgovoril sem se, da grem k stricu, vendar me nista pustila naprej in začela kazati proti Kovačičevi hiši ter govoriti o partizanih in banditih. Takoj sem vedel zakaj gre, vendar sem kljub temu upal, da jih ni več in so se ob pravem času umaknili. Obroč se je počasi začel zoževati in naenkrat je pri oknu počilo. Eden od vojakov je dal na puško čelado in ropotal po oknu, čež nekaj trenutkov je že počilo iz hiše. Tako se je ta usodni boj začel in kmalu smo videli kako so se začeli prebijati skozi vrata in padali drug za drugim v sneg. Vem, da so dobili žive tri borce...

Tri so dobili žive je dejal Jože Hojnik. Janez Feguš-Boris je umrl po osvoboditvi, Ivan Skoliber-Drago in Franc Geč-Bojan živita v Mariboru, Jože Kovačec-Dren pa v Gajeveh. Zbrali smo se pri Kelharjevih v Bratislavcih, da bi nam neposredni udeleženci pripovedovali sami. Ivan Skoliber-Drago iz Plečnikov 15, v Mariboru takole pripoveduje:

„Natašina skupina je bila sestavljena iz terencev in aktivistov in je imela nalogo, da v teh krajih Slovenskih goric začnemo na široko pripravljati politično delo za prevzem oblasti. Ustanovljeni so bili krajevni odbori OF in imenovani posamezni funkcionarji za različna področja.

V Bratislavce smo prišli v dveh skupinah. Eno je imela za sabo pot iz smeri Polenska, to smo bili člani Natašine skupine; druga pa je pod Jurekovim vodstvom (Konrad Petrovič), v njej so bili še Jože Kovačec-Dren, Janez Feguš-Boris ter dva mlada fanta, mislim, da sta to bila Andrej Jurkovič in Franc Golob, ravno tako prišla v ta kraj. Srečali smo se na cesti Polenska—Savci—Tomaž in se na kratko dogovorili kam bomo šli. Določili smo Kovačičevo hišo, se tam namestili in polegli. Zunaj smo pustili stražarja in kaj kmalu zaspali.

mi je še nazaj zaklicala: „Drago in Bojan, ščitita nas!“

Na podstrešju so prebili neki varnostni zid med stanovanjskim in gospodarskim poslopjem. Od tu najprej bo povedal nekaj več tovariš Dren. Spodaj smo ostali jaz, Bojan in Boris. Bojan je bil bos, ker se je sezul, noge je imel vse ozebljene. Skočil je najprej v vežo in nato nazaj v sobo, zagrabil svojo torbico z ročnimi bombami ter ponovno planil v vežo, jaz pa v tistem trenutku v kuhinjo. Naenkrat so se treskoma odprla vrata, dva gestapovca sta planila v hišo in eden je bil Križanec-Slovenec ter je zakričal: „Roke v vis!“

V tem trenutku sem tudi jaz sunkoma odprl kuhinjska vrata, da bi morda s kakšnimi strelji pomagal Bojanu. V tem pretrganju me je tretji gestapovec zgrabil za cev in tako so me imeli. Oba sva bila ujeta. Seveda o kakšni predaji ni bilo govora. Nato so naju vrgli na dvorišče, v sneg, naju brcali in teptali. Ob prvem trenutku sem zakopal v sneg znanj, ki mi ga je pred tem dala Nataša. Tu so bili zapisani z imeni sekretarji krajevnih odborov OF, pa tudi njihova ilegalna imena. Lahko bi bilo zelo hudo, če bi ta seznam dobili...

Delo in poslednji težki trenutki pogibeli Natašine skupine so živo ostali v spominu tudi Francu Geču-Bojanu, ki živi danes v Mariboru, Pod Vrhom 7. Pripoveduje:

„Ko so naju iz hiše dobesedno izvlekli sva polegla na tla in vsako upanje na beg je bilo odveč. Eden izmed gestapovcev me je s kopitom mahnil po glavi, da sem skoraj omedlel. Takoj za tem je začela tudi hiša goreti in tovariši so iz skednja poskakali dol. Pokosili so jih strelji, drugega za drugim, le Jože Kovačec — Dren je takrat pobegnil. Iz gorečnega poslopja so

Tanek požarni zid se je hitro vdal in to se še spominjal da sem ustrelil proti enemu vojaku v vežo. Nas pet je poskakalo v skedenj od koder sem nato streljal na dvoriščno stran. Med tem so odstranili razno navlaklo z vrat, ki so vodila proti gozdu in ko sem skočil ven sem zagledal Majdo, ki je padla. Pomikal sem se od drevesa do drevesa. Videl sem še ostale kako so padali v sneg in se pognal še z zadnjimi močmi in mladi borov les ter od tu na hrib kjer so mi ljudje dali civilni plašč. Tako me je iz tega obroča pot vodila v prostost, edinega od vseh, ki so bili ujeti ali padli...

Ta dan je bil usoden tudi za Ignaca Čuša iz Bratislave, ki je doma v neposredni bližini Kovačičeve domačije. Po pokolu Natašine skupine je moral zjutraj z naropanim blagom v Ptuj:

„Po končanem boju sta prišla dva s puškami in mi rekla, da moram gneti v Ptuj dve kravi. Najprej smo bili v komandi Gestapa v sedanji Lackovi ulici, nato pa so nas odpeljali v zapor. Zaprt sem bil tri tedne in v tem času so me tudi enkrat zasliševali. Nekdo me je namreč izdal, da sodelujem s partizani in zato se nisem mogel vrniti nazaj domov. Iz Ptuja se je začela moja pot najprej v Maribor in od tu sem bil 1. aprila že v taborišču Dachau. Trpljenje je bilo strašno, vendar sem se srečno vrnil domov, kjer je bilo vse izropano, eksplozija mi je ubila sina, začetni sem moral spet popolnoma znova...

Se bi lahko zapisovali spomine, bridke pripovedi. Pa vendar naj tokrat ostane le toliko zapisanega o hrabrih dekletih in fantih, ki so padli v prepričanju, da njihova žrtev ne bo zaman. Sedem granitnih kamnov in šopki cvetja so na njihovem poslednjem počivališču. Pozabiti jih ne smemo nikoli.

mš

Kako bo v Ptuj s pedagoško usmeritvijo izobraževanja

Delegati skupščine izobraževalne skupnosti Ptuj so na zadnji seji razpravljali tudi o predlogu republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje za vpis v pedagoško usmeritev v naslednjem šolskem letu v katerem je šolanje pedagoškega kadra v Ptuj za to šolsko leto izpuščeno. Delegati so v burni razpravi zahtevali od organov skupščine, da podvzame vse ukrepe in da s šolanjem pedagoškega kadra na stopnji srednje šole nadaljujejo v Ptuj tako kot doslej.

Pri svoji zahtevi ugotavljajo, da center izpolnjuje osnovni pogoj za dva oddelka v katerih učenci na šoli končajo srednje izobraževanje. Število učencev, ki uspešno končajo osnovno šolo je že nekaj let v porastu. Za pedagoško usmeritev pa se v zadnjem obdobju vse bolj odločajo uspešnejši učenci, ki se po šolanju tudi uspešno vključujejo v življenje in delo osnovnih šol v domačem kraju. Tako so še bolj navezani na svoje ožje življenjsko okolje.

Ceprav za območje ptujske občine stalno razpisujemo prosta mesta za opravljanje pedagoških nalog in opravil, je na osnovnih šolah zaposlenih še vedno 17 odstotkov učiteljev, ki nimajo ustrezne izobrazbe, hkrati pa je 19 odstotkov pouka opravljenega v nadurnem delu. Ob tem pa je potrebno še reči, da se učitelji, ki končajo šolo v Ptuj zaposlujejo predvsem v manj razvitih občinah kot so Ormož, Lenart in Ptuj.

Iz primerjalnih podatkov zveze skupnosti za zaposlovanje ter za šolsko leto 1978/79 je ugotovljeno, da je Ptujška občina tista, ki ima največje število — 325 ne vključenih učencev v poklicno ali srednje izobraževanje po osnovni šoli.

V letošnjem letu bo tudi končana gradnja novega doma učencev, ki bo lahko sprejel gojence iz oddaljenih krajev. Tako lahko opravičeno pričakujemo večjo vključevanje otrok v usmerjeno izobraževanje. Skupna prizadevanja zavoda za šolstvo ter centra srednjega usmerjenega izobraževanja in izobraževalne skupnosti — so že doslej zagotovila ustrezno kadrovsko strukturo na pedagoški smeri, učitelji pa so se redno udeleževali vseh oblik strokovnega izpopolnjevanja. V Ptuj pa smo v letnem letu dobili v centru srednjega izobraževanja še ustrezen šolski prostor z najsodobnejšo učno tehnologijo za izobraževanje pedagoških kadrov.

Po sklepu izvršnega odbora izobraževalne skupnosti se bodo predstavniki iz Ptuja udeležili tudi posebnega pogovora pri predstavniku republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje, ki je odgovoren za to področje dela, da razčistijo nekatere nejasnosti in da tudi odločno zahtevajo nadaljevanje usposabljanja prosvetnega kadra v Ptuj, ki že ima doslej vse pogoje in tudi dolgoletno tradicijo.

mš

GORIŠNICA JE PRAZNOVALA

V minulem tednu je KS Gorišnica počastila dva spominska dneva: 4. in 8. februar.

4. februarja praznuje KS svoj krajevni praznik v spomin na mlade kurirje TV 14-S, ki so 4. feb. 1945 — na pragu svobode — omahnili v smrt. 35 let se je natkalo od tistega usodnega, najbolj mračnega dne, ko so tudi gorišniki krajski odsteli svoj krvni davek za svobodo svojega sveta. V času pa so ostali spomini na križev pot, ki je vodil slovensko ljudstvo v pregnanstvo, v zloglasne ječe, v gramozne jame, v celice in taborišča smrti. Takrat so na smrt obsodili našo ljubezen, naš ponos, naš pogum, našo vero v prihodnost in našo revolucijo za preobrazbo življenja. Poniževali, trpinčili in ubijali so nas, toda tuje nasilje ni moglo ukloniti veličine naših misli in dejanj, po katerih smo se prerodili v narodnega in družbenega svobodnjaka.

Sel je čas, ostali pa so pomniki pričujoč o nasilju, žrtvovanju in spoznanju, da naroda, ki se bori za svobodo, ne more nihče uničiti.

4. februar pa je Gorišničane ni samo spomin na smrt. Praznovanje je tudi ocena dela, ki so ga opravili, in perspektiva nalog, ki jih načrtujejo za rast svojega življenja, s katero se krajski KS vključujejo v samoupravo socialistično skupnost.

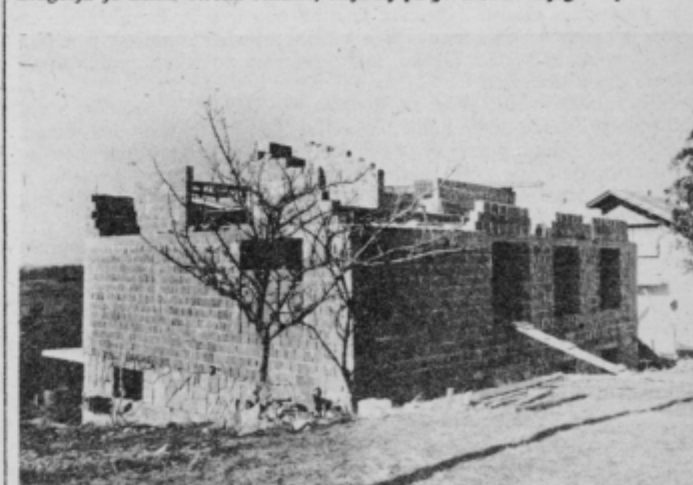
8. februarja pa so gorišniški krajski počastili slovenski kulturni praznik, posvečen največjemu pesniku našega rodu, dr. Francetu Presernu. Ta praznik se je rodil 1. februarja 1945, in to na pobudo SNOS OF, ki je proglasil 8. februar za Presernov kulturni praznik. Odlok je bil objavljen v Slovenskem poročevalcu, glasilu OF. 3. februarja 1945, v zadnjih mesecih našega boja za svobodo — družbenopolitičnega in kulturnega življenja.

35 let ga že praznujemo in vsako leto nam pomeni Preseren znova rojstvo našega srca in duha, rojstvo naše Lepote in Misli, začetek našega človeškega poslanstva. Presernova poezija je bila naša vest v krvavi preteklosti, njegovo delo je naša vest v sedanjosti in bo tudi v prihodnosti, kajti spoznati je treba, da tudi danes in jutri samo v Presernu lahko ostanemo močni in zvesti sebi in svojemu življenju. Lep in bogat program za obe prireditvi sta pripravila PD Ruda Sever (dramska, recitatorska, pevska in tamburaška sekcija) in recitatorski krožek OS Franc Bešak. Obisk — polna dvorana v ZD — pa je povedal, da imajo krajski KS Gorišnica dober posluš za kulturno prizadevanje svoje življenjske sredine.

A. C.

RAZDEJANJE PO ZIMSKEM NEURJU

Hrib Ojstrovec v Destrniku je že od nekdaj znan po stalnem vetru, ki se kdaj pa kdaj sprevrže tudi v pravi vihar. Včasih je veter na tej lepi razgledni točki zavijal le med redkim drevjem, danes pa mu kljubuje že nekaj hiš, ki si jih je pred nedavnim, ob koncu meseca januarja kar pošteno „sposodil“. Pravzaprav so njegovo sunkovito zavijanje najbolj čutili njihovi lastniki, ki jim je prizadejal tudi veliko škodo. Mirku Simončiču iz Vintarove 45/b je na gospodarskem delu poslopja dvignil celotno ostrežje in ga treščil proti cesti. Na nedograjeni hiši Ervina Štogerja je delno streho razkril, najbolj pa je začutil njegove posledice

Tole žalostno sliko smo videli nekaj dni po neurju na Ojstrovcu. Lastnik nedograjene hiše — Franc Pukišč bo moral v celoti zamenjati ostrežje in kritino, ki sta popolnoma uničena. (foto: R.)

lastnik hiše v Destrniku 2 — Franc Pukišč. Veter je polovico ostrežja dvignil in vrgel na tla. Drugo polovico pa tako poškodoval, da ga je s kritino vred potrebno v celoti obnoviti. Škodu je bila ocenjena na 116 tisoč dinarjev. Lastniki hiš pa v teh dneh že zamenjujejo uničena ostrežja oziroma odstranjujejo tiepričakovane posledice januarskega neurja.

mš

IMAMO PTUJČANI KNJIGARNO?

Imamo, boste dejali. Mladinska knjiga jo je že pred leti uredila v prijetnih prostorih, v samem centru mesta. Zal pa je to premalo. V knjigarni je le četrtina prostora namenjena prodaji knjig-kakršnihkoli že. Večino prodajnega prostora zaseda pisarniški material, šolske potrebščine, igrače, spominki, nakiti, servisi... In to je knjigarna.

Res imamo samo 25 kilometrov do Maribora, kjer je ponudba na prodajnih policah knjigar dovolj pestra in aktualna. Vendar, zakaj hoditi v Maribor, če imamo v Ptuj svojo knjigarno? In ta knjigarna je last založniške hiše z bogatim programom, ki pa ga žal v Ptuj lahko obudujemo le v prospektih. Poleg tega pa prodajalke v knjigarni kaj slabo ponujajo potrošniku dobro knjigo. Niti ne opozarjajo na novosti niti ne ponujajo že „preizkušeno“ blago. Če pa že

slučajno zaide v knjigarno dobra knjiga po kateri bralci povprašujejo, jo je moč dobiti le nekaj izvodov. Lahko bi rekli, da v knjigarni nimajo najboljšega posluha za potrebe potrošnikov ali pa ga nočejo imeti. Zakaj ne? Zato najbrž, ker naše knjige niso prav poceni, nasprotno. In s prodajo knjig bi knjigarna gotovo zaslužila manj, kot s prodajo vsega ostalega, kar ponuja na svojih policah.

In če boste dejali, da ponudba vendar je, povejte, kako se znajdete v zmedu na prodajnih policah. Od strokovne do leposlovne literature, vse v enem žaklju, brez pravega reda, da o otroških slikanicah, pravljicah in pobarvankah sploh ne govorimo, — kaj šele, da bi bile razvrščene po starostnih kategorijah.

In če ponudba vendar je, zakaj potem prodajalke v knjigarni ne vedo povedati, kaj

imajo in česa nimajo. Če morajo preiskati vse predale in pregledati police, preden vam lahko ljubezljivo povedo — tega nimamo! Ob slovenskem kulturnem prazniku v ptujski knjigarni niso imeli niti enih Presernovih poezij, le Pesnitve in pisma.

Sedaj se bodo prodajalke in vodstvo ptujske knjigarne lahko oglasile in dejale „Je čevlje sodi naj Kopitar...“, saj je tale sestavek le kupček nepovezanih pripomb in na hitro skupaj zmetanih misli. Pa vendar je ta sestavek plod skorajda rednih nakupov v knjigarni in ko je enkrat mera polna, steče kapljica čez rob.

Imamo Ptujčani knjigarno — knjigarno za več kot 60.000 občanov? Ne, imamo le knjigarno, ki ji lahko rečemo trgovina z mešanim blagom!

N. D.

NEIZPOLNJENE OBVEZNOSTI INVESTITORJA

K poročilu o svojem delu je komisija za zaščito interesov občine Ptuj priložila tudi opis neizpolnjenih obveznosti investitorja, to je Dravskih elektrarn Maribor, že pri gradnji HE Zlatoličje kot pri HE Formin. Te obveznosti izhajajo iz vsebine lokacijskih dovoljenj, raznih soglasij in drugih dovoljenj.

HIDROELEKTRARNA SD—1 S STROJNICO V ZLATOLIČJU

Izjemno lokacijsko dovoljenje je izdala občina Maribor v marcu 1964. V drugi točki pogojev tega dovoljenja je bil zahtevan podrobnejši načrt za izvedbo izliva odvodnega kanala v reko Dravo v odseku 1,5 km uzvodno in 0,5 km nizvodno načrtovanega izliva zaradi zavarovanja izliva pred zaplavljenjem, ugotovitve dravskih bregov in struge. Ta naloga ni opravljena. Dravske elektrarne pojasnjujejo, da je projekt za odsek odvodnega kanala pri izlivu v Dravo izlel IBE Elektroprojekt Ljubljana na osnovi poročila vodnogospodarskega laboratorija o rezultatih raziskav za izliv iz leta 1964. Trdijo tudi, da so izvedena vsa dela v skladu z navedeno dokumentacijo. Glede na pobude in zahteve predvsem KS Olga Meglič Ptuj, bo komisija vztrajala, da se ponovno preuči in oceni izvedba izliva po navedeni dokumentaciji.

Vodnogospodarsko dovoljenje je prav tako izdala SO Maribor. V pogojih tega dovoljenja so bile dane zahteve glede vzdrževanja struge Drave, kar je študijsko izdelano le-deloma, zavarovanje levega brega reke Drave nasproti toka odvodnega kanala v strugo Dravo, nadalje ukrepi varnosti, predvsem postavitev varnostnih ograj ob kanalu na območju naselij in mostovih ter reševalnih lestev. Vse to ni opravljeno.

Uporabno dovoljenje za jezovno zgradbo in odvodni kanal je bilo izdano pri republiknem sekretariatu za gospodarstvo SRS leta 1972 in to po končanem tehničnem pregledu, kjer so bile dane naslednje pripombe: Zavarovati je treba brežine, napraviti utrditve pri odvodnem kanalu, nadalje je bilo ugotovljeno, da je dno odvodnega kanala za 2 m višje kot predvideva načrt za izliv v Dravo, kar neugodno vpliva na hidravlični radij kanala. Podkomisija tehničnega pregleda za pregled soglasij in dovoljenj je ugotovila, da je investitor izpolnjeval vse pogoje graditve, razen nekaterih vodnogospodarskih pogojev, ki so bili obravnavani po drugi podkomisiji, ki je ugotovila, da niso nameščene opozorilne table glede varnosti v strugi Drave zaradi nenadnega zvišanja nivoja voda, zgrajena ni ribja steza in dokončana niso bila dela pri ureditvi okolja hidroenergetskih objektov.

Dravske elektrarne pojasnjujejo, da so bila dela izvedena, vendar zaradi zahteve po zavarovalnih delih je treba pridobiti še vodnogospodarsko oceno tega postopka, oz. vpliva HE SD — 1 na obrežje.

HIDROELEKTRARNA SD 2 S STROJNICO V FORMINU

Lokacijsko dovoljenje za objekt akumulacijskega bazena v Ptujju je izdal republikni sekretariat za urbanizem SRS z odločbo, 31. julija 1975. Iz te odločbe niso izpolnjeni pogoji:

Odvod vode v hajdinsko Studenčnico v trasi, ki jo dopuščajo topografske razmere in gladina zajezene vode. Ta odvod je sicer zgrajen, vendar nima zahtevane količine pretoke vode. Dovod se je prekinil, zato je potrebno predhodno dokončno odločiti o dovajanju Drave v Studenčnico in urediti režim.

Preučitev možnosti vodnih športov v bazenu. Do sedaj investitor ni dal strokovno dovolj utemeljenega odgovora, zakaj vodnih športov ni mogoče dovoliti.

Izpolnitev pogojev skupščine občine Ptuj v soglasju po 21. členu zakona o urbanističnem planiranju. V prvem soglasju in v dopolnilnem soglasju, ki je bilo izdano leta 1975 so namreč bile dane manjše korekture meje bazena. V zvezi s tem ni izpolnjen pogoj, ki zahteva ureditev na območju mesta na levem bregu tako kot je nakazano v zazidalnem načrtu, sprejetem v letu 1965 in 1971.

Na lokacijski obravnavi o gradnji tega objekta je bilo ugotovljeno, da je v novelaciji vsa urbanistična dokumentacija mesta Ptujja. Nova urbanistična dokumentacija je bila izdelana v letu 1978 in v zasnovi tudi sprejeta, ki je skladna z izvedbo že zgrajenega bazena. Glede na to, da je v soglasju SO Ptuj zahtevano, da DEM po posebnem programskem projektu reši urbanistične zadeve, ki bistveno vplivajo na izgled in kontakt mesta z jezerom. Ostale zadeve iz soglasja so izpolnjene.

Vodnogospodarsko soglasje k projektu HE SD-2 je izdal republikni sekretariat za urbanizem SRS. Ni zadoščeno zahtevam, da se visokovodni nasip vključi v visoki lev breg reke Drave, urejeni niso dostopi za požarno vodo, stara struga Drave ni vzdrževana, iz bazena ni bilo odstranjeno vso grmovje in dreve, v Studenčnici ni zadostne pretočne vode kot jo je imela pred zgraditvijo HE Zlatoličje, investitor je tudi odgovoren za negativno vplive zaježitve glede na vodostaj podtalnih vod.

K objektu jez v vtoku Markovcih je vodnogospodarsko soglasje izdal republikni sekretariat za urbanizem. V tem ni zadoščeno pogojem, kjer je zahtevana namestitve opozorilnih tabel zaradi varnosti in glede odvajanja površinskih in odpadnih vod iz obstoječih objektov in naselij.

Vodnogospodarsko soglasje k projektu objekta dovodnega kanala je izdal republikni sekretariat za urbanizem. Iz tega niso izpolnjeni vsi pogoji glede odvzema vode za namakanje in požarno vodo.

Za objekt odvodnega kanala je prav tako izdal vodnogospodarsko soglasje republikni sekretariat za urbanizem SRS. Tudi iz tega niso izpolnjeni pogoji za odvzem vode za namakanje in požarno vodo.

OBJEKT ČISTILNE NAPRAVE IN KANALIZACIJO MESTA

V dovoljenjih za graditev hidroenergetskega sistema na SD-2 je bila zahtevana graditev objekta čistilne naprave in kanalizacije na levem in desnem bregu reke Drave v Ptujju. Mestna kanalizacija je bila namreč speljana v reko Dravo, taki odvod pa po spremembi vodnih razmer ni več dovoljen.

Republiki sekretariat za urbanizem SRS je z odločbo izdal vodnogospodarsko dovoljenje, posebej pa lokacijsko dovoljenje. Komisija za zaščito interesov občine Ptuj je o tem lokacijskem dovoljenju razpravljala na dveh sejah. Objekt čistilne naprave je sedaj v poskusnem obratovanju, izdano še ni uporabno dovoljenje, ker dela na tem objektu še niso v celoti dokončana.

Tehnični pregled za hidroenergetske objekte SD-2 v celotnem obsegu je bil opravljen leta 1978, razen objekta čistilne naprave in kanalizacije. V zapisniku o tehničnem pregledu so bile dane pripombe in zahteve, ki so pozneje bile upoštewane in dela opravljena. Pri tem pa niso opravljena naslednja dela in izpolnjene zahteve:

Zahtevani so bili ustrezni ukrepi, ki naj zagotovijo varnost, to so zaporne rampe, reševanje ipd., izvedba teh ukrepov je še v reševanju. Dokončana še niso dela na ureditvi obale bazena v Ptujju in so dela še v izvajanju. Ni bil izdelan poseben urbanistični načrt za mesto Ptuj v odcepu kontakta z bazenom. Izdelan je bil le ureditveni načrt za ureditev dela levega obrežja bazena.

Na levem bregu ni zavarovanja levega brega Drave do Gunzerjevega otoka. Del nasipa na desnem bregu Drave pa ni zgrajen po podatkih dokumentacije in pogojih dovoljenj. Rokavi stare dravske struge niso zasuti kot je to bilo zahtevano v dovoljenjih. Zgrajena niso sidrišča na določenih lokacijah in dostopi. Dno bazena akumulacije ni bilo očiščeno in ni bilo odstranjeno vso grmovje in dreve.

Posebej velja opozoriti na dvig podtalnice in posledice na gradbenih objektih. Novejše ugotovitve izkazujejo dvig podtalnih vod v Budini, Brstju, Spuhli, Markovcih, Vidmu, Turnišču in na območju KS Ivana Spolenjaka v Ptujju.

(Iz gradiva za seje zborov SO Ptuj)

Iz poročila o delu komisije za zaščito interesov občine Ptuj pri gradnji HE SD—2

Komisija za zaščito interesov občine Ptuj pri gradnji hidroelektrarne Srednja Drava 2 je bila ustanovljena v letu 1973 z odlokom skupščine občine Ptuj. O svojem delu je komisija poročala zborom skupščine občine že dvakrat. Poročilo o delu od leta 1973 do marca 1977 so zbori skupščine občine Ptuj obravnavali na seji, 30. marca 1977, drugo poročilo pa 30. decembra 1977, sedaj pa so zbori obravnavali že tretje poročilo in iz tega poročila povzemamo nekaj ugotovitev.

OSNOVNE SMERI DELOVANJA KOMISIJE

Prav je, da uvodoma nakažemo osnovne smeri delovanja komisije, ker si bo tako bralec lažje ustvaril vsaj približni vpogled v obseg in vsebino dela komisije v skladu s splošnimi družbenimi interesi.

Komisija je sodelovala pri ustvarjanju pogojev za zgraditev kanalskega sistema HE SD—2 in vseh vzporednih objektov. Pri tem je poudarjala splošna družbena in tudi osebna prizadevanja občanov, samoupravnih organizacij in skupnosti, OZD in drugih dejavnikov v korist hitre in cenene zgraditve HE Formin, ki je tudi bila zgrajena v 34 mesecih, to je v rekordnem času.

Nadalje je usklajevala posamezne aktivnosti iz programa investitorja s programi in interesi občine Ptuj z vključevanjem krajevnih skupnosti, samoupravne komunalne skupnosti, lokalne skupnosti za ceste, samoupravne stanovanjske skupnosti, komunalnega podjetja, zavoda za spomeniško varstvo, Projekta inženiringa ter drugih samoupravnih organizacij in strokovnih služb.

Iskala je rešitve za zagotavljanje materialnih sredstev za uresničitev skupnih programov (vodooskrba, odvodnjavanje, čiščenje odpadnih voda mesta Ptuj itd.) in za izvajanje drugih del na prizadetih območjih vidnega in posledičnega vpliva gradnje objektov HE SD—2.

Ugotavljala je izpolnjevanje dogovorjenih in predpisanih obveznosti, ki jih imajo Dravske elektrarne Maribor pri dokončni zgraditvi objektov HE SD—2. Ob tem je koordinirala in usklajevala zahteve posameznih krajevnih

vodovodnega omrežja sofinancirale v višini 25.183.405,40 din, od skupne vrednosti 46.545.559,30 din. Razliko je zagotovila občina Ptuj iz sredstev po samoupravnem sporazumu o razvoju vodovodnega omrežja v občini Ptuj za obdobje 1976—1980 ter s sredstvi samoupravne komunalne skupnosti občine Ptuj.

Na omenjenem območju so tako izvedeni vsi priključki ogroženemu prebivalstvu. Enako so dela izvedena v območju KS Zavre, DEM in Komunalnim podjetjem VARKOM — Varaždin. Glede na prvo oceno dviga podtalne vode v območju Budina—Brstje iz leta 1978, so DEM sofinancirale gradnjo dela vodovodnega omrežja v vrednosti 450.000,00 dinarjev.

DVIG PODTALNE VODE

DVIG PODTALNE VODE, ki ga ugotavljajo v območju industrijske cone I Ptuj in v krajevnih skupnostih Budina—Brstje, Spuhli, Markovci, Videm pri Ptujju, Turnišče, Ivan Spolenjak je predvsem v zadnjem času porušil obstoječe prostorske danosti v navedenih območjih. Zaradi tega smo od DEM zahtevali takojšnje ukrepanje, vendar gre za kompleksno vprašanje sedanjega novega in bodočega gibanja podtalnice, kar je potrebno ugotoviti z daljšim opazovanjem novega stanja (smer toka podtalnice in količine).

Glede na že sedaj vidno nenormalno stanje podtalnice v ind. coni I Ptuj in na območju Budina—Brstje je bilo dogovorjeno, da DEM v februarju—marchu leta 1980 izvedejo sanacijska dela po izdelani dokumentaciji (VGP Maribor) v navedenem območju, v vseh ostalih pa vzpostavijo dopolnilno opazovalno mrežo. Na osnovi študije in izdelanega projekta morajo sanirati območja še v letu 1980. Navedeno stanje bremeni DEM, zato vztrajamo, da DEM v najkrajšem možnem času izvedejo potrebna dela oziroma upoštevajo dogovorjene roke izvedbe.

V tej zvezi so ali pa bodo dane v postopek usklajevanja tudi vse odškodninske zahteve naslovljene na občino Ptuj od ogroženih in oškodovanih občanov, org. združenega dela in drugih. Občani v KS Budina—Brstje, Ivan Spolenjak in

Odrpito vprašanje ceste do čistilne naprave je potrebno dogovoriti do marca 1980.

OBNOVITVENA DELA NA OBMOČJU PTUJA

Obnovitvena dela na cestah, ulicah in trgih v območju mesta Ptujja so v zaključni fazi (razen asfaltbetonov). Na osnovi skupne ocene stanja je dosežen dogovor o sofinanciranju obnove uničenih ulic, cest in trgov v območju mesta Ptuj, po katerem DEM v vrednosti 9.820.000,00 din obnavljajo naslednje: Muršičevo ulico, Hrvat-

vedno ni dogovorjena. V občini smo obravnavali le osnutek odloka o prometu na vodah; od DEM smo v tej zvezi sprejeli stališča in mnenja glede vožnje z motornimi čolni za športne in rekreacijske namene na vodah HE Formin, vendar nam strokovne ocene še niso podali.

DEM se v tem primeru sklicujejo na zahtevo republikanske sekretariata za urbanizem, ki sicer v vodnogospodarskih dovoljenjih za elektrarne na reki Dravi (z dne 12/4—1979) izrecno določa, da vožnja z motornimi čolni za športne in rekreacijske namene ni

Obnova Dravske ulice v Ptujju, dokončanje vseh del je prekinila zima
Foto: M. Ozmec

ski trg, Dravsko ulico, Znidaričevo nabrežje, Cesto na tratah in Zadržni trg od križišča z Mlinsko do izpusta za čolne pri železniškem mostu, vse ostale kot so Čučkova ulica, Čafova ulica itd. pa obnavljamo s sredstvi samoupravne komunalne skupnosti iz sprejetega programa del v letu 1979.

Vztrajamo, da DEM uredijo ulice tudi na območju KS Budina—Brstje na osnovi ugotovljene prekomerne uporabe cestišča v dveh odsekih (proti prečpalnišču in proti Prosenjaku). Glede izvršenega posega na območju Hrvatskega trga ter z vidika varnosti je s samoupravnim sporazumom dogovorjena odškodnina za objekt — stanovanjsko zgradbo na Hrvatskem trgu med SSS občine in DEM v vrednosti 1.600.000,00 din.

V letu 1980 bodo zaključena dela na obnovi PARKA v Ptujju. Dela

dovoljena. Sodimo da v našem primeru to ne velja, zato še nadalje vztrajamo na strokovni oceni in možnosti izvajanja vseh vrst vodnih športov na zbirnem jezeru.

KRAJEVNE SKUPNOSTI

Krajevna skupnost GORIŠNICA je na osnovi skupne ocene posledičnega stanja izgradnje objektov HE SD—2 v območju KS uskladila zahteve z DEM s samoupravnim sporazumom. KS je pridobila odškodnino za prekomerno uporabo cest v višini 1.064.000,00 din za vse ostale zahteve pa sklenila sporazum po katerem so DEM dolžne obnoviti tudi druge infrastrukturne objekte in v namen izgradnje HE Formin uporabljeno območje. Z vsebino sklenjenih dogovorov je KS kot udeleženka seznanjena, vendar moramo reči, da se DEM na tem področju niso zadovoljivo angažirale in vključevale v takojšnje izvajanje dogovorjenih ukrepov. Medtem se visokovodni nasip Mala vas — Formin ni izvršil iz razloga neposrednih odnosov v KS ter dogovora v okviru Kmetijske zemljske skupnosti občine Ptuj.

Krajevna skupnost MARKOVCI je razmerje do DEM dogovorila po enakem postopku kot KS Gorišnica. Za uporabo prometnih površin in druge objekte je pridobila odškodnino v vrednosti 3.610.000,00 din. KS, naknadno zahteva tudi ureditev (utrditev) ceste Muretinci — Stojinci in ceste skozi Sobotinci, kar v tem trenutku z DEM še ni dogovorjeno.

Prav tako ni usklajena in dogovorjena ZAHTEVA KS VIDEM PRI PTUJU glede prekomerne uporabe ceste Videm—Šturmovce. Ureditev te ceste in tudi zahteve KS Markovci še nadalje ostaja zahteva v razmerju stroškov, ki so nastali zaradi poškodb in prekomerne uporabe cest.

Zavarovalna dela v Ptujju in vzdolž kanala še niso povsem urejena. Vsa nedokončana dela, ki so vezana na vodnogospodarsko soglasje, lokacijske razprave in drugo omenjamo v prilogi tega poročila, vključno tudi nedokončana dela pri izgradnji HE Zlatoličje. Vodenih je bilo več razgovorov in razprav — trenutno pričakujemo še mnenje republikanske vodnogospodarskega inšpektorata. Varnostne mere in predvsem ograje, ki so dogovorjene, DEM še do danes niso izvedle.

Občina se je v okviru komisije z DEM dogovorila za nadaljnjo uporabo zemljišča na desnem bregu akumulacije v industrijsko cono II Ptuj in za del zemljišča na platuju ob strojnici v Forminu. Stališče občine je v tej zvezi vezano na izhodišče nadaljnjega družbeno-ekonomskega razvoja, predvsem pa na razvoj delovnih organizacij KK Ptuj in AGIS.

Ob tem moramo omeniti, da navzlic obsežnemu delu niso rešeni nekateri ključni problemi, ki so vezani na zavarovanje ljudi, premoženja in so v naslednji fazi gotovo prioritete. Zato zahtevamo, da DEM takoj pristopijo k realizaciji preostalih ugotovljenih obveznosti.

Ugodno jesensko vreme je delavcem komunalnega servisa omogočilo, da so še pred zimo uredili park ob Dravi v Ptujju, uredili so stezice, zasejali travo, zasadili okrasno grmičevje itd.
foto: zk

skupnosti, OZD in drugih do investitorja.

Delo komisije je bilo vedno v skladu z navedenimi osnovnimi smerni delovanja. Pri usklajevanju operativnih nalog in odnosov so bili v delo komisije pritegnjeni tudi neposredni udeleženci, pristojni organi in službe v občini Ptuj, prav tako pa tudi drugi, ki so s svojo strokovno in družbeno zavzetostjo lahko pomagali k rešitvam in k vsebini delovanja komisije. To potrjuje tudi naslednji pregled dogovorov na posameznih področjih.

OSKRBA Z VODO

1. VODOOSKRBA območij, v katerih je na osnovi predhodne ocene in študije ugotovljen oz. predviden vpliv HE Formin na stanje vode v vodnjakih, je izvedena v okviru investicijskega programa razvoja vodovoda na Ptujskem polju in delu vzhodnih Haloz. Zaradi znižanja gladine podtalnice je sklenjena osnovna in dodatna pogodba med občino Ptuj, komunalnim podjetjem in DEM; na osnovi katerih so DEM z graditev

Turnišče zaradi opisanega stanja zahtevajo med drugim tudi ureditev kanalizacije.

ČIŠČENJE ODPADNIH VOD

ODVODNJAVANJE IN ČIŠČENJE ODPADNIH VOD mesta Ptuj je zaradi izgradnje akumulacijskega bazena urejeno z novo zbirno kanalsko mrežo s čistilno napravo. Vrednost vseh del po drugem dopolnilu k osnovni pogodbi znaša 78.480.000 din v razmerju sofinanciranja DEM: 2/3 — občina, 1/3 sredstev DEM oz. 52.320.000,00 din.

Dela pri gradnji objektov za čiščenje in odvodnjavanje odpadnih vod mesta Ptuj so v zaključni fazi — čistilna naprava poizkusno obratuje za odpadne vode, ki se zbirajo v desnoobrežnem zbiralniku. Glede na način izvedbe čistilne naprave, čas izvedbe in KNOW HOW sistem pogodbe med DEM in Inženiring biro Maribor vztrajno na brezhibnem tehnološkem procesu delovanja čistilne naprave in na dogovoru o zagotavljanju sredstev za visoke stroške električne energije.

v celoti financirajo DEM, saj so s posegom v t. i. prejšnji park povsem uničile osnovne funkcije obravsknega mestnega parka kot sestavnega dela v celotni podobi mesta Ptujja. Dela v vrednosti 5.286.583,35 din izvaja Komunalno podjetje Ptuj. V okvir te ureditve ter iz varnostnih razlogov je urejena javna razsvetljava na obeh bregovih akumulacijskega bazena. Ureditvena dela v vrednosti 2.294.640,00 din je samoupravna komunalna skupnost sofinancirala v višini 554.740,00 din.

Za povzročeno škodo na RIB-JEM ZARODU, je dosežen sporazum med DEM in Zvezo ribiških družin Ptuj za odškodnino v višini din 1.580.000,00 din. Sredstva so namenjena za gradnjo in ureditev nadomestnih ribnikov. Za razvoj flore in favne sta v akumulaciji napravljena dva odtoka, medtem ko dodatno dovajanje vode v Studenčnico, ki je zaradi HE Zlatoličje usahnila, ni urejeno.

KAKO Z UPORABO JEZERA

Uporaba jezera in njegove okolice za rekreacijske namene še

KMETIJSKI KOMBINAT PTUJ TOZD TEHNOSEKVIS

NAČRTUJEJO SPECIALIZIRANI
SERVISNO — PRODAJNI CENTER

Kmetijski kombinat Ptuj je v letu 1961 ustanovil obrat Tehnoservis z nalogo, da za potrebe kombinata vzdržuje kmetijske stroje in strojne naprave. Pri tem je ustanovitelj vodilo dejstvo, da brez rednega in dobrega vzdrževanja strojev in naprav ni mogoče organizirati moderne kmetijske proizvodnje. Tehnoservis se je stalno širil ter nenehno kadrovske in organizacijske krepil ter tako postal obrat za vzdrževanje kmetijske, gozdarske in gradbene mehanizacije povsem odprtega tipa za območje podravške in sosednjih regij.

Z ozirom na kadrovske možnosti in v želji pridobiti čim večji dohodek, je Tehnoservis v letu 1969 organiziral še proizvodnjo birotehničnih aparatov. V ta namen so leta 1974 dogradili proizvodno dvorano in pridobili 1800 kvadratnih metrov pokrite delovne površine. Istega leta so pričeli kot kooperant TGO Gorenje s proizvodnjo elektronskih sklopov za črno bele in barvne televizorje.

Od leta 1974 so se tako razvijale tri dejavnosti — servisno remontna dejavnost s prodajnim skladiščem ter obe proizvodni dejavnosti, to sta proizvodnja birotehničnih aparatov in elektronskih sklopov. V letu 1978 so osvojili že celotno proizvodnjo črno belih TV aparatov, v tem času pa zaposlovali že 279 delavcev.

Nato je prišlo do znane samoupravne organiziranosti v dve temeljni organizaciji in sicer TOZD Elektronika in sestavi TGO Gorenje in TOZD Tehnoservis v sestavi Kmetijskega kombinata Ptuj. Z velikimi napori in skrbnim varčevanjem vseh zaposlenih in na vseh nivojih so prehodne težave premagali.

S preselitvijo TOZD Elektronika v nove prostore, ki jih gradijo ob Ormoški cesti, bo Tehnoservis pridobil 1800 kvadratnih metrov pokrite površine in tako imel približno 3200 kvadratnih metrov pokritega delovnega prostora ter okrog 6000 kvadratnih metrov zunanjih asfaltiranih površin. S pridobitvijo novih prostorov jim bodo dane možnosti popravila in servisiranja tudi najtežje kmetijske mehanizacije kot so kombajni in najtežji traktorji, katerih moči danes že presegajo 300 KM. Delo na teh strojih danes morajo opravljati na prostem.

TOZD Tehnoservis se je torej do razdelitve razvijala v treh smereh po razdelitvi oziroma novi samoupravni organiziranosti pa so si kot svojo dolgoročno usmeritev začrtali nalogo postati moderen specializirani servisno-prodajni center za vzdrževanje in oskrbo kmetijske, gradbene in gozdarske mehanizacije na območju podravške in sosednjih regij. Takšno usmeritev potrjuje dejstvo, da se kmetijstvo opremlja s čedalje bolj izpopolnjenimi stroji in napravami.

Popravila takšnih strojev pa lahko opravljajo le specializirani in dobro opremljeni servis. Kot nam je ob

obisku povedal direktor TOZD Tehnoservis Anton Galun, želijo, da bi v prihodnje kupci, gre zlasti za kmetovalce, na enem mestu imeli možnost kupiti stroj, na tem mestu vzdrževati in popravljati, saj bodo imeli zagotovljene nadomestne dele. Pravgotovo je to tudi želja kmetovalcev, saj je sedaj na tem

Anton Galun

manjka. S kadri nimajo težav, saj si jih redno zagotavljajo, razveseljivo pa je, da interes za dela in naloge mehanika kmetijske mehanizacije ne upada. Trenutno imajo ob 98 zaposlenih še 22 učencev v gospodarstvu.

Ob redni dejavnosti so v Tehnoservisu uvedli izdelavo nekaterih

Ivan Bezjak

področju velika razdrobljenost. Gre namreč za množico kmetijskih strojev različnih tipov, za katere pa nadomestnih delov ni mogoče vedno zagotoviti. Takšen center pa bo omogočal tudi večjo tipizacijo strojev, kar je pravgotovo koristno tudi z ekonomske strani. Usmeritev v razvoj specializiranega centra je v skladu z razvojnimi programi Kmetijskega kombinata Ptuj in pravitakom kmetijstva v severovzhod-

proizvodov, ki se večjim delovnim organizacijam zaradi manjšega števila kosov ne izplačajo. Znanja in spretnosti jim na tem področju ne manjka, saj so na takšen način z lastnim kadrom in razvojem pričeli izdelavo birotehnične opreme. In zakaj dodatna dejavnost? Predvsem zato, ker popravilo kmetijske mehanizacije nima stalno enakega obsega in je odvisno tudi od kmetijskih del oziroma letnega

Med delom v delavnici

Foto: M. Ozmeč

ni Sloveniji, ki ima v proizvodnji hrane velike naloge in obveznosti.

Pri popravilu kmetijske mehanizacije so ob delu v delavnicah uvedli terensko servisno službo, ki jo nameravajo v prihodnje še okrepiti. Ugotovili so, da manjše delavnice v posameznih krajih niso primeren način, ker so stroški večji od dohodka. Kot že zapisano, jim največ težav povzročajo nadomestni deli. To vrzel poskušajo zapolnjevati v okviru možnosti, največ pa pri tem izkoriščajo lastno iznajdljivost in bogate izkušnje, česar pa jim v Tehnoservisu ne

časa. V vmesnem obdobju pa lahko z dodatno dejavnostjo dohodek še povečajo, saj je servisno-remontna dejavnost ročno delo, vezano na človeka in ni tako akumulativna kot v ostalih panogah, zlasti industriji.

V prizadevanjih za izboljšanje gospodarjenja imajo v Tehnoservisu veliko izkušenj. Kako tudi ne, saj so v preteklem letu morali pa še kako zategniti, če so hoteli zapolniti velik izpad dohodka ob samoupravnem preoblikovanju. To jim je tudi v celoti uspelo, saj prvi rezultati že kažejo na ugodno

poslovanje. V ta namen so uvedli varčevanje na vseh področjih, predvsem pa so zmanjšali režijske službe, racionalizirali porabo surovin in energije, optimalno izkoristili razpoložljive kapacitete, na vseh strojih uvedli dvoizmensko delo, uredili nagrajevanje po delu in rezultatih dela, delovni čas prilagodili uporabnikom njihovih storitev in še bi lahko naštevali. V letošnjem letu pa so lanski stabilizacijski program še izpopolnili, koristno pa bodo uporabili izkušnje, ki so v preteklem letu dale najboljše rezultate.

Osnovna dela in naloge v TOZD Tehnoservisu opravljajo mehaniki kmetijske mehanizacije. Ob našem obisku v tej delovni sredini smo se pogovarjali tudi z Ivanom Bezjakom, visokokvalificiranim mehanikom za kmetijske stroje, ki je s Tehnoservisom od prvih začetkov, torej od leta 1961.

„V tistih začetkih je bila naša dejavnost bolj primitivna, odvijala pa se je v manjšem objektu s preprostim orodjem. Takratno delo je od nas zahtevalo precej naporov, vendar je obseg dela za tiste čase zadostoval, saj so takratni stroji imeli manjšo moč, kmetovalci pa še niso imeli toliko mehanizacije kot danes,“ je o začetkih pripovedoval Ivan Bezjak. „Z ozirom na razširjenost kmetijske mehanizacije smo od takrat do danes naredili velik korak naprej. Danes so traktorji že tako izpopolnjeni in takšnih moči, da moramo za ta popravila imeti primerno orodje.“

Zasebni sektor kmetijstva si nabavlja traktorje in stroje različnih tipov in iz različnih držav. To nam povzroča veliko težav pri delu, saj kmetovalci običajno pri nakupu o rezervnih delih ne razmišljajo, nato pa želijo, da jim mi to zagotovimo. Seveda pa vseh delov ne moremo zagotoviti, saj je v večini primerov potreben uvoz.

Družbeni del kmetijstva je na boljše, saj ima stroje tipizirane, naša delovna organizacija pa ima za te stroje pogodbene servise in seveda rezervne dele. Zato menim, da bi bilo potrebno strojni park tipizirati, torej uvesti samo določene tipe strojev, saj bomo na ta način lažje zagotovili rezervne dele.“

Tudi mehanik Ivan Bezjak pravi, da je med mladimi še vedno veliko zanimanje za popravila kmetijskih strojev, saj ima ta poklic dolgo tradicijo. Delo na strojih je tudi njega pritegnilo, ob stalnem izpopolnjevanju pa je kos še tako zahtevni mu popravilom, saj mu pridobljeno znanje delo močno olajša.

Tako je torej v TOZD Tehnoservisu. Seveda smo se ob obisku pogovarjali o vseh področjih njihovega dela, tudi o konstruiranju in izdelavi novosti in opreme, ki jo v večini primerov uvažamo. Več o tem pa ob prvi priložnosti, ki pa ni tako daleč.

1. kotar

BOGOMIR KOSTANJEVEČ

Kmetijski zakoni

ZAKON O DEDOVANJU KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ IN ZASEBNIH KMETIJSKIH GOSPODARSTEV (KMETIJ) — SKRAJŠANO ZDKZZKG

(Ur. list SRS št. 26/73)

Nadaljevanje

Glede oporočne naklonitve volil, bilo zakonitim dedičem, bilo drugim osebam, velja isto kot smo zapisali pri obravnavanju prenosa kmetije z izročilno pogodbo. Treba je še dodati, da denarna in druga volila, ki bi dediča kmetije preveč obremenjevala, sme na njegovo zahtevo sodišče zmanjšati, pri tem pa mora paziti, da nujni dediči glede svojega deleža niso prikrajšani. Če je oporočitelj v oporoki nujne dediče (zakonca, starše, otroke in posvojence) prezrl ali jim naklonil manj, kot bi dobili, če bi prišlo do dedovanja na podlagi zakona, smejo ti dediči zahtevati delež, ki jim pripada po prvem odstavku 15. čl. ZDKZZKG. Opozorimo pa na to, da sme sodišče na zahtevo tistega nujnega dediča, ki nima potrebnih sredstev za življenje, njegov po 1. odst. 15. čl. cit. zakona izračunan delež povečati. Na zahtevo dediča, ki je dedoval kmetijo pa sme sodišče deleže nujnih dedičev tudi zmanjšati iz razlogov, ki so omenjeni v drugem odstavku 15. čl. ZDKZZKG (npr. če ima dedič, ki je dedoval kmetijo prevelike izdatke oz. obveznosti do mladoletnih dedičev, ali če bi bila znatno ogrožena gospodarska zmožnost kmetije).

b) KAKO SE PRENAŠA LASTNINA NA PODLAGI DEDOVANJA PO ZAKONU?

Kmetijska zemljišča dedujejo dediči po splošnih predpisih o dedovanju, ki jih vsebuje zakon o dedovanju. Če z dedovanjem kmetijskega zemljišča presežejo zemljiški maksimum, morajo postopati po ZKZ, o čemer smo že pisali (glej Tednik št. 49 iz l. 1979). Kmetijo pa praviloma deduje SAMO EN DEDIČ in sicer tisti zakoniti dedič, ki izpolnjuje pogoje iz 11. člena ZDKZZKG, o čemer smo pisali pri pogodbenem prenosu kmetij.

Če več zakonitih dedičev izpolnjuje pogoje za dedovanje kmetije (imenujmo jih — upravičeni dediči), potem deduje kmetijo zapustnikov zakonec.

Če zapustnikovega zakonca ni, ali če se dedovanju odpove, deduje kmetijo tisti upravičeni dedič, ki ga soglasno določijo vsi upravičeni dediči, oziroma če se ti ne sporazumejo, deduje kmetijo tisti upravičeni dedič, ki ga določi sodišče.

KAJ SE ZGODI, ČE KMETIJE NE DEDUJE ZAPUSTNIKOV ZAKONEC IN ČE KOT ZAKONITI DEDIČI PRIDEJO V POŠTEV TUDI ZAPUSTNIKOV MLADOLETNI OTROCI IN POSVOJENCI?

V takem primeru lahko pride na predlog zapustnikovega zakonca, njegovega otroka ali posvojenca ter skrbstvenega organa do odložitve določite dediča kmetije.

Kmetija, pri kateri je določitev dediča odložena, je skupna last vseh dedičev, ki bi dedovali po splošnih predpisih o dedovanju, dokler se po polnoletnosti najmlajšega med njimi ne določi dedič kmetije v skladu z zgoraj omenjenimi določbami. Istočasno, ko se določi dedič, se določijo tudi nujni deleži zakonca, zapustnikov otrok, posvojencev in staršev, ki ne dedujejo kmetije.

KDO DEDUJE, ČE NI DEDIČA, KI BI IZPOLNJEVAL POGOJE ZA DEDOVANJE KMETIJE PO 11. Č. ZDKZZKG?

Če ni takega zakonitega dediča, ki bi imel namen obdelovati kmetijo z osebnim delom, lahko deduje kmetijo tudi tisti zakoniti dedič po splošnih predpisih o dedovanju, ki je kmet po ZKZ, ki priznava status kmeta tudi nekaterim občanom, ki ne obdelujejo kmetijskega zemljišča z osebnim delom (glej Tednik št. 46, 48 iz leta 1979). Če je več takih dedičev, dedujejo kmetijo vsi. V takem primeru se sme kmetija razdeliti po fizičnih delih.

KAJ SE ZGODI, ČE NOBEN DEDIČ BILO ZAKONIT BILO OPOROČNI NE IZPOLNjuje POGOJEV, KI JIH ZA DEDOVANJE KMETIJ DOLOČA ZDKZZKG?

V takem primeru se dedovanje odloži dokler kmetijska zemljiška skupnost ne najde prevzemnika, ki dobi status kmeta s prevzemom kmetije. Če se prevzemnik in dediči ne sporazumejo o višini prevzemne cene in o rokih v katerih jo je treba plačati, odloči o tem sodišče. Prevzemnik in dediči pa se lahko dogovorijo, da se iz kmetije izločijo stanovanjska in gospodarska poslopja, kmetijsko neobdelovalno zemljišče, kmetijske priprave, orodja in živina ter objekti kmečkega turizma. S sklepom s katerim sodišče ugotovi pravice dediča, ki deduje prevzemno ceno in izločene predmete po splošnih predpisih o dedovanju, postane kmetija last prevzemnika. Do izdaje sklepa pa kmetijo upravlja začasni upravitelj, ki ga imenuje na predlog kmetijske zemljiške skupnosti sodišče, pred katerim teče zapušinski postopek.

Če pa kmetijska zemljiška skupnost ne najde prevzemnika potem pa, če se s tem ona strinja in če je to v skladu z občinskimi prostorskimi in drugimi plani občine, dedujejo dediči, ki ne izpolnjujejo pogojev za dedovanje kmetij, tiste predmete, ki bi jih lahko izločili iz kmetije sporazumno s prevzemnikom kmetije, ki ga je poiskala kmetijska zemljiška skupnost, o čemer smo že pisali zgoraj.

Izjemoma pa taki dediči dedujejo tudi vse, kar spada v kmetijo 4. čl. ZDKZZKG, če tako v skladu z občinskimi prostorskimi in drugimi plani občine, odloči občinska skupščina na predlog kmetijske zemljiške skupnosti. Kmetijska zemljišča iz prednosti iz 4 čl. ZDKZZKG, ki jih ne dedujejo dediči, postanejo **družbena lastnina**. Odškodnino, ki jo za ta kmetijska zemljišča in za predmete plača kmetijska zemljiška skupnost, dedujejo dediči po splošnih predpisih o dedovanju.

ALI SME DEDIČ PODEDOVANO KMETIJO TAKOJ PRODATI OZ. ODTUJITI?

ZDKZZKG niti neki drugi zakon ne vsebuje predpisa, ki bi prepovedoval dediču odtujitev cele kmetije ali njenega znatnega dela takoj po prevzemu na podlagi dedovanja po zakonu. Da se pa tak zakoniti dedič ne bi okoristil na račun drugih zakonitih sodedičev, ki so iz kmetije prejeli le svoj nujni delež, zato je v 19 čl. ZDKZZKG določeno da dedič, ki prostovoljno odtuji podedovano kmetijo ali znaten del v 10 letih potem, ko je kmetijo prevzel ter ne pridobi drugega kmetijskega zemljišča najkasneje v 1 letu od odtujitve podedovane kmetije ali njenega znatnega dela, mora sodedičem na njihovo zahtevo doplačati razliko, tako, da niso prikrajšani glede dednih deležev, ki bi jih dobili po splošnih predpisih o dedovanju.

KDAJ IZROČITELJEV (ZAPUSTNIKOV) ZAKONEC, POSVOJENEC, OTROK TER STARŠI NE MOREJO DOBITI NIČESAR IZ KMETIJE NITI CELE KMETIJE, ČEPRAV BI SICER IZPOLNJEVALI POGOJE ZA PREVZEM KMETIJE?

Niti v 24. čl. ZDKZZKG navedenimi že obravnavanimi pogodbenimi niti na podlagi dedovanja ne more dobiti ničesar iz kmetije niti cele kmetije tisti izmed zgoraj navedenih oseb, ki je dedno nevreden zato, ker se je huje pregrešil zoper dolžnost preživljanja zapustnika (izročitelja), katerega je bil po zakonu dolžan preživljati niti, tisti, ki ni hotel dati zapustniku (izročitelju) potrebne pomoči (npr. v bolezni ipd). Taki osebi namreč po določilu 18 čl. cit. zakona ni mogoče odpustiti dedene nevrednosti.

ALI SMEJO IZROČITELJEV (ZAPUSTNIKOV) ZAKONEC IN POTOMCI, KI SO DELALI NA KMETIJI IN POMAGALI POVEČATI NJENO VREDNOST, ZAHTEVATI OD PREVZEMNIKA (DEDIČA) KMETIJE, DA SE VREDNOST NJIHOVEGA DELA NIJ DODELI V NARAVI ALI SAMO V DENARJU?

Prevzemnik oz. dedič, ki je prevzel kmetijo z eno od v 24. čl. ZDKZZKG omenjenih pogodb ali na podlagi dedovanja mora takim osebam izplačati le denarno vrednost njihovega v kmetijo vloženega dela.

Na zahtevo teh oseb (zapustnikovega zakonca in potomcev) ali dediča, ki je dedoval kmetijo, lahko sodišče zaradi zdravstvenih, socialnih in drugih razlogov spremeni to pravico v pravico dosmrtnega preživljanja na breme dediča, ki deluje kmetijo.

Nadaljevanje prihodnjic

Kmalu odločitev o sejmiših v občini Ptuj

Med občani, zlasti še med tistimi, ki so tako ali drugače povezani z živinorejo, je bilo zadnja leta veliko negotovnosti zaradi ukinitve sejmišča v Ptuj. Pripravljen je bil osnutek odloka, o njem sta razpravljala zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti skupščine občine Ptuj, na seji 22. junija 1978. Osnutek odloka je predvideval opustitev sejmišča v Ptuj in ureditev novih sejmišč v Moškanjcih in pri Lovrencu na Drav. Polju.

Od delegacij, zlasti iz krajevnih skupnosti, so bile dane številne pripombe in delegatske pobude za nove lokacije, ki bi morale biti v neposredni bližini Ptuja (Turnišče, Marof itd.), žal pa bi ureditev na vsaki od predlaganih lokacij zahtevala veliko denarja. Zato se je našla boljše, predvsem cenejša rešitev.

Novi urbanistični načrt mesta Ptuj, ki ga je občinska skupščina že sprejela v letu 1979, je glede na številne pripombe in predloge ohranil sejmišče na sedanji lokaciji ob Ormoški cesti — s tem, da se izdela podrobnejši načrt ureditve sejmišča. Po naročilu občinske skupščine je Projekta inženiring Ptuj tudi izdelal urbanistično in prometno rešitev sejmišnega prostora.

Že obstoječemu sejmišču urbanistični načrt dodaja še sejmisko-servisni program natovarjanja, pregledovanja in tehtanja živine takoj ob vходу in v povezavi s parkirišči. Na sejmišče bi naj bil pristop iz Rajspove ulice. Parkirišča v notranjem delu sejmišča bodo asfaltirana in bi

jih v nesemanjskih dneh uporabljali kot javna parkirišča, zunanja parkirišča za osebna vozila pa bi bila v makadamski izvedbi.

Osnutek odloka, o njem je že razpravljal izvršni svet SO Ptuj, bo v kratkem v razpravi na sejah zborov združenega dela in krajevnih skupnosti oz. prej v njihovih delegacijah, predvideva, da bi naj bili sejmi za plemensko govedo na dan že tradicionalnih sejmov vsak prvi petek v mesecu; dočim sejmi za konje, žrebeta in ostale kopitarje, pujske in prašiče pa vsak prvi četrtek v mesecu.

Na sejmiših plemenske živine se bo smelo prodajati in kupovati le plemensko govedo in konje. Za plemensko govedo se šteje breje telice in krave in teleta, če se prodajajo istočasno z materjo. Nakup in prodaja živine bosta dovoljena le na sejmiščnem prostoru, ki mora biti urejen v skladu z veterinarsko sanitarnim redom. Klavna in vzrejna živina pa se sme v skladu z določili osnutka odloka prodajati in kupovati le na dogonskih mestih.

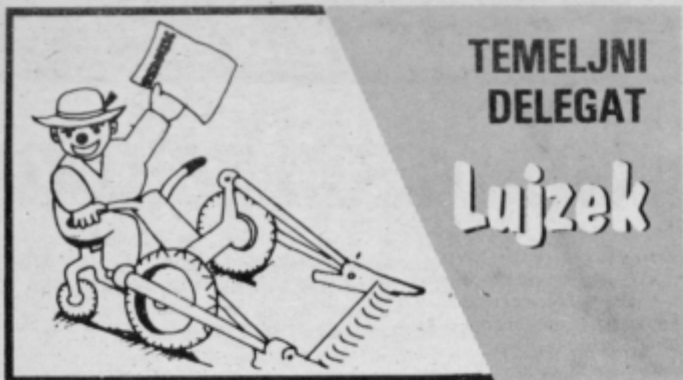
Zaradi vzdrževanja reda na sejmišču je v osnutku odloka predpisan sejmski red, ki dopušča, da je sejmišče odprto od pol sedmih zjutraj do 13. ure; nadalje, da je dovoljena le organizirana prodaja, da se smejni živali na sejmski prostor le pripeljejo in podobna določila. Določilo o sejmskem redu je praktično novo, zato je tudi odlok ponovno pripravljen kot osnutek, da se bo lahko čimveč delegacij

vkjučilo v razpravo, dalo svoje pripombe in predloge.

Odlok prav tako določa Komunalno podjetje Ptuj za upravljalca sejmišča, ki bo sejme tudi organiziral, dočim bo strokovne naloge opravljal in vodil Obdravski zavod za živinorejo in veterinarstvo Ptuj. Vse to bo zahtevalo določena finančna sredstva, saj bo sejmišče treba urediti v skladu z ureditvenim načrtom in to v dveh letih po uveljavitvi odloka. Sejmi pa bi se lahko začeli že, ko bodo izpolnjeni vsaj minimalni pogoji.

Velja še omeniti, da bo odlok upravljalca sejmišča zadolžil za ureditev sejmišča, ki mora biti ograjeno, s pregradami urejeno na predele za govedo, za konje in pujske. V pregradah morajo biti priprave za privezovanje živine. Na sejmišču bo morala biti tudi tehtnica, posebej za velike živali in posebej za tehtanje pujskov in malih živali, prostor za nakladanje in razkladanje ter napajališče za živino. Ta del sejmišča bo moral biti ločen od prostora, kjer se bo opravljala prodaja in nakup.

Ker gre za odlok o sejmiših v občini Ptuj, so v njem določila tudi o sejmiših potrošnega blaga. Odlok določa tri take sejme: 23. aprila na Jurjevo, 5. avgusta na Ožbaltovo in 25. novembra na Katarinino. Če je ob navedenih dnevih nedelja ali državni praznik, je sejem prvi naslednji delovni dan. Tudi o tem bodo v odloku podrobnejša določila, kje se sme prodajati, kdo sme prodajati in kaj, vendar o tem prihodnjic.

TEMELJNI
DELEGAT

Lujzek

Dober dan fšer skuper. Kak se kaj mote? Še malo pa mo se po drgoč s fašnikon srečali. Jaz se si že lorfo priprava. Letos mo v štabilizacijo maskirani. To je v letošjen leti najbolj simptomatična gospodična s keroj se vsi na vejko hvolimo, nibeden pa je neje še prav okoli šijeka stisna, ji puseka da ali pa še kaj boj moškega z njo nareda. Pravzaprav je to že stora punca s keroj bi se mogli vsi že dovnio spoznati no se z njo oženiti. To je edina zadeva ženskega spola, ki si jo moremo vsi radi meti. Je poštena od pet do glave, samo tudi mi se moremo prta njoj pošteno obnošati. Je zahtevna kak vsoka ženska, terja red no disciplino no ne pisti, da bi poleg nje prek krez plot skokali. Terja šparaje, pridno delo, zahtevle, da zmanjšamo izostanke z dela, reprezentacije stroške, nepotrební uvoz, zahtevle zvečaje no nas nasploh usmerja, da bi bili dobri no bojši gospodori z družbenimi no zasebnimi sredstvi. Tak boj po domočen sen van toto gospodično STABILIZACIJO predstava no vas vse opozorjan, da se proti njoj pošteno obnošate. Če ne, de nas zgrobila za šijak no nas vse po vrsti z gospodarskin nudlvaikon začela še boj pregajati. Da se z ženskami neje za špilati, to tisti, ki ste že ožejeni ali pa se samo že ženite, tak dobro vete.

Ker mamó gnes nekšne bolj ženskospolne pogovore, bi vas rad še bližnji proznik žensk spuna. Osmi marc de se nan hitro približa. Vse moške opozorjan, da se ga ne bi preveč nacukali kak je ob toten prozniki že stora navoda. V delovnih kolektivih izkožite svojín sodelavkan pozornost, ki si jo zaslužijo, ne ite pa se prevečkih lunparij z izleti v neznanó, ki dosti košajo. Če mate v kerén podjetji preveč penězov, jih namesto praznovanja 8. merca za izgradnjo kokšnega vrteca nakožite. Vaše sodelavke do se s ten čista zagvišno strinjale, saj marsikatera nema kon svoje dece v varstvo dati.

Tejko za gnes. Vidite, da sen čista stabilizacijsko no varčevalno razpoloženi. Kaj čete, moja Mica me tak vzgoja že od tistega cajta dale, ke zakonski jorem skuper vlečema.

Te pa srečno. Pišite mi kak se kaj mote.

Vaš LUJZ

DVAKRAT PREMISLI...

Na tem gradbišču je bilo razbite precej opeke, polomljenih desk, v gozdičku levo zadaj pa nastaja smetišče

Na Hajdini pri Ptujtu si občani gradijo mnogo stanovanjskih zgradb. Zal pa se okrog teh gradbišč včasih dogajajo graje vredne stvari. Lastniki namreč često opažajo, da stvari niso na svojem mestu, da so tu in tam podrti podporni koli, trami in podobno. Okrog gradbišč nekateri odlagajo tudi smeti in druge odpadke, uporabljajo za „javna stranišča“ itd. Nekateri pravijo, da je to delo otrok! Prizadeti občani opozarjajo kritele, da naj prenehajo s takim škodljivim početjem, sicer bodo morali stvari sprožiti po poti kazenskega pregona.

Boris Cafuta

SKORBA

Ukrenimo enkrat že nekaj!

Pred nekaj meseci smo poročali o neprimernem stanovanju v katerem živijo tri osebe, dve že precej stari. Opaziti je, da sestanek odgovornih ni ganil ali pa ga niti niso opazili, ker se stvari niso spremenile.

Ob starejši osebi živita v tisti podrtiji v Skorbi že nekaj let in sta y tisti baraki preživela že več ostrih zim. Pred nekaj leti se je k njima priselil še sin, ki je prej služil nekje v Halozah. Ta sin se sedaj preživlja kot sezonski delavec, oče pa dobiva majhno pokojnino. V stanovanju ni elektrike in ne vodovoda. Kadar pozimi voda v „studencu“ zamrzne, si za kuhanje vodo pridobivajo s topljenjem snega.

Skorba je že precej razvita vas. V letošnjem letu načrtujejo začetek gradnje doma občanov in to le nekaj metrov vstran od tiste barake. Dom je potreben, postal bo središče življenja vasi. Ob raznih kulturnih prireditvah, veseljah, mladinskih plesih, zborih in ob drugih prireditvah, bo dom obiskalo veliko ljudi. Tista baraka, ki ji sicer pravijo „brunara“ pa bo kvarila videz lepo urejenega okolja, zato bo ob gradnji doma občanov treba razmisljati tudi o tem.

Kam torej s tisto ostarelo družino, baraka ni njihova, ne daleč vstran ob Dravi imata nekaj lastne zemlje, tam bi lahko živela v gozdu in samoti, toda nimata strehe. V dom upokoencev bi lahko šel le oče, ki ima pokojnino. Občani trdijo, da je tisto barako treba podreti in če to zahtevajo, je njihova dolžnost tudi, da poskrbijo tisti revni družini primernejše stanovanje. Tudi zasloni bivališče bi jim lahko postavili, če bi vsaka družina prispevala vsaj po eno ali dve deski.

Skorba je danes že lepo urejena vas, kar polovica hiš je novih z urejenim okoljem, asfaltiranimi cestami, gradi in obnavlja se kar naprej, zato upamo, da bodo tudi ta problem uspešno rešili. Potrebno je le stvar postaviti na dnevni red za zbor občanov, obrazložiti in ljudje bodo pomagali.

Boris Cafuta

VELIKE POTREBE IN NAČRTI — MALE KRAJEVNE SKUPNOSTI

Lanško leto v marcu so se delovni ljudje in občani v 39 krajevnih skupnostih občine Maribor odločili, da prostorsko preoblikujejo svoje krajevne skupnosti. O tem so se odločili tudi v KS Duplek, ki se je preoblikovala v štiri nove, ena izmed teh je sedaj tudi krajevna skupnost Vurberk, ki je obenem najmanjša KS v mariborski občini, ima namreč le nekaj nad 350 prebivalcev.

Zakaj so se v Vurberku odločili, da ustanovijo svoje KS in o načrtih te nove skupnosti smo se pogovarjali s predsednikom sveta KS Vurberk, Jožetom Vodanom.

„Želja, da v Vurberku ustanovimo krajevno skupnost, je pri krajanah obstajala že več let, kajti bili smo prepričani, da bomo tako lažje reševali svoje probleme, obenem pa tudi pospešili razvoj kraja.“ je uvodoma dejal Jože Vodan. Občani Vurberka so si zares želeli ustanoviti krajevno skupnost, kar potrjuje njihova samoupravna zavest. Na referendumu 11. marca lanskega leta so se namreč 100 % odločili o ustanovitvi KS Vurberk.

Ob ustanovitvi krajevne skupnosti Vurberžani niso imeli lahkega dela, pred referendumom je bila namreč organizirana akcija iz sosednjih področij med krajan Vurberka z namenom, da ljudje na referendumu glasujejo proti ustanovitvi. „Aktivisti“ iz sosednjih krajev pri prepričevanju občanov Vurberka niso izbirali besed, cilj so imeli samo eden, prepričati ustanovitev KS Vurberk, toda zakaj? Kot smo že navedeli akcija »preprečitev« ni uspela, volilni upravičenci so se soglasno izrekli za ustanovitev KS Vurberk, kajti pri odločitvi so imeli le eno vodilo, o razvoju svojega kraja bodo odločali sami.

Kakšne načrte imate v novem srednjeročnem načrtu?

„Naš kraj, ki je do sedaj bil vključen v KS Duplek, lahko rečem, da je prej nazadoval kot

pa napredoval, to potrjuje tudi to, da smo sedaj nerazvita krajevna skupnost. Prav iz teh razlogov je naš program še toliko obsenejši, vendar takoj moram povedati, da je plan realen.“ pravi predsednik sveta KS Vurberk. »V prioriteto smo vnesli adaptacijo osnovne šole, ki je še edina šola v mariborski občini, ki je ostala neobnovljena in rekonstrukcijo republiške ceste II/348 Maribor—Vurberk—Ptuj na odseku Dvorjane—Vurberk (meja z občino Ptuj) v dolžini okrog 4 km, ta del ceste je še edini neasfaltiran, ureditev pa brez dvoma

dih KK Ptuj. V tej zvezi smo že organizirali razgovor s predstavniki Kmetijske zemljiške skupnosti občine Maribor, Zavoda za urbanizem Maribor, kljub vabilu se ga niso udeležili predstavniki kombinata iz Ptuja. S programom KS Vurberk se KZS in ZUM v celoti strinjata, pa četudi gre za poseg v obdelana kmetijska zemljišča. Kljub nasprotovanju s strani KK Ptuj menimo, da bomo dobili soglasje za gradnjo,« je zaključil Jože Vodan.

V pogovoru smo še izvedeli, da Vurberžani poleg že navedenega

razprava o prostorskem preoblikovanju občine Maribor, o tem so razpravljali tudi delovni ljudje in občani Vurberka. Na zboru, ki je bil 26. januarja so podprli predlog razdelitve sedanje občine po tretji in četrta, variantne predloge pa je obrazložil predsednik OK SZDL Maribor, Vasja Lavrič. Iz tega zbora so delovni ljudje in občani KS Vurberk poslali tudi brzojavno čestitko tovarišu Titu v kateri mu želijo skorajšnje okrevanje, ter da nas še dolgo vodi k novim zmagam na vse področjih socialistične Jugoslavije.

Šola v Vurberku, ki bo čez nekaj let praznovala 100-letnico, bo v programu KS zajeta v prioriteten redu.

Slike: Foto arhiv Večera

„Želja, da ustanovimo v Vurberku KS, je že večletna...“ pravi predsednik sveta, Jože Vodan.

prinaša svetlejšo bodočnost Vurberka.

V centru tega obrobno sloveslovenjgoriškega kraja so nasadi hrušk Kmetijskega kombinata Ptuj, torej kje boste te objekte gradili?

„Objekti, ki sem jih navedel so prepotrebni za nadaljnji razvoj Vurberka in si ne moremo zamisliti, da bi jih lahko gradili kje drugje, kot prav v centru ob cesti, torej v sedanjih hruškovih nasa-

planirajo adaptacijo dvorane, ureditev krajevnih cest, razširitev vodovoda ter ureditev ostankov gradu. Slednje nameravajo preurediti v gostinsko turistične namene in usposodobitev za organiziranje »letnih vurberških iger«, ki imajo v kraju že 10-letno tradicijo.

Ta čas v vseh delovnih organizacijah in krajevnih skupnostih občine Maribor poteka javna

Zapis o KS Vurberk strnimo v naslednje: tako kot so prepričani v kraju, da bodo realizirali srednjeročni plan za obdobje 1981/85, smo prepričani tudi mi prav zaradi enotnosti vseh krajanov in podpore širše družbenopolitične skupnosti. Kolo časa, ki se je dolgih 30-let neusmiljeno vrtelo nazaj se počasi, a vendar vztrajno obrača v smer novih uspehov, ki jih občani Vurberka že težko čakajo. jt

Sami smo krivi za počasno reševanje

Ko včasih med občani govorimo o delu naših sodišč, dostikrat slišimo vprašanja posameznih občanov, kako to, da sodišča tako počasi rešujejo razne sporne zadeve. Vemo, da imajo sodišča precej težav z vabili obdolžencev ali njihovo privedbo, saj na pismena vabila ne pridejo, zato je treba razprave prelagati kar vse otežkoča in podaljšuje delo. Za takšno stanje ni krivo sodišče, temveč občani sami.

Takšni nedisciplinirani občani povzročajo sebi in sodišču precejšnje stroške, ki jih mora družba plačevati pa tudi občani sami. Menim, da bi v

zvezi s tem morali podvzeti ostrejša ukrepe, zlasti proti vsem tistim, ki ne spoštujejo zakonitosti, neopravičenih izostankov od razprav in podobno. Tu bi morali zaostri tako kazensko kot materialno odgovornost.

Če bi prizadeti vedeli, koliko stanejo sodišče strokovni izvedenci, ki so poklicani na razprave, predvsem zdravniki, ki so klicani zaradi poškodb ob pretepih in podobno, bi prav gotovo do izostankov imeli drugačen odnos. Poleg tega zdravnik ali drugi strokovnjak izgublja dragoceni čas na svojem delovnem mestu itd. tu je cela veriga posledic.

Menim, da bi morali tem vprašanjem posvečati več pozornosti prav v krajevnih skupnostih in v njihovih poravnalnih svetih.

Prav ti bi morali bolj vzgojno vplivati na tiste občane, ki se ne zavedajo dovolj svoje družbene odgovornosti, bolj bi jim tudi morali prikazati vse posledice, ki jih s svojim obnašanjem povzročajo. Če bomo na tem področju premaknili stvari naprej, tudi sodišča ne bodo tako obremenjena in bodo lahko stvari hitreje reševali.

Konrad Zorec

V Ormožu že letos zakonsko svetovanje?

Občinska skupnost socialnega skrbstva je predlagala, da se v resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana Občine Ormož zapiše tudi naslednje besedilo:

»V letu 1980 je treba razviti zakonsko svetovanje, ki temelji na marksistični antropološki teoriji. Zakonsko svetovanje je predpogoj za zdrave medsebojne odnose v družini, kar se odraža v družbi kot celoti.«

Nadalje navajajo, da bodo v prvi vrsti morali razviti predzakonsko svetovanje do konca letošnjega leta, zakonska svetovalnica pa bi naj bila institucija posebnega družbenega pomena.

— u

Posebno skrb varstvu starejših občanov

Za zagotavljanje celovite in organizirane socialne varnosti občanov bo občinska zdravstvena skupnost v letošnjem letu še intenzivneje sodelovala z drugimi interesnimi skupnostmi za pridobitev raznih oblik socialne pomoči on olajšav, kot je delitev solidarnostnih stanovanj, subvencioniranje stanarin, sprejem otrok v organizirane oblike vzgojnovarstvene dejavnosti, pomoč starejšim občanom itd.

Posebno pozornost bo morala skupnost posvetiti prav varstvu starejših občanov. Zaradi tega je skupnost dala tudi pobudo, da bi skupaj z ostalimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi že letos pripravili idejni projekt za zgraditev doma upokoencev v Ormožu.

— u

Veliko bom prihranil

Ne bi menjal za noben denar tega konja! Mi je zaupal gospodar Ribič. Doma je iz Vinice v sosednji Hrvatski. Ribič, tako ga imenujejo njegovi sovaščani, je kmet z lepo urejenim gospodarskim poslopjem. Ubada se predvsem z živinorejo in poljedelstvom, toda ne sam, ima naslednike kateri mu hkrati pomagajo urejati vsa potrebna opravila.

Ribič ima tudi še konja poleg traktorja in moderne mehanizacije, tako si je omislil najpreprostejši način prihranjevanja energije. Skozi vsa sezono koristi traktor za obdelovanje polj, ko pa se sezona nagiba h koncu, začne stroje hranjevati v posebne prostore, tako so zopet, pripravljeni za naslednje leto, ko bo spet brezhibno lahko zaštalal svojega železnega konjička.

Te priljubljene živali, ki mu je zvesta spremljevalka, se kaj rad posluži. Tako v zimski sezoni koristi svojega konjička za najrazličnejše namene, predvsem za dovoz drv iz gozda, raznega gradbenega materiala itd. Se bi lahko naštevali za kaj je vse koristna tale žival.

Kmet Ribič s svojo konjsko silo, ki ne rabi tako dragocene nafte

Medtem ko tako traktor lepo počiva, gospodar Ribič in njegov neutrudljiv konjiček služita hkrati denar; konj zato ker ne pije nafte, gospodar Ribič pa si bo zadovoljen zopet, kot po navadi v času, ko se bo sezona spet odprla, s prihranki skozi zimo lahko obdeloval zemljo s traktorjem.

Veliko se govori o energetske krizi, zato ne bi bilo odveč, če bi kmetje imeli tudi konjička kot ga ima Ribič.

Besedilo in posnetek: Viktor Rajh

SREDIŠČE OB DRAVI

Prehod na celodnevno osnovno šolo

Skupščina občine Ormož bo na seji v petek, 15. februarja med drugim sklepala tudi o soglasju k prehodu razredne stopnje od prvega do četrtega razreda osnovne šole Središče ob Dravi na celodnevno osnovno šolo.

Zavod za šolstvo, organizacijska enota Maribor je namreč ugotovil, da so izpolnjeni prostorski, kadrovski in drugi pogoji, da lahko osnovna šola Središče preide na celodnevno osnovno šolo. Prehod je organiziran na razredni stopnji, to je za učence od prvega do četrtega razreda.

Po podatkih občinske izobraževalne skupnosti je letno treba zagotoviti za organiziranje celodnevne osnovne šole za razredno stopnjo v OŠ Središče 2.135.258 din. Približno polovico od tega pokrije občinska izobraževalna skupnost iz sredstev solidarnosti, ostalo pa s sredstvi zbranimi iz bruto osebnega dohodka. Cena na oddelek znaša 533.345 din. Občinska izobraževalna skupnost ima ta sredstva zagotovljena v obsegu dovoljene porabe za leto 1980, zato ob občinski skupščini prav gotovo tudi dala soglasje.

— u

Kurentovanje v Ptujju od 1960 do 1980

Etnografska skupina iz Markovec, ki je nastopila na prvem kurentovanju v Ptujju, 27. februarja 1960

Prvo kurentovanje spodbuda organizatorjem

Okolica Ptujja je zelo bogata z izvirno folkloro, zlasti velja to za pustne in predpustne običaje. V teh šemskih likih vidimo zanimiv ostanek naših starosvetnosti, zato pač ni čudno, da nas vsako leto v pustnem času tako močno pritegnejo.

Močan in hiter gospodarski razvoj po drugi svetovni vojni je namreč v večji meri posegel tudi v naše kmečko življenje na vasi in vedno bolj in bolj zmanjševal razlike med vasio in mestom. S tem je obstajala nevarnost, da bodo prej ali slej ti kmečko-pustni običaji zamrli. Da bi se temu izognili je bilo na pobudo Zgodovinskega društva na Ptujju v soboto popoldne 27. februarja 1960 prvo KURENTOVANJE. Organizatorji so bili: Karel Šepc, predsednik odbora, Jože Maučec, podpredsednik, Franc Gumilar, Adalbert Slekovec, Franc Alič, Franc Stiplovšek.

Drago Hasl, pobudnik Kurentovanja v Ptujju

Jože Štrafela, predsednik organizacijskega odbora v zadnjem desetletju

Drago Hasl in dr. Anton Horvat kot odborniki oz. člani.

Po predhodnem obhodu po ptujskih ulicah od 15.30 do 18. ure je nastopila na Titovem trgu folklorna skupina iz Markovec pod vodstvom Alojza Simoniča: na čelu so plesali kopljaši ob spremstvu domače godbe, orači so zaorali pustni obred in prepevali, nastopile so vile, poskakovali so koranti in se rokovali z gledalci. Med pustnimi liki so bili tudi rusa, piceki in medved z gonjačem ter pobračem. Po zvočnikih so pojasnevali izvor teh običajev, RTV Ljubljana pa je snemala po napotkih režiserja Frana Žižka ta pisani vrvež.

Prireditev si je ogledalo čez 5000 gledalcev.

Folklorni nastop na trgu so pripravili Ljudmila Meze, Iva Mikl in Janez Gojkovič — vsi sodelavci mestnega muzeja Ptuj.

Godba DPD Svoboda Ptuj stalni gost karnevala

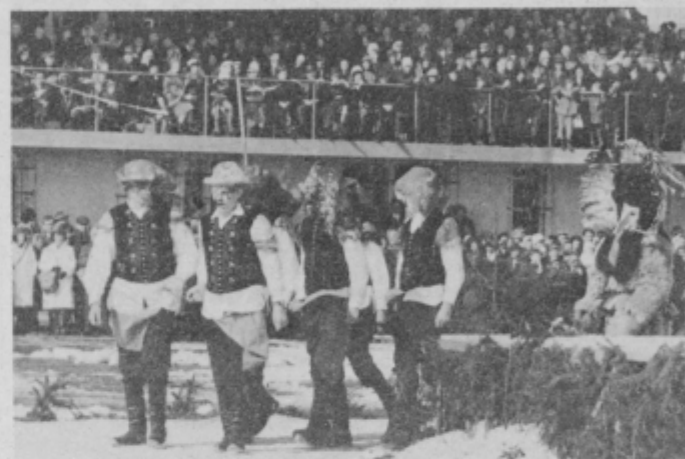
III. kurentovanje — 4. marca 1962

Organiziral ga je odbor za ptujске etnografske prireditve, ki ga je imenoval OLO Ptuj. Drago Hasl predsednik, Jože Maučec, podpredsednik, odborniki pa Verena Kolarič, Adalbert Slekovec, Jože Vrabl, Rudi Bratec, Karel Šepc, Ljudmila Meze, Marjan Berlič, Jože Milkovič, Karel Pertekel, Rudi Novak, Franc Krivec, Karel Vobner in Dana Feguš.

Sodelovale so naslednje domače folklorne skupine: koranti iz Markovec, Borovec, Bukovec in drugih vasi, kopljaši, rusa, vile, piceki, vile in orači iz Markovec, orači iz Lancove vasi, plohariji iz Cirkove ter pogrebci s Hajdine. Pokazali sta se tudi dve gostujoči skupini in to laufarji s Čerknega na Primorskem in borovo gostovanje iz Predanovec v Prekmurju. Nastopilo je okrog 280 ljudi. Ob 10. uri se je začel obhod etnografskih skupin po mestnih trgih in ulicah, popoldne med 13. in 15. uro pa je obšel mesto karnevalski sprevod, ki ga je občeudovalo čez 20.000 gledalcev.

Cerkljanski lauferji na kurentovanju v Ptujju

Orači iz Markovec

IV. kurentovanje — 24. februarja 1963

Ker so predhodne prireditve pokazale, da je kurentovanje zanimivo in privlačno za gledalce in da zahteva veliko dela in priprave, je OLO Ptuj ustanovil Zavod za ptujске folklorne prireditve, ki je prevzel organizacijo kurentovanja, (direktor: Franc Krivec, UO pa Drago Hasl, Karel Šepc, Ljudmila Braž-Meze, Adalbert Slekovec, Jože Maučec, Stane Stanič, Rudi Bratec, Jože Vrabl, Marjan Berlič, Karel Vobner, Miro Čobelj, Franc Kolarič, Maks Vaupotič, Valentin Horvat, Jože Bezjak, Karel Pertekel in Bruno Valentin).

Pri kurentovanju so nastopili koranti, kopljaši, voz s kmečko godbo, trije pokači, orači, rusa, medved, piceki, koklja s piščanci vsi iz Markovec ter skupine iz drugih krajev. Iz Cirkove so prišli plohariji, iz Lancove vasi plesači in orači. Prvič so nastopili pustni plesači s Pobrežja. Gostovali so laufarji s Čerknega na Primorskem, borovo gostovanje iz Predanovec v Prekmurju ter mačkore iz Dobropolj na Dolenjskem. Po običaju so nastop zaključili pogrebci s Hajdine.

V karnevalskem obhodu je posebno izstopala skupina gojenecv pomorske šole iz Pirana s prikazom „gusarki krst“ in cigani iz Dornave. Prireditev je obiskalo okrog 20.000 gostov.

Kostanjeviški Šolmarji nastopajo v Ptujju

Šolarji iz Petrijanca so navdušili na ptujskem karnevalu

II. kurentovanje — 12. februarja 1961

Priredil ga je organizacijski odbor za kurentovanje, ki ga je imenoval občinski odbor SZDL. Odbor je deloval v okviru Zgodovinskega društva. Predsednik Drago Hasl, podpredsednik Jože Maučec, člani pa Marija Urbas, Adalbert Slekovec, Franc Primec, Karel Šepc, Franjo Zorčič. Deloval je tudi pododbor, ki so ga sestavljali Ljudmila Meze, Franc Gumilar, Iva Mikl, Franjo

Vičar, Mirko Majcen, Miro Čobelj, Janez Gojkovič. Administrativne posle je vodila Anica Glatz, rediteljsko službo pa je organiziral Marjan Berlič.

Nastopili so koranti iz Markovec in drugih vasi, plohariji iz Cirkove, orači iz Lancove vasi, pustni pogrebci s Hajdine, rusa, medved in piceki iz Markovec. To leto je bila popol-

dne poleg spreveda folklornih skupin še karnevalska povorka, ki je vsebovala razne gospodarske in politične satire. Zvečer tega dne pa je nastopila tudi skupina in Slovenskih goric s pravim prleškim gostovanjem. Prireditev si je ogledalo nad 14.000 ljudi.

Organizacijski odbor je izdal publikacijo »Kurentovanje in karneval v Ptujju 1961.«

Korant je osrednji lik kurentovanja

Skozi gnečo gledalcev si pustni pokači iz Podlehnik in Markovec napravijo dovolj prostora

Kopljaši iz Markovec po običaju vodijo pustni sprevod

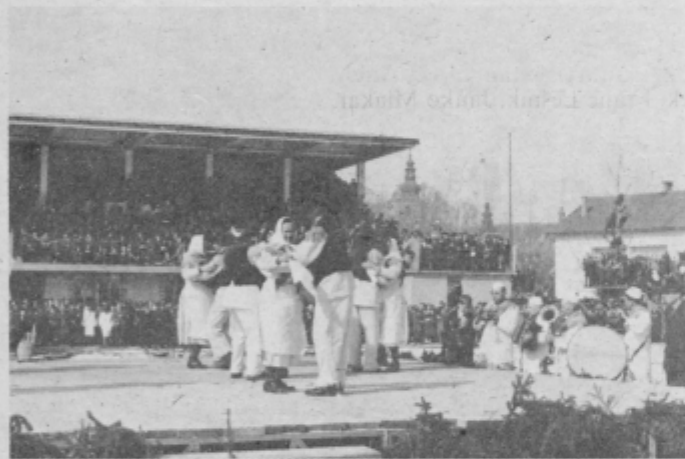

Značilna lesena maska MAŠKUR iz Turčiča pri Čakovcu

V. kurentovanje — 28. februarja 1965

Organiziral ga je Zavod za ptujske folklorne prireditve v isti sestavi kot leta 1963. V upravni odbor so bili sprejeti še Marija Verden, Albin Pišek in Tone Purg.

To leto je Zavod pripravil nastop folklornih skupin na športnem stadionu pod režijo mariborskega opernega režiserja Franja Potočnika. Pred številnimi gledalci so se zvrstile naslednje skupine: škornmati

Pustni plesači iz Beltincev v Prekmurju

Škornmati iz Hrušice nastopajo v Ptuj

Vile iz Zabovca s kraljico

iz Hrušice-Brkini, cerkljanski lauferji, šemarji iz Kostanjevice ob Krki, plesalci iz Beltincev ter že znane domače skupine: iz Cirkove, Lancove vasi, Pobrežja pri Vidmu, Markovec, Rogoznice in Hajdine. Zelo številni so bili osrednji liki koranti s Ptujkega polja.

V karnevalski povorki so se tudi tokrat izkazali cigani iz Dornave, ki so prejeli drugo nagrado, dočim prva ni bila podeljena, ker je bila komisija pri ocenjevanju karnevalskih skupin zelo stroga. Tudi ta dan je bilo v Ptuj nad 30.000 obiskovalcev.

VI. kurentovanje 19. in 20. februarja 1966

Kurentovanje se je razširilo na dva dni in ga je pripravil Zavod za ptujske folklorne prireditve ob sodelovanju umetniškega sveta. Pri Zavodu je bil razrešen v. d. direktorja Franc Krivec, na njegovo mesto pa imenovan Drago Hasl. V upravni odbor pa sta na novo pristopila še Vitomir Belaj in Jože Štrafela. Le-ta je imenoval naslednji umetniški svet: predsednik Božidar Jakac, akademski slikar, Ljubljana; podpredsednik Milenko Šober, RTV Ljubljana; člani: France Mihelič, akademski slikar, Ljubljana; Mira Mihelič, pisateljica, Ljubljana; Uroš Krek, skladatelj, Ljubljana; Samo Hubad, dirigent, Ljubljana; dr. Valens Vodusek, ravnatelj glasbenega in narodopisnega inštituta, Ljubljana; dr. Niko Kuret, znanstveni svetnik, Ljubljana; dr. Boris Kuhar, direktor etnografskega muzeja, Ljubljana; Gerta

Primožič, predsednica „Kompasa“ Ljubljana; Vladimir Vrečko, podpredsednik SO Ptuj; Jože Friedl, predsednik sveta za prosveto in kulturo SO Ptuj; Drago Hasl, direktor Zavoda za folklorne prireditve; Stane Stanič, predsednik ObZKO Ptuj, Jože Mauček, predsednik TD Ptuj in Vitomir Belaj, kustos etnografskega oddelka mestnega muzeja Ptuj. Umetniški svet si je zadal nalogo, da pomaga Zavodu oblikovati program folklorne prireditve in s predavanji ter strokovnimi posveti med občani poglobljati razumevanje za ohranjenost starih ljudskih običajev, nadalje, da z drugimi vzporednimi kulturnimi prireditvami bogati naše folklorne prireditve. Pri tem je zlasti pomemben prispevek akademskega slikarja Franceta Miheliča, ki je dal na razpolago svojo grafiko „Kurenti“ za reklamni lepak vseh na-

daljnjih kurentovanj v Ptuj.

Folklorne šemske skupine so nastopile pod režijo Franja Potočnika na športnem stadionu že v soboto, 19. februarja 1966 ob 14. uri in v nedeljo, 20. februarja 1966 ob 10. uri. Domačim skupinam iz prejšnjega leta so se pridružile še folklorne plesne skupine iz Beltincev, folklorne plesne skupine madžarske narodne manjšine iz Lendave, šemarji iz Kostanjevice ob Krki in cerkljanski lauferji. Dopoldanskemu nastopu je sledil popoldanski karnevalski obhod po ptujskih ulicah. V karnevalu si je priborila prvo nagrado skupina „tekstilci“ iz DO „Slovenske gorice.“ Pri tem kurentovanju je bilo izredno veliko število gledalcev in to okoli 50.000. Prireditve sta poleg jugoslovanskih filmskih ekip snemali tudi avstrijska in francoska ekipa.

VII. kurentovanje — 5. februarja 1967

Pripravil ga je Zavod za folklorne prireditve pod istim upravnim vodstvom kot v letu 1966, le da je administrativne posle prevzela oz. vodila Lizika Lacko.

Ljubljanska Drama je na predvečer kurentovanja 4. februarja 1967 gostovala v Ptuj na Linhartovo igro: Ta veseli dan ali Ma-

tiček se ženi.

Prireditve je bila dobro in skrbno pripravljena: k sodelovanju smo pritegnili poleg domačih znanih skupin še folklorne plesne skupine iz Beltincev, cerkljanske lauferje, borovo gostovanje iz Predanovec v Prekmurju in na novo še maskure z znanimi lesenimi maskami iz Turčiča v Medjimurju. Predpoldanski nastop

je bil predviden na športnem stadionu ob 9. uri, vendar je zaradi dežja odpadel. Ker so pa na Ptuj že prišle povabljene skupine, se je po ptujskih ulicah in trgih razvil spontan sprevod oz. neorganizirana povorka, tako da so gledalci le imeli kaj videti. Zaradi že omenjenega dežja je prispelo na Ptuj nekaj čez 10.000 obiskovalcev.

VIII. kurentovanje — 25. februarja 1968

To kurentovanje je bilo zadnje, ki ga je organiziral Zavod za ptujske folklorne prireditve. Ob 10. uri so nastopile domače in tuje folklorne skupine na športnem stadionu pod režijo mariborskega opernega režiserja Franja Potočnika. Domače skupine so prišle iz Markovec, Pobrežja, Cirkove in Lancove vasi. Gostovali pa sta skupini Borovo gostovanje iz Predanovec v Prekmurju in Maškure iz Turčiča. Dopoldanskemu folklornemu nastopu je sledil zelo uspešen popoldanski karneval. Prireditve si je ogledalo ob lepem sončnem vremenu okrog 20.000 ljudi.

Borovo gostovanje iz Predanovec v Prekmurju

Piceki iz Markovec

Plohariji iz Cirkove na Titovem trgu v Ptuj

Klada iz Sp. Polskave

Cigani iz Dornave so mnogokrat navdušili gledalce

Šolska reforma — DOL S CVEKI

IX. kurentovanje — 16. februarja 1969

Organiziralo ga je folklorno društvo z naslednjim upravnim in organizacijskim odborom: predsednik Drago Hasl, člani pa: Jože Mauček, Marija Verden, Adalbert Slekovec, Karel Šepec, Vitomir Belaj, Stane Stanič, Jože Štrafela, Anton Prug, Franc Kolarič, Marjan Berlič, Albin Pišek in Karel Vobner.

To leto se je program prenesel zopet na ptujske ulice in je pri njem sodelovalo 11 folklornih skupin. Prišli so koranti s Ptujkega polja, kopjaši in kmečka gostija iz Markovec, orači iz Lancove vasi, Markovec in Podlehnik. Kopanjarice in drugi pustni liki iz Markovec, plesalci iz Pobrežja ter Plohariji iz Cirkove. Kot v prejšnjih letih so nastopali lauferji iz Cerknega, »Prfocenhause« iz Kostanjevice na D. in »Maškure« iz Turčiča. Spored so zaključili pustni pogrebi iz Hajdoš. Program se je odvijal dvakrat. Ob 10. uri so nastopile šemsko-etnografske skupine na ptujskih trgih, popoldne pa se je tem pridružil še karnevalski obhod po mestnih ulicah.

Poleg domačih skupin sta v karnevalu zbudila veliko zanimanje med gledalci dekliska garda in maskirana godba na pihala iz Deutschlandsberga v Avstriji.

Program je bil izredno dobro pripravljen, vendar je njegovo izvedbo močno oviral snežni metež, ki je sicer dajal poseben čar plesom korantov, toda gledalcev je bilo manj kot običajno.

Ob kurentovanju je društvo izdalo posebno spominsko brošuro, v kateri so bile opisane značilnosti pustnih običajev v okolici Ptuja in drugod po svetu.

X. kurentovanje — 8. februarja 1970

Tokrat so nastopile le domače folklorne skupine, organizacija pa je bila ponovno v rokah Folklornega društva v isti sestavi prireditvenega odbora kot minulo leto. Nastopajoči so bili iz Markovec, Borovca, Spuhlja, Bukovec, Rogoznice, Lancove vasi, Podlehnik, Pobrežja, Cirkove in Hajdoš. Nastop je bil dvakrat. Dopoldanskemu nastopu, ki je bil zaradi odsotnosti gostujočih skupin nekoliko skromnejši, je bil popoldanski karnevalski del izredno bogat. V njem so si priborili prvo nagrado cigani iz Dornave, pred »Cavtatom« Petovic in »Banjo — terminalnim kopalščem Ptuj«.

Prireditve je bila ozvočena in na trgih so napovedovalci razlagali pomen nastopajočih skupin. Posredno pa je nastop prenašala tudi RTV Ljubljana. Kurentovanju je prisostvovalo okoli 25.000 gledalcev.

Kalendarji iz Leskovca v SR Srbiji

Plesači iz Pobrežja

XI. kurentovanje — 21. februarja 1971

Tudi ta prireditev je bila samo z domačimi skupinami in to kōranti, kopjaši, pokači, plesači, kopanjaricami, ruso, medvedom, piceki, orači, ploharji, pustnimi pogrebci in drugimi pustnimi liki. Pripravili so jo člani Folklornega društva

v isti sestavi kot leta 1970. Dopoldne so nastopile entografske skupine po ptuj-skih trgih, popoldne pa skupaj s karnevalskim delom na obhodu po mestnih ulicah. Le-ta je bil dokaj bogat in pester, kjer so izstopala moderna sredstva, kot

so rakete ipd. Tradicionalni prireditvi je prisostvovalo čez 35.000 gledalcev.

Ob tem kurentovanju je odbor društva izdal posebno publikacijo v kateri so bile kratko opisane vse prireditve od leta 1960.

Maškure iz Turčišča s cimbolami

Šrangarji iz Stojncev

XIV. kurentovanje — 24. februarja 1974

Na prireditvi, ki je bila dopoldne in popoldne je v etnografskem sporedu nastopilo 16 skupin. Poleg že znanih domačih skupin so na novo zopet oživele Vile iz Zabovce, od gostujočih skupin pa »Košuta« iz Pokoš pod Pohorjem in prva zamejska skupina in sicer »Kmečka hojset« iz Železne Kaple (Avstrija).

V karnevalskem sprevodu so karikirano prikazali načrtovano gradnjo ptujskih toplic, energetske krizo, integracijske procese in druge aktualne teme.

Prireditvi je prisostvovalo čez 35.000 gledalcev. Organizacijsko breme pa so nosili zastopniki Folklornega in Turističnega društva Ptuj.

XV. kurentovanje — 19. februarja 1975

Tradicionalno prireditev je organiziral posebni odbor, sestavljen iz članov oz. delegatov Folklornega društva in Turističnega društva Ptuj, ki ga je vodil že od ustanovitve Jože Šrafela.

V dopoldanskem programu je na Titovem trgu nastopilo 12 skupin s 600 aktivnimi udeleženci. Omenjene skupine so prišle iz Podlehnik, Markovec, Dravinjskega vrha, Pobrežja, Lancove vasi, Cirkove in Turčišča pri Čakovcu.

Poleg uspelega folklornega dela je bil zelo bogat tudi popoldanski karnevalski del. Izstopali so zlasti integracijski procesi, vikendaštvo v manj razvitih Halozah, predlog za ukinitve carin za traktorje, energetska kriza ipd.

Ker je bilo vreme organizatorjem zelo naklonjeno, si je prireditev ogledalo prek 40.000 ljudi.

XVI. kurentovanje — 29. februarja 1976

Organizacija izvedbe kurentovanja je bila na pripravljalnem odboru Folklornega društva in Turističnega društva Ptuj in to: Jože Šrafela, Jani Gönc, Anton Purg, Stane Stanič, Albin Pišek, Franc Lešnik, Janko Mlakar, Nevenka Poljanšek, Miha

Vse za povečanje pridelka koruze

Pomorski gusarji iz Gorišnice

Göbec, Franjo Rebernak, Jasna Toplak, Hedvika Štarkl in Karel Vobner.

V etnografskem delu je nastopilo 14 skupin. Orači so bili z Dravinjskega vrha, iz Podlehnik in Markovec. Sodelovale so tudi vile iz Zabovce in maškure iz Turčišča. Posebno pozornost gledalcev je zbudil nastop »Košute« iz Pokoš in »borovega gostovanja« iz Predanovec v Prekmurju.

Tem skupinam so se v dopoldanskem sprevodu pridružile še karnevalske ekipe peš in na vozovih ter kamionih. Le-teh je bilo okoli 1200 po številu sodelujočih. Izstopali so zlasti ugrabitev »luka« in njegova zamenjava za krompir ter energetska kriza. Prireditvi je zelo uspela, saj si jo je ogledalo prek 45.000 obiskovalcev, pa vendar organizatorji niso bili zadovoljni. Tako je mariborski Večer priobčil izjavo predsednika priprav. odbora Jožeta Šrafela, ki je pripomnil: »Prireditvi je sicer uspela, vendar nisem povsem zadovoljen, ker se širša skupnost še premalo zaveda, da s kurentovanjem ohranjamo starodavne običaje, ki bi morda drugače že izumrli. Njihova ohranitev bi morala biti skrb vse slovenske družbe, predvsem pa bi bila umestna večja zavzetost republiške kulturne skupnosti.

XIII. kurentovanje — 4. marca 1973

Da bi premagali organizacijske in kadrovske težave pri izvedbi te tradicionalne prireditve, sta se v tem letu povezali Folklorno in turistično društvo Ptuj, ter prevzeli skupne dolžnosti in naloge za izvedbo kurentovanja. Iz obojih delegatov so izvolili pripravljalni odbor, ki so ga sestavljali Albin Pišek, Miha Göbec, Stane Stanič, Franc Purgaj, Tatjana Masten, Jani Gönc, Mira Brus, Franjo Rebernak in Jože Šrafela. Slednji je bil na seji zastopnikov obeh društev izvoljen za predsednika odbora.

Od domačih etnografskih skupin so na novo sodelovali orači z Dravinjskega vrha in iz Gerečje vasi.

Dopoldanski spored je bil nekoliko krajši, saj je nastopilo le pet folklornih skupin, je pa zato bil popoldanski program v etnografskem in karnevalskem delu bogatejši.

Kurentovanje je zelo uspelo, saj si ga je ogledalo okrog 40.000 ljudi.

Kopanjarji iz Markovec nastopajo na Titovem trgu

Orači iz Lancove vasi

XII. kurentovanje — 13. februarja 1972

Čeprav je ptujsko kurentovanje ena najpomembnejša turistična prireditev v občini, je prav v tem letu zašlo v velike težave. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev je bil ogrožen nadaljnji obstoj že vpeljane folklorno-turistične atrakcije, ki je ni nikjer v naši bližini, vsaj ne v etnografskem smislu. Le žilavosti in vztrajnosti odbora folklornega društva gre zahvala, da tradicija kurentovanja ni bila za vedno prekinjena.

Prireditvi je bila samo popoldne ob 14. uri s folklornimi skupinami brez karnevala. Nastopili so kmečka gostija s kopjaši iz Bukovec in Stojnc, orači iz Biša, Podlehnik, Lancove vasi in Markovec. Ploharji iz Cirkove, kopanjarji iz Markovec ter gostujoča skupina Maškure iz Turčišča pri Čakovcu. Seveda je tako skromno kurentovanje brez karnevala povzročilo veliko nejevoljo gledalcev. Prisostvovalo je le okoli 5.000 obiskovalcev. Časopis Večer je v svojem zapisu objavil, da je bilo to »MINI KURENTOVANJE«.

Rusa iz Strmca

Kukeri iz Stare Zagore v Bolgariji na Ptuj

XVII. kurento- vanje — 20. februarja 1977

Organizacijskemu odboru, ki je bil sestavljen iz Folklornega društva in Turističnega društva Ptuj so pristopili: Jurij Jakab, Majda Gajzer, Franc Purgaj in še nekateri drugi.

Ob 10. uri se je na Titovem trgu predstavilo 16 šemsko-etnografskih skupin s 680 aktivnimi udeleženci. Prvič so sodelovali »šrangarji« s Polensaka in »klada« iz Sp. Polskave.

Pester je bil tudi popoldanski karnevalski del, kjer je prvo nagrado prejela kmečka gostinja s Polensaka.

Prireditvi je prisostvovalo okoli 40.000 gledalcev.

Halubjanski zvončari z Reke ob nastopu v Ptuj

Pustni pogrebci iz Hajdine

Koranti so zaplesali na Titovem trgu v Ptuj

Sklepna misel ob dvajsetletnici

Za nami je dvajset let, ko je kórant kot osrednji lik prireditve te vrste organizirano stopil iz kmečkega dvorišča Ptujkega polja na tlak in asfalt starodavnega mesta Ptuja. Ideja pobudnikov take prireditve v mestu Ptuj ni postala samo stvarnost, temveč si je v dvajsetih letih priborila velik folklorni in turistični ugled ne samo v Sloveniji in Jugoslaviji, temveč tudi zunaj naših meja. Hote ali nehoti to ni več samo slovenska in jugoslovanska pač pa že mednarodna prireditev. Sicer še v skromni obliki, toda delati bo treba na tem, da to s pomočjo širše slovenske kulturne javnosti tudi postane, in tako skupno z muzejem mask obogati zgodovinsko mesto Ptuj.

Ko pregledujemo prehojeno pot te bogate in tradicionalne prireditve, o njej bi lahko napisali zelo veliko. Je prav, da se spomnimo tistih, ki so pred dvema desetletjema zaorali ledino na tem področju.

Zamisel Draga Hasla, ki je dal pobudo zgodovinskemu društvu, da se to prenese v organizirani obliki iz vasi v mesto, se je uresničila in postala tradicionalna. Njegovi ožji sodelavci so bili predvsem Karel Sepec, Adalbert Slekovec in Jože Maučec, seveda pa tudi številni drugi.

Drugo desetletje kurentovanja pa nosijo največjo težo organizacije prireditve Anton Purg, Jani Gönc, Karel Vobner, Stane Stanič, Albin Pišek in Jože Strafela, ki je že osmo leto predsednik organizacijskega odbora in tudi pripravlja nastope etnografskih skupin s pomočjo njihovih vodij. Ob tem je še cela vrsta pridnih in marljivih posameznikov, ki so s svojim prostovoljnim delom pomagali, ali pa delajo še danes, da prireditev uspe.

Pohvalo zaslužijo tudi pristojni organi naših ob-

lasti skupščina občine Ptuj, kulturna skupnost, družbeno politične organizacije, ki so vedno našli razumevanje in dajali pomoč v okviru svojih možnosti. To velja tudi za Postajo milice Ptuj, ki mora zlasti ob tako velikem motoriziranem prometu vložiti vse sile, da prireditev poteka brez večjih zastojev.

Največjo zahvalo pa je prav gotovo treba izreči marljivim in prizadevnim vodjem domačih folklornih skupin, ki so osrednji nosilci ptujkega kurentovanja. To so iz Markovec Franc Kolarič in Franc Kodrič, Ivan Sodéc iz Pobrežja, Mirko Vapotič in Stanko Sitar iz Lancove vasi, Anton Breglez iz Cirkovc, Janko Gajšek iz Podlehnik, Ivan Mihalet iz Turčiča in Terezija Maroh iz Zabovce.

Prav tako smo dolžni ob tem skromnem zapisu kronike ptujkega kurentovanja izreči zahvalo sredstvom javnega obveščanja kot so TEDNIK Ptuj, mariborski VEČER in radio, dnevniku DELO In Radiu Ptuj, ki je na nekaterih prireditvah tudi posredno prenašal nastop folklornih skupin na kurentovanju.

Da bi lažje organizirali in sprejeli letošnjo jubilejno prireditev, je organizacijski odbor, ki ga v glavnem sestavljajo isti člani kot leta 1979, imenoval častni odbor, katerega predsednik je dr. Cveto Doplihar, preds. SO Ptuj, člani pa Dinče Stojčevski, Franc Zadavec, Stanko Lepej, Janko Mlakar, Franc Krajnc, Dragica Voda, Branko Gorjup, Franc Tomanič, Ivo Tomažič, Vaclav Vrabčič, Marija Magdalenc, vsi iz Ptuja, Alojz Gojčič, Franc Simonič, Milenko Šober, Franc Mihelič, mg. Bruno Ravnikar, Lepold Krese, dr. Niko Kuret, Janez Zemljarič in France Stiglic, vsi iz Ljubljane.

XIX. kurentovanje — 25. februarja 1979

Prireditveni odbor so sestavljali naslednji člani: Jože Strafela predsednik, Jani Gönc podpredsednik, člani pa: Majda Gajzer, Anton Purg, Albin Pišek, Bojan Kocjan, mg. Bruno Ravnikar, dr. Stefka Cobelj, Stane Stanič, Franc Purgaj, Nevenka Dobljekar, Branko Kampuš, Marjan Ostroško, Lučka Letič, Feliks Bagar, Franc Muzek, Janko Mlakar, Nataša Belčak, Marko Potočnik, Stanko Kosi in Ivo Prejac.

V dopoldanskem etnografskem sporedu se je predstavilo občinstvu 17 skupin. Poleg domačih so se ponovno pojavili pustni plesalci iz Beltince, prvičrat „KOLEDARJI“

iz Leskoveca v Srbiji ter „perchte“ iz Avstrije, in znani Halubjanski zvončari z Reke. Kot po običaju je bil zelo domiselni in zanimiv tudi popoldanski karnevalski del, kjer so predvsem izstopali, manj kave in sestankov, večja produktivnost in podobno.

Odbor je izdal tudi posebno

spominsko brošuro, Folklorno društvo Ptuj pa je organiziralo spominsko razstavo.

Na splošno je prireditev uspeša, saj ji je prisostvovalo čez 40.000 gledalcev. Prvič je bila ta prireditev z manjšimi finančnimi sredstvi udeležena tudi v skupnem republiškem kulturnem programu.

Če ne gre drugače, je pač treba zapreči konja

XVIII. kurentovanje — 5. februarja 1978

Ta prireditev je bila verjetno v folklornem delu ena najbogatejših, saj je nastopilo kar 17 skupin z okoli 700 izvajalci. Že znanim domačim in tujim skupinam so se pridružili »šrangarji« iz Stojne in »KUKERI« iz Staré Zagore v

Bolgariji. Ta skupina je bila velika poživitev prireditve, saj je po obleki in izvajanju močno podobna korantom iz okolice Ptuja. Tudi karnevalski del je s svojo satirično vsebino zadel v živo. Tradicionalno prvo karnevalsko nagrado sta

prejeli skupini »Rimljani« TOZD Kletarstvo in »Samoupravni sporazum« AGIS Ptuj.

Prireditve si je ogledalo čez 40.000 obiskovalcev.

Tudi aktualna mednarodna dogajanja v karnevalu

Ob združitvi Mercator—Panonije in Izbire se je rodil sin MIP

Nafta in zopet nafta...

Nekoč mali picčki, danes prevladujoči v prehrani

Rimljani v karnevalu

Hirke v sprevodu

Leto pred začetkom organiziranega kurentovanja v Ptuj

Za tako močan razmah folklorne dejavnosti na ptujskem območju kot jo poznamo danes, se bilo treba po zadnji vojni dolgo pripravljati boriti in vseh nivojih. Vsaka skupina je morala najprej dokazati, da spada med tako dobre, da ji tudi družba lahko zaupa in jo podpre. Vsaka taka dejavnost pa je morala imeti osnovo v ljubiteljstvu, saj je znano, da se brez entuziastov nikdar ni moglo narediti širših organizacijskih potez, ki so rodile uspeh. Tako je bilo tudi tukaj. Na te številne amaterske skupine, ki opravljajo svojo dejavnost na področju ptujске občine moramo biti ponosni, saj poleg svojih nastopov in tekmovalni skrbijo tudi za to, da se obnavlja tradicija, zlasti pa se na ta način ohranja izročilo starih ljudskih običajev in pesmi, ki so se rojevale z delom, ob posebnih priložnostih, svečanostih in drugih dogodkih.

Tudi ptujsko kurentovanje, v katerega se vključujejo številne amaterske skupine, ki letos slavi svojo 20. obletnico obstoja, boljše rečeno obletnico organiziranega vsakoletnega prirejanja v pustnem času, je potrebovalo predvsem entuziaste, ki so ta program iz leta v leto pripravljali, da se je lahko izvajal. Uspehi so vidni, saj je kurentovanje v Ptuj postal že tradicija. Toda začetek brez dvoma ni bil lahek.

Preberimo, kaj je takrat pred enaindvajsetimi leti pisal prof. Drago Hasl, ki ima brez dvoma glavne zasluge za začetek kurentovanja. Pismo je datirano 18. februarja 1959, naslovljeno pa je takratnemu Zgodovinskemu društvu v Ptuj:

„Predlagam, da Zgodovinsko društvo v povezavi s Turističnim društvom prevzame inicijativo, da se v Ptuj uvede kurentovanje v velikem obsegu. Kurentovanje je edinstven ljudski običaj in zaradi tega zasluži vso podporo, da se kot običaj ne le ohrani, ampak tudi razvija. Po obsegu naj bi bilo to kurentovanje sliče na karnevalom v Nizzi in drugod, po vsebini pa naj bi bilo strogo v mejah ljudskega običaja, ki se je ohranilo od današnjih dni (kurenti, piceki, ruse, orači). Organizacija bi se morala izvesti skupaj z Markovčani. Vaše društvo naj določi posebno komisijo, ki naj bi pripravila podrobno organizacijo kurentovanja. V komisiji naj bi bili sledeči tovariši: Zlahtič,

sol. upravitelj v Markovcih, Ljudmila Meze, kustos etnogr. oddelka muzeja, Jože Rojic, upravitelj vajeenske šole, Jože Maučec, predsednik Turističnega društva, Jože Stropnik, predsednik Sveta za šolstvo in jaz. Komisija naj bi zadevo do podrobnosti obdelala in pripravila širšo organizacijsko obliko s posameznimi sekcijami, ki naj bi prevzele naloge programa, gostinstva, obnovitev mesta, propagande in podobno.

Prepričan sem da bo kurentovanje v Ptuj, izvedeno v večjem organiziranem stilu, prava atrakcija ne le za mesto, ampak za vso občino.

Seveda, tak predlog je potreboval tudi pojasnilo in neke vrste program, ki ga je prof. Hasl oblikoval takole:

„Vsako leto na pustni torki se v Ptuj brez prave organizacije razvije majhen obhod mask po mestu. Mestna godba se po navadi preobleče in na čelu obhoda mask igra koračnice. Med običajnimi meščanskimi maskami se nahajajo včasih tudi kurenti. Kljub temu, da povorka mask ni kakšna posebnost, je zanimanje prebivalcev za to prireditev precej veliko.

Vsakoletna slika ptujskega pustnega torka mi je že večkrat obudila misel, da bi se dal iz tega več ali manj spontanega miniaturnega karnevala organizirati nastop mask v večjem obsegu. Ker živimo na območju že takorekoč svetovno znanega kurenta, ki je našel v tisku in filmu precejšnjo publiciteto posebno v zadnjih letih, sem prišel na misel, da bi se v Ptuj dal organizirati takojimenovani etnografski karneval, ki bi bil za naše mesto v turističnem pogledu velika pridobitev in v etnografskem oziru zelo zanimiv. Zato sem predlagal Zgodovinskemu društvu to zadevo. Etnografski karneval, ali kakorkoli bi se že imenoval, naj bi bil prireditev večjega obsega, pri katerem naj bi pod okriljem Zgodovinskega društva sodelovali tudi domače Turistično in olepševalno društvo, predvsem v strokovnem pogledu pa naš slovenski etnografski institut. Mislim, da je pri taki prireditvi večjega obsega potrebno, da sodeluje ta institut. Če bi nam uspelo, da bi pri obhodu našega edinstvenega kurenta sodelovali še drugi maskirani liki, kakor iz Slovenskih gor, Savinjske doline, Kostanjevice na Krki, iz

Sevnice in cerkljanski laufarji, potem bi to že lahko bil festival mask. Pridružili bi se lahko še znani domači orači, medvedji, piceki, ruse, gambele.... Sem pa mnenja, da bi nastopili samo etnografski liki, ker bi to dalo prireditvi neko kulturno vrednost. Taka prireditev zahteva seveda mnogo predpriprav. Zato predlagam da bi odbor najprej obravnaval umestnost predloga. Premisliti je namreč treba, ali bi bil Ptuj sposoben izpeljati prireditev. Potrebno bi bilo tudi mobilizirati za to zadevo primerna denarna sredstva. Zanimati bi morali občino, okraj in republiko. V primeru, da bi se društvo odločilo za to prireditev, potem bi predlagal, da sprejme sledeče sklepe:

1. Zgodovinsko društvo naj bi potom naše etnografke Milke Mezetove stopilo v stik z etnografskim institutom. Osebo morda z znanim našim slov. etnografom dr. Nikom Kuretom, ki je znanstveno obdelal etnografske pustne like.

2. Ustanovi naj se širok odbor pod okriljem Zgodovinskega društva s sledečimi sekcijami: a) sekcija za mobilizacijo finančnih sredstev b) sekcija za propagando (tisk, plakati, televizija in podobno) c) sekcija za organizacijo festivala (splošna in podrobna), strokovno sekcijo d) sekcija za organizacijo zabav, prenočišč in slično

3. V zvezi z etnografskim karnevalom bi se dalo sklicati tudi zborovanje etnografov, ki bi posebno obravnavali pustne like. Lahko bi to prireditev še razširili. V tem delu obhoda bi nastopile čisto etnografske maske, v drugem pa meščanske sodobne. Tako bi povežale preteklost s sodobnostjo. Dosegli bi lahko veliko množičnost. Bilo bi zelo zanimivo, če bi se kar največ ljudi kostimiralo.

Ta predlog očitno ni bil prvi te vrste, vendar pa je zelo važen, ker je prinesel uspeh. Že naslednjo pomlad je bilo prirejeno prvo kurentovanje, na katerem so nastopale ne le originalne skupine kurentov, picekov, rus in drugih maskirancev, tako je bilo vse do letošnjega jubilejnega kurentovanja.

priredila dr. Štefka Cobelj

Naš svet v umetnikovih očeh

Razstavni paviljon Dušana Kvedra v Ptuj bo tudi letos priložnost za razstavljanje in zgodovinskih razstav. Prva otvoritev v letu 1980 nam bo predstavila dva ustvarjalca: Viktorja Gojkoviča in Petra Vernika.

Viktor Gojkovič že dolgo ustvarja v Ptuj, vendar se v domačem kraju še ni predstavil na razstavi. Tako ga poznamo predvsem po njegovi spomeniški plastiki. Samo v Ptuj je vrsta njegovih portretnih dopisij, spomenike pa je postavjal tudi v drugih krajih, v Kidričevem, Ormožu, Dupleku, Dvorjanah, Tomažu in Ormožu in Duhu na Ostrem vrhu. Na razstavi bomo videli osnutke teh del in si tako laže predstavili, kako nastaja nastaja spomenik. Novost za obiskovalce ptujskega razstavnega paviljona pa bo Gojkovičeva interierska plastika. Razstavljeni bodo portreti v mavcu in žgani glini. Gojkovič velja za dobrega portretista, njegovi portreti so razgibani in nas pritegnejo s silovitostjo kiparjeve poteze. Srečali se bomo tudi s kiparjevim raziskovanjem čistih likovnih vprašanj. Že takoj po končanem študiju so ga pritegnili kapiteli, ki so sčasoma iz močno razgibanih prehajali v strožje oblike. Kovina je nadomestila kamen in pred nami so Objekti. Ti so sprva strogo vase zaprte gmote, končno pa vdre vanje prostor, ki postane kovini enakovredno izrazno sredstvo.

Petra Vernika so, kot že prene-kategore slovenskega ustvarjalca, pritegnile pustne maske s ptujskega območja. Je pa gotovo eden redkih, katerega ustvarjalni opus je ves zaznamovan s to temo. Sprva so ga kurenti zanimali s čisto etnografskega vidika, šele nato pa so našli mesto tudi na grafkah. Prva dela so „portreti“ kurentov

in rus. Umetnika sta zamikali barvitost in nenavadnost likov, hkrati pa je prisotno tudi pomensko sporočilo. Maska zakriva človeški obraz, zato je v tem nekaj grozljivega, demonskega. Ta vsebina je dobila nove kvalitete, ko je Vernik vključil v grafiko še fotografijo. Na eni strani imamo tako verističen zapis krajine, obrazov itd., na drugi strani pa v drugačni teh-

Viktor Gojkovič: Spomenik v Dupleku, 1978

nik izdelano stilizirano masko kurenta. Ostro nasprotje med stvarnim in nestvarnim, med minljivostjo fotografsko zabeleženega trenutka in brezčasnostjo demonskega kurenta je še bolj poudarjeno. Izraženo je tako v vsebini upodobljenega kot v uporabljeni tehniki.

Otvoritev razstave bo 14. februarja ob 16. uri v Razstavnem paviljonu Dušana Kvedra, odprta pa bo do 24. februarja vsak dan od 8. do 11. in od 14. do 16. ure, 23. in 24. februarja pa od 10. do 12. ure.

Marjeta Ciglenečki

Domovanje kurentov in njim podobnih likov

V ljudskem izročilu se pojem kurenta ne nanaša samo na določeno pustno šomo, kot jo pod tem imenom poznamo v ptujski okolici, ampak je ime kurenta na splošno nekje na Slovenskem pomenilo isto kot pust. Oči so predvsem zato, ker so izgleda povsod po naših vaseh nastopali kurenti, ki so se v zadnjih stoletjih omejili na maskirano pojavo, kakšne se je v celoti ohranila pod tem imenom v okolici Ptuja.

Kot vemo, naš kurent nosi debel kožuh, ki sekoč ni služil samo za kurentijo, ampak je to bila obrnjena moška zimska suknja, ki je imela kožuhasto podlago iz ovčje kože z dolgo dlako. Prepasan je bil vedno z verigo, na kateri so nanizani in pritrjeni ovčji ali goveji zvonci. Na nogah je kurent nosil »zizaste«¹ nogavice, kot so se imenovalle debele, doma pletene nogavice z bunkicami, tate je imel cikle ali močne usnjene čevlje, saj so škornji z visokimi »špatami«² novejšega izvora, kakor tudi gojzerice.

Po običaju je veljalo za veliko sramoto, če je kdo kurentu snel verigo z zvonce, kar se je lahko dogajalo v konfliktu z nasprotno ekipo, kajti kurentija je dajala maskirancem tudi možnost za ureditev neporavnanih računov, ki so bili najpogostejši zaradi deklet, končali pa so se neredko tudi krvavo in žal ne brez ljudskih žrtev. Verigo z zvonce so kurenti varovali na ta način, da so jo priklenili na sebe. Prav tako so skrbeli, da so imeli na jezevki jermen z zanko, kar si je mogoče oviti okrog zapestja, kjer jezevka ostane tudi, če mu jo je kdo hotel izmakniti iz rok.

Pri vsem tem pa je najvažnejša obrazna maska, ki je nekoč veljala za obredno, saj je kurent šele takrat, ko je imel na glavi masko, lahko izpolnjeval svoje magijsko izročilo. Obrazna maska, ki je nekoč bila lesena, kot je ponekod še ohranjena pri sorodnih likih, je sedaj iz usnja. V novejšem času celo iz plastike, sestavljena pa jo velika kapa v obliki živalske glave, ki si jo maskirani natakne na glavo pokriva pa tudi del oprisa in sega zadaj skoraj do sredine hrbta. Spredaj so značilne ostroline za oči, potem nos, ki je skozi čas spreminjal obliko, pri čemer je šlo nekako predaleč, saj nekateri nosovi novejših kurentskih mask, očitno pod vplivom filmov in literature vse preveč dobivajo oblike nosov, kakršne nosijo na svojih maskah ameriški

Indijanci. Odtod verjetno izhaja tudi uporaba perja, sedaj že celo uporaba celih puranovih in gosjih peroti, kot jih nosijo indijanski plemenski poglavarji v Severni Ameriki.

Najstarejši ohranjen element na kurentovi obrazni maski so gotovo usta iz katerih sicer visi novejši dolg jezik, označujeta pa jih dve vrsti nanizanih belih zrn

izmakniti kakšni manj pazljivi gospodinjci. Seveda novejši čas je tudi zapustil svoje sledove, saj so maske okrašene s perjem, glavne trofeje pa so robčki, ki jih kurenti dobijo od deklet.

Vsak kurent mora masko dobro varovati, kajti nihče ga ne sme prepoznati, torej jo sme sneti z glave le v zaprtem prostoru in še takrat držati ob svoji desni strani

kar lahko ustvarja oglušujoč hrup, zlasti, če je skupina številnejša. Prav na ta način pa kurenti preganjajo zle duhove in zimo, kar kmalu prikljiče pomlad in novo agrarno leto, saj zopet zaživi mlada rast.

Pri tem se ne moremo izogniti vtisu, da ima demonski kurent pradaavno zvezo z božanstvi vegetacije, o katerih nas obveščajo tudi zapisi iz grške mitologije. Na ta način izvemmo med drugim, da so na otoku Kreti obstojala pomembna rastlinska božanstva, ki so se v času minojske kulture (2800 do 1200 p. n. ero) imenovala koribanti (korybanti). Nastopali so med drugim tudi kot okrašeni plesalci v spremstvu frigijskega božanstva Kibe (Kybele, Cybele), ki je veljala za Magna Mater vseh bogov in celotnega stvarstva. V spremstvu koribantov, ki so jih Grki imenovali kureti (kuretes), bili pa so oboroženi plesalci, so Kibeline kočije vlekli levi in panterji.

V Grčiji so njenemu kultu, ki je bil razširjen že v VI. stoletju p. n. ero najprej sledili sužnji in trgovci. Njej na čast so že takrat gradili templje, med drugim tudi v Atenah, Korintu, Olimpiji, Sparti in Tebah. Stoletje pozneje je znameniti grški kipar Fidias upodobil sedeči lik Kibe na prestolu, obkoljene z levi. Največjo popularnost je doživel kult Kibe v Rimu v II. stoletju p. n. ero v času rimskega cesarstva. Takrat so tudi na Palatinu postavili Kibelino svetišče, kjer so se vsakoletno njej na čast posvečale posebne plesne prireditve ob bučni spremljavi glasbil. Njen kult je med drugim ugotovljen tudi v antičnem Poetoviu.

Stari Grki so jo vzporejali s Kibelo Reo (Rheo), ki je bila mati olimpijskih bogov. Bila je žena Kronosa, ki je bil vladar sveta. Ker so mu starši: Gea in Uran prerokovali, da ga bo lastni sin vrgel s prestola, je vse svoje otroke takoj po rojstvu pojedel. Ko pa se je rodil Zevs, poznejši vladar neba, ki prebiva med bogovi na Olimpu, je Rea novorojenčka skrila v pečino gozdnatega področja na Kritu, možu pa je zavila v plenice kamen, ki ga je ta pogoltnil, misleč, da je novorojeni otrok.

Malega Zevsa so stražili kureti, negovale pa nimfe in ga imele v zlati zibelki obešene na drevesu, da ga oče Kronos, če bi izvedel zanj, ne bi mogel najti na zemlji in ne na nebu. Če pa bi otrok jokal, bi

kureti okrog njega plesali, s kopji in ščiti pa ustvarjali tak hrup, da se jok, ki bi lahko opozoril Kronosa na sina, ni mogel slišati. Pozneje so legendo o kuretih pripisovali Dionizu Zagreju, ki so ga po izročilu tudi varovali kureti ob glasnem zvenketu orožja. Po starejši verziji se je iz Zagrejevega srca rodil Dioniz ali Bakhos, bog rastlinstva in vsega stvarstva, ki je začel prvi gojiti vinsko trto in razširil kult vina. Dionizov kult je v Grčiji znan že od 13. stoletja p. n. ero, razvil pa se je v orfejske svečanosti, ki so se delile na male in velike Dionizije, iz njih pa se je razvila tudi grška drama.

Vse torej izhaja iz kultra vege-

Vse te skupine z redkimi izjemami spadajo k tako imenovanim »kožuharjem«, saj vsi pri maskiranju uporabljajo kosmate plašče iz živalskih kož in nosijo živalske maske. Značilno je samo to, da so prvotno živalsko masko jelena, volka, medveda in drugih živali zamenjali z maskami domačih živali: koze, ovce, bika, konja, zadržali pa prvoten globoko zakoreninjen magični pomen maskiranja, ki se je skozi tisočletja prilagajal razvoju družbeno ekonomskih odnosov.

Vse te maskirane skupine, h katerim štejemo tudi kurenta, predstavljajo značilno kombinacijo zoomorfnih in antropomorfnih

Prvotne živalske rogove so na nekaterih maskah danes zamenjale kar cele puranove ali gosje peroti

Foto: I. Ciani

fižola, kar zasledimo tudi na starejših lesenih maskah tega tipa. Kot okras maske so bili včasih važni še rogovi ovna ali goveje živine, prepleteni z orožjem in pisanimi trakovi. Naši kurenti so si med rogove obešali tudi »duha«, če jim je uspelo pri svojem obhodu, ta obvezni okras kmečkih hiš,

ter paziti, da se je ne bo kdo dotaknil. Kurenta ne sme nihče poklicati po imenu, saj to pomeni nesrečo, zato kurent tudi ne sme govoriti, da ga ne bi prepoznali. K povorkam kurentov spada tudi njihov poskakajoči hod, ki ima svoj globlji pomen, povzroča pa tudi ritmično premikanje zvočil,

Značilna lesena maska iz Medjimurja

Foto: I. Ciani

tacije, kurentom, ki so jih na Kritu spoštovali kot demone vegetacije, pa med drugimi izumi pripisujejo tudi ples z orožjem. Tudi pri kurentih in njim sorodnih likih je prisotna povezava s kultom razstlinstva, prav tako tudi maskiranje in ples z orožjem. Ni izključena tudi zveza z Dionizijevimi misteriji, ki so v svoj svečani del vključevale tudi karneval. Zvezo s kultom rastlinstva so imele v antičnem Rimu tudi Saturnalijske, ki so poudarjele konec in začetek novega agrarnega leta, ob teh prilikah pa so se prirejevale svečane pogostitve in karnevali.

Maskirane skupine, podobne kurentom so se ohranile s podobnimi karakteristikami na širokem geografskem področju, ki se razteza od Alp do Kavkaza in na Balkan. Vse imajo zvezo z novonastopajočim agrarnim letom, ne glede na to, ali se pojavljajo ob zimskem solsticiju, ali ob kole-darskem novem letu ali ob pustu.

nih elementov, ki so jih skozi dolga obdobja prilagojevali lovskim, pastirskim in agrarnim potrebam. Med sorodne pojave štejejo »perchte«³ v Avstriji, na slovenskem ozemlju pa razen kurentov še »blumarji«, »laufarji«, »otepovci«, »pustovci«, v Istri so znani »zvončarji«, na dalmatinskem območju »didee«, »sturice«⁴ in »čaroje«. Medjimurske skupine nosijo še lesene maske, znane so tudi baranjske in vojvodinske »Bušare«, dinarske »Vučare«⁵ in »Čaujice«, srbski »koledari«⁶ in »oale«, makedonske »džamakar«, »surovare«, »suvokare«⁷ in »babare«. V Bolgariji so ohranjeni »skukeri«, »skukovi«, »babukari«⁸ in »survokari«, v Rumuniji »cucii«.

Zahvaljujoč dvajsetletnemu organiziranemu kurentovanju v Ptuj smo nekatere teh skupin ob njihovih gostovanjih spoznali tudi v našem mestu.

dr. Štefka Cobelj

ŽELIJO OBNOVITI DVORANO

O aktivnosti (pa tudi neaktivnosti) občanov vasi Kungota na Dravskem polju smo že večkrat poročali. Tako o negativnih, na srečo pa veliko več o pozitivnih rezultatih dela teh marljivih občanov. Tako kot povsod prihaja tudi tu do različnih trenj, stališč in problemov, vendar so vsakič našli skupni jezik in tako odpravili mnoge probleme in samovoljno poedincev, ki so želeli vsiljevati svoje koncepte v delovanje družbenopolitičnih organizacij in društev.

Pred nedavnim so imeli skupen sestanek krajevne organizacije SZDL, krajevnega odbora (v okviru krajevne skupnosti) in kulturno prosvetnega društva. Glavni in namen tega skupnega sestanka je bila želja čimprej

prenoviti svojo prosvetno dvorano, ki je v razmeroma slabem stanju. Denarja nimajo, zato so sklenili, da bodo sredstva samopriskevali, ki so jih programsko namenili za druge zadeve po redni poti in v skladu s predpisi prusmerili v obnovo dvorane, ker je to trenutno v tej vasi najbolj potrebno in bo za njih pozneje tudi najbolj donosno, saj se bodo z raznimi prireditvami sredstva bogato vračala.

Vemo, da je bilo pri Kungoti nekoč izredno razgibano kulturno življenje, ki je žal v zadnjem času stagniralo. Vzroke za to bodo morali ugotoviti in jih tudi opraviti vaščani sami. Prav tako so se odločili, da bodo v ta namen pobirali tudi prostovoljne prispevke

Dom prosvetnega društva v Kungoti kliče po obnovi.

Foto: K. Zorec

vaščanov bodisi v obveznicah za ceste ali pa v denarju. Določili so tudi odbor oziroma posamezne tovariše, ki bodo v tej smeri obiskali svoje sosaščane, jim posredovali konkretno informacijo o

tem in uredili vse potrebno za spremembo namena samopriskevala. Kot mnogokrat doslej, bodo zagotovili tudi tokrat v celoti uspehi.

France Meško

Prešernova družba dostojno izpolnila kulturno poslanstvo

Ze med vojno je bila med osrednjimi nalogami Osvobodilne fronte slovenskega naroda tudi skrb za kulturo, saj smo se Slovenci v veliki meri prav po zaslugi naših pisateljev, zavednih sinov ljudstva, kljub raznim pritiskom izkoriščevalskih tujcev obdržali kot samostojen, svobodoljubni narod. In tako je poleg svojih drugih dejanj, namenjenih spodbuditi slovenske kulture v svobodi, Izvršni odbor Osvobodilne fronte na sestanku 27. januarja 1953 sklenil, da ustanovi Prešernovo družbo, ki naj bi nadaljevala

izobraževalne tradicije naprednih predvojnih knjižnih društev in prinašala v domove slovenskih delovnih ljudi najboljša literarna dela domačih in svetovnih ustvarjalcev.

Na Prešernov dan 8. februarja 1953, ob kulturnem prazniku vsega slovenstva, je bila Družba ustanovljena. Njen smisel in poslanstvo sta bila jasna: skrbela naj bi za izdajanje lepih in dobrih knjig v duhu revolucionarnih, narodno povezujočih načel Osvobodilne fronte, in v skladu z umetniškimi izročili največjega

slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna, tega genija, ki je izšel iz ljudstva in v katerem se je zato posebej genij vsega naroda.

Članstvo Prešernove družbe, ta kulturno osvobodilno delo slovenskega življa, v zameno za nezahtevno članarino že šestindvajset let ob Prešernovem rojstnem dnevu, 3. decembra, prejema v dar pet ali šest knjig redne letne zbirke, v kateri so poleg koledarja vsako leto še po dve izbrani deli naših pripovednikov, poljudno pisano delo s tega ali onega področja znanja in priročnik. Skoraj vsi

člani prejmejo tudi posebno nagradno knjigo: skrbno izbrani roman družbeno angažiranega, zanimivo piščega tujega avtorja, za svoje člane in naročnike izdaja Prešernova družba tudi mesečno revijo OBZORNİK, v kateri objavlja črtice in pesmi domačih in tujih avtorjev, zanimive zapise o najnovejših dognanjih na področju znanosti in živo pisane biografije naših kulturnih klasikov.

Poleg tega Prešernova družba že prek dvajset let izdaja zbirko romanov LJUDSKA KNJIGA, da bi tako približala slovenskemu bralcu literarno največja dela pisateljev vsega sveta — s tem izpolnjuje tisto poslanstvo, ki ji ga nalaga univerzalnost Prešernovega duha: zakaj, kakor je Prešernovemu geniju pomagalo Čopovo poznavanje svetovne literature, da je v vsej veličini občečlovečnosti razpel svoja krila, tako želi Prešernova družba z zbirko LJUDSKA KNJIGA omogočiti slovenskim delovnim množicam, da se obogatijo s stvaritvami najpomembnejših pisateljskih duhov preteklosti in živga, sodobnega sveta.

S tem, da so njene izdaje dandanes na knjižnih policah povsod, kjer živijo Slovenci, ki so se naučili pravično ceniti dobro knjigo, ker so spoznali, da jim le-ta pomeni nujno dopolnilo njihovega življenja — s tem je Prešernova družba dostojno izpolnila kulturno poslanstvo, ki ji ga je naložila Osvobodilna fronta, predhodnica današnje Socialistične zveze delovnega ljudstva, upravičila pa je tudi smisel svojega delovanja kot družba, ki ponosno nosi ime največjega slovenskega pesnika.

Praznovanje slovenskega kulturnega praznika tudi v Vidmu

Tamkajšnje prosvetno društvo »France Prešeren« je v soboto pripravilo koncert v počastitev kulturnega praznika slovenskega naroda. Pred nabito polno dvorano so nastopili ženski in mešani pevski zbor ter tamburaški orkester domačega prosvetnega društva. Vsi pod vodstvom Maksa Vaupotiča, nastopil pa je tudi moški pevski zbor prosvetnega društva iz Starš. Nastop pevskega zbora iz Starš je brez dvoma bil velik dogodek za ljubitelje domače pesmi, ki jih v Vidmu in okolici ni malo. Pomembno je tudi to, da sta zbora sklenila po-bratenje in bosta odslej večkrat izmenjavala nastope, za ljubitelje zborovskega petja. JB

»Ti si kriva, ljubezniva.....«
Nastop mešanega pevskega zbora iz Vidma

VIDA ROJIC UPORNE SLOVENSKE GORICE

(133. nadaljevanje)

OSVOBODITEV VZHODNIH SLOVENSKE GORIC

Znano nam je, da so Nemci gradili od jeseni 1944 obrambno črto od Čmureka do Gornje Radgone in dalje po stari jugoslovanski meji do Monoštra na Madžarskem. Od Gornje Radgone je tekla obrambna črta tudi ob Muri do Razkrižja, od tu pa na Safarsko in ob Dravi proti Ormožu ter dalje čez Medjimurje na Dravo. Tankovski okopi so bili ob železnici Ptuj—Ormož. V Veržeju so zgradili januarja 1945 precej bunkerjev ob Muri in tudi most čez Muro.

Od mostu čez Muro pri Veržeju so speljali Nemci železniški tir do Ljutomerja. Pri gradnji železnice in mostu so zaposlili sestradane so-vjetske vojne ujetnike. Gradnjo so večkrat prekinjali z mitraljejskim obstreljevanjem letala JA in zaveznikov. Ko je vdrla v Prekmurje Rdeča armada, je na tej progi obstal vlak med Veržem in Ljutomerom. Zasegla ga je Rdeča armada. Bil je poln na Madžarskem naropanega blaga.

Sovjetska vojska je pričela po skoraj tritedenskem aprilskem zatíšju konec aprila ofenzivo v radgonskem območju z bolgarskimi četami. Iz obrambnih položajev so se umaknile 7. maja enote armade generala De Angelisa. Odsle so po severnem predelu Slovenskih goric potli Lučanam.

Bolgarske enote so pregnale v noči na 8. maj Nemce tudi iz položajev na obrambni črti od Razkrižja do Ormoža. V bojih sta najbolj trpeli vasi Hum in Loperšice. Na Humu je zgubilo življenje pet domačinov, v Loperšicah pa šest in je zgorelo osemnajst hiš. V Frankovcih sta zgorela dva kmečka domova. Nemci so se nato naglo umikali brez odpora. Le nekaj ur so postali na Polensaku, od koder so streljali s 15 cm topom na Lešnico in Lešniški vrh. Pri tem so zadeli hišo Antona Beliča v Lešniškem vrhu. Nemci so na umiku porušili za seboj vse mostove.

Ko so zapustile Ormož in Ljutomer 8. maja zadnje nemške obo-rožene enote: policija, orožništvo in vojska ter njihovi pomagači in oblastniki, je v Ljutomer prva vkorakala Prekmurska brigada. Na pot čez Muro proti Ljutomeru je odšla 7. maja in je tega dne naletela na svoj poti na kolono dvajsetih Vlasovcev in Nemcev. Brigada jih je obkolila in prisilila po kratkem streljanju k predaji. S tem je pridobila 70 koles ter kamion naropanega blaga. Ko je prispela brigada nato v Ljutomer, so jo prebivalci navdušeno pozdravljali. Se istega dne je nadaljevala pot proti Pesnici. Njen poveljnik je bil Avgust Vouk—Jurček, komisar pa Mirko Lipuš—Mišo.

8. maja se je zbralo v Vidakovcih pri Ljutomeru 45 aktivistov OF z namenom, da vkorakajo v Ljutomer. Zvečer tega dne pa so se pomotoma spopadli z bolgarskimi predhodnicami na Kamenščaku. V Ljutomer so nato vkorakali skupaj z bolgarsko vojsko 9. maja. Tega dne je prevzel oblast v Ljutomeru OO OF Ljutomer, po vaseh pa krajevni odbori OF,

ki so jih tiste dni obnovili in več tudi nanovo ustanovili po vsem Ljutomerskem okraju. Prvi predsednik okrajnega odbora OF je bil Ivan Ros—Jan, člani pa Alojz Pihler, Stane Simonič, Stefan Joha, Stane Novak, Jožko Slavič, Ivan Horvatič, Alojz Gorjak, Mirko Rajh in Slavko Ivajnsič.

Prvi predsednik 8. maja osvobojenega radgonskega okraja je bil Anton Markovič, člani pa Franc Petek, Alojz Rižnar, Branko Zadravec in Janko Strajnshek. Ljutomer in Radgona sta praznovala z mitingom osvoboditev dan ali dva po izgonu okupatorja. Na proslavi osvoboditve v Ljutomerju je govoril Rado Pušenjak—Prlek.

V Ljutomeru je bila ustanovljena mestna komanda s poveljnikom Janežom Pečnikom.

Ormož so zapustili Nemci 8. maja popoldan in približno dve uri zatem je prispela v mesto bolgarska vojska. Zasedla je javne zgradbe in se vgnezdila tudi po drugih hišah, deli vojske pa so sledili nemški vojski na umiku. V ormoškem okraju so se Bolgari zadrževali le dan ali dva, a ostali so ljudem v slabem spominu, saj so kradli, kar se jim je zahotelo: zlatino, ure, posteljnino, usnje in drugo blago.

9. maja so prišli v Ormož člani okrajnega in mestnega odbora OF ter komiteja KPS. Ustanovili so Narodno zaščito, da je zavarovala red in mir. Nekaj dni zatem so priredili v Ormožu velik miting v čast osvoboditve.

Poveljnik Narodne zaščite je bil Milan Šonaja. Obstajala je do 20. maja, ko se je preoblikovala v Ljudsko milico.

14. maja je prispela v Ormož enota KNOJ. Štela je 27 mož. Poveljeval ji je poročnik Anton Kraffogel iz Dolnje Lendave. Prevzela je mestno poveljstvo. Za komisarja poveljstva je bil imenovan Karl Vitanc. Zadnje dni maja je prevzelo posle mestnega poveljstva v Ormožu vojaško poveljstvo Ljutomer. Kmalu nato je prispela v Ormož I. inženirska brigada z večjim številom nemških vojnih ujetnikov, ki so pod vodstvom brigade odstranjevali mine, popravljali ceste in mostove ter odstranjevali bombne ruševine.

V Ljutomerskem okraju je izdal okrajni odbor OF 10. maja poziv, naj prebivalci z nabiralno akcijo zberejo hrano in obleke ter druge potrebščine za vasi, ki so bile v vojni najbolj prizadete. V vse vzhodne Slovenske gorice in seveda širok po njih, so se v tednih po osvoboditvi vračali izgnanci iz Srbije, Bosne in Hrvaške ter taboriščniki iz okupatorjevih taborišč. Življenje je steklo v miru. Prebivalce pa je čakalo veliko napora in odrekani, kajti vojna vihra je močno prizadela gospodarstvo. Zato je bilo potrebno obnoviti porušene prometne, industrijske in druge naprave, pomagati žrtvam fašističnega nasilja in zagotoviti pot v pravičnejšo socialistično družbeno ureditev.

(Vir: Dr. A. Trstenjak: Ormoška kronika; D. Novak: Prekija v NOB; Evgen Enezi in Mitja Hribovšek: Prekmurska četa in Prekmurska brigada; NOB na Ljutomerskem območju (dr. T. Ferenc in mg. Marjan Žnidarič)

OSVOBODITEV PTUJSKEGA PREDELA SLOVENSKE GORIC

8. maja popoldan so zapustili ptujski del Slovenskih goric in mesto Ptuj nemška policija, orožništvo in zadnje vojaške enote. Nemški vojaki so razrušili za seboj mostove in se naglo umikali proti Lenartu in po vurbirski cesti proti Mariboru. Tega dne popoldan so razrušili Nemci tudi oba ptujska mostova, kar je naznanila močna eksplozija, ki je prizadela šolo Mladiko blizu železniškega mostu.

Po nemškem odhodu je zavladalo po slovenskogoriških krajih in v Ptuj veliko veselje. Naslednje dni so zaplapolale v vseh krajih sloven-

ZGODOVINSKO DRUŠTVO PTUJ

PRIPRAVE NA IZDAJO DVEH ZBORNİKOV

Ptujsko zgodovinsko društvo je 1978. leta praznovalo 85 let uspešnega dela, ko so ga po dvoletnem premoru spet „spravili k življenju“, kot pravijo člani društva. Odločili so se, da bo ena temeljnih nalog društva izdaja Ptujskega zbornika, ki bi bil vsebinsko in oblikovno nadaljevanje prejšnjih zbornikov. Zadnji je izšel leta 1975, naslednji pa bi naj izšel v letu 1982, — to bo že peti zbornik.

Sedaj sta imenovana dva odbora — iniciativni in uredniški odbor, ki bosta pripravila vse potrebno za izdajo zbornika. V iniciativnem odboru so strokovnjaki iz najrazličnejših področij, ki bodo poskrbeli za materialno plat izdaje, za založbo in za prodajo zbornika. Uredniški odbor bo seveda poskrbel za strokovno vsebino zbornika, tako da bo delo teklo nemoteno. Treba je reči, da je zgodovinsko društvo s to idejo naletelo na izredno ugoden odmev v družbenopolitični skupnosti, družbenopolitičnih organizacijah in pri kulturni skupnosti občine Ptuj.

Druugo leto bomo praznovali 40-letnico Osvobodilne fronte in v počastitev te obletnice bo zgodovinsko društvo izdalo zbornik, za katerega je zbranega že precej gradiva. Izdaja zbornika ni bila predvidena v delovnem programu društva, vendar so prevzeli to nalogo in prepričani so, da jo bodo dobro opravili. Prvotni načrti so bili nekoliko drugačni. Zbornik bi naj izšel ob otvoritvi muzeja ljudske revolucije, vendar muzej do obletnice še ne bo odprt. Tako bomo v ptujski občini poleg raznih prireditev počastili 40-letnico OF z izdajo zbornika, ki ga bo izdalo zgodovinsko društvo skupaj z delavci Pokrajinskega muzeja v Ptuj. N. D.

15 let Ljutomerskega okteta

V počastitev slovenskega kulturnega praznika sta zveza kulturnih organizacij in KUD Ivan Kaucič Ljutomer priredila SLAVNOSTNI KONCERT ob 15. obletnici Ljutomerskega okteta. Koncert je bil 8. februarja zvečer v Domu kulture v Ljutomeru. V sporedu pa so sodelovali Sentjerjski, Radgonski, Saleški, Prekmurski, Koroški in Ljutomerski oktet.

Bogato pevsko in glasbeno tradicijo v Ljutomeru (leta 1974 so praznovali 80-letnico slovenskega pevskega zbora) je pred 15 leti še dopolnil Ljutomerski oktet, ki je nastal ob mešanem pevskem zboru pri KUD Ivan Kaucič Ljutomer. Izbor pevcev je kmalu dosegel lepo glasovno zlitost in pod dobrim umetniškim vodstvom Ivana Vrbaniča in Mirka Preloga kvalitetno raste.

Pevci Ljutomerskega okteta prirejajo redne koncerte, poleg tega pa pogosto nastopajo na najrazličnejših prireditvah v delovnih organizacijah in v krajevnih skupnostih. So tudi redni gost radijskih oddaj in se udeležujejo raznih pevskih srečanj. Slovensko pesem so ponesli tudi izven ožje domovine v pobratene občine Titovo Užice, peli so zamenjskim Slovincem v Celovcu, predstavili so se v Fulneku v ČSSR, večkrat so pripravili koncert našim zdomcem na Dunaju, v Mannheimu ZRN in drugod.

Svoj 15-letni jubilej praznujejo pevci skoraj v enaki sestavi kot ob ustanovitvi. Oktet je zapustil dolgoletni umetniški vodja prof. Ivan Vrbanič in odlični pevec, solist in zborovodja Oton Žunec, ki je žal pred enim letom umrl.

Poleg drugih priznanj, ki jih je prejel Ljutomerski oktet ob svojem jubileju je tudi Galusova značka, ki jo je članom okteta podelila Zveza kulturnih organizacij Slovenije. Bronasto Galusovo značko je prejel Blaž Zanjekovič, srebrno Tonček Marinič, zlati znački pa sta prejela Mirko Prelog in Ljubo Oražem. Ostali pevci: Miro Steržaj, Božo Mlinarič, Slavko Janc in Franček Osterc pa so že nosilci zlatih Galusovih značk. Čestitamo!

Stane Feuš

POPRAVEK:

V 131. nadaljevanju sestavka UPORNE SLOVENSKE GORICE je pravičen podatek, da je trajala seja okrajnega komiteja KPS Ptuj od 21. do 25. aprila 1945 (natisnjeno je bilo od 2. do 25. aprila).

ske, jugoslovanske in rdeče zastave, ki so jih dekleta sešila že prejšnje tedne.

8. maja zvečer je prispela po budinski cesti v Ptuj bolgarska vojaška predhodnica s konjeniki. Mestni odbor jo je sprejel. Ta večer je zasedal na prvi seji v osvobojenem Ptuj na magistratu, da uredi vse potrebno za normalizacijo življenja v mestu po odhodu okupatorja.

9. maja zjutraj je prva prikorakala po dornavski in Potrčevi cesti v Ptuj Prekmurska brigada, okrog 300 m za njo pa 28. pehotni polk bolgarske vojske. Štab Prekmurske brigade je zasedel stavbo, kjer je danes geodetska uprava, bolgarski polk pa prostore nad sedanjo trgovino Peko.

Bolgarski vojaki so po prihodu v mesto nasilno vdrali v trgovska skladišča, druge javne zgradbe pa tudi v družinska stanovanja in si prisvajali razno blago. V gostilni Beli križ so si po spalnicah prisvajali posteljnino. Več pernatih blazin pa so razrezali in stresli perje skozi okna, kar je rahel veter vrtinčil več dni po mestu. Kljub protestom mestnega odbora OF in Prekmurske brigade so Bolgari kradli dalje. Nakradeno so drugi dan odpeljali na dvanajstih kamionih domov. V Bolgarijo se je vračala le skupina s kamioni, drugi vojaki so nadaljevali 11. maja pot v Maribor.

10. maja so prispeli v Ptuj okrajni odbor OF, okrajni komite KPS s sekretarjem Francem Belšakom—Simonon ter Haloško četa, ustanovljena v Haložah 10. aprila. V Ptuj je prispela 10. maja tudi enota KNOJ, poslana iz Maribora, da zavaruje mostove in druge javne naprave.

Prekmurska brigada je ustanovila v Ptuj mestno poveljstvo s komandantom Luznerjem. Poveljstvu je brigadni štab dodelil 1. četo, 1. bataliona.

Z drugimi enotami je brigada mesto zapustila.

Po prihodu okrajnega odbora OF in komiteja KPS iz Halož, kjer sta se od jeseni zadrževala, je okrajni odbor OF prevzel oblast skupaj s krajevnimi odbori OF. Po Slovenskih goricah ptujskega območja so takoj po odhodu Nemcev praznovali po večjih središčih, (predvojnih in medvojnih sedežih občin) osvoboditev. Proslave so pripravili aktivisti OF. Govorniki na svečanostih so poudarjali, kako potrebno je takoj pristopiti k obnovi porušenega, obnovi gospodarstva. Na vseh mitingih v čast osvoboditve so govorniki spregovorili o pomenu sestave prve slovenske vlade s predsednikom Borisom Kidričem 5. maja v Ajdovščini. Po tisočletni odvisnosti je slovenski narod s svojo prvo ljudsko vlado nastopil pot suverenosti v novi socialistični skupnosti jugoslovanskih narodov.

10. maja 1945 se je zbrala že dopoldan pred magistratom v Ptuj velika množica ljudi. Z balkona magistrata je govoril predsednik okrajnega odbora OF Franc Belšak—Simon. Orisal je v kratkih besedah boj jugoslovanskih narodov pod vodstvom maršala Tita in KPJ proti okupatorju. Poudaril je, da je jugoslovanska armada osvobodila vse etničnoslovensko ozemlje. Za njim so spregovorili še drugi govorniki, na kar so šli zbrani v povorki na pokopališče, kjer so počastili spomin na padle za osvoboditev.

Enote Narodne zaščite so po osvoboditvi prevzele skrb za javni red in mir. Haloško četo so 20. maja vključili v ustanovljeno Ljudsko milico.

Prve odredbe okrajnega odbora OF Ptuj, ki so prispale v Slovenske gorice na krajevne odbore OF so postavljale temelje novih socialističnih odnosov.

(Vir: V. Rojic: Clanki ob 25-letnici osvoboditve Ptuja; Tednik leta 1970, dne 16. 23. 30. IV. in 14. V.)

Nadaljevanje prihodnjic

OBČANI ORMOŽA V LETU 1980

TEŽIŠČE NA INDUSTRIJSKI PROIZVODNJI

Glavno tržišče razvoja občine Ormož v letu 1980 bo še nadalje temeljilo na industrijski proizvodnji. Pri tem ima glavno vlogo tovarna sladkorja v Ormožu, delo na zgraditvi te tovarne je bilo v letu 1979 v glavnem končano, zato bo v letošnjem letu proizvodnja v tovarni sladkorja imela vodilno vlogo v razvoju celotnega gospodarstva ormoške občine, saj bo industrija v letošnjem letu predstavljala že 30 odstotkov družbenega proizvoda v občini. V letošnjem, to je zadnjem letu tega srednjeročnega obdobja bodo vložili 635 milijonov šv. v nabavo kmetijske mehanizacije.

Tovarna „Jože Kerenčič“ načrtuje s svojimi TOZD v letu 1980 pričetek večjih naložb v preusmeritev in razširitev proizvodnje pihane embalaže in pričetek gradnje tovarne za avtomobilske dela iz poliuretanskih snovi v TOZD Predelava plastičnih mas. TOZD Optyl načrtuje pričetek investiranja v proizvodnjo šarnirjev (tečajev) za očala v obsegu pol milijona parov letno. V letošnjem letu bodo izpeljali tudi vse priprave za začetek gradnje tovarne za mehansko obdelavo paličastega materiala, odkovkov, odpreskov in odlitkov za potrebe ZIV TAM Maribor. Dogovorjena je tudi premestitev te proizvodnje iz TAM Maribor za 311 delovnih mest.

Droga TOZD „Groz“ Središče ob Dravi načrtuje v letošnjem letu dopolnitev opreme za predelavo gob in poljščin ter dokončanje objekta za predelavo sladkorja. S to investicijo, ki bo znašala 23 milijonov dinarjev bodo dosegli celovitost proizvodnega programa, racionalizacijo proizvodnje in povečanje izvoza, obenem pa bodo poskušali z ustreznno kadrovske zasledbo doseči maksimalno izkoriščanje zmogljivosti.

Industrijsko gradbeno podjetje OGRAD načrtuje v letošnjem letu realizacijo investicijske naložbe v zgraditev druge faze opekarne. Delovna organizacija kot celota pa se bo predvsem zavzemala za izpeljavo integracijskega postopka z organizacijami iste panoge dejavnosti v podravski regiji, kar pomeni povezovanje dela in sredstev z drugimi delovnimi organizacijami. Z dokončanjem druge faze rekonstrukcije bo opekarna močno povečala obseg proizvodnje in se bo tako uvrstila med velike proizvajalke gradbenega materiala.

Marles TOZD „Žaga“ načrtuje v letošnjem letu nabavo serijske opreme. Zaradi stalnega pomanjkanja hlodovine, si bodo prizadevali zagotoviti zadostne količine hlodovine predvsem od gozdnega gospodarstva. Prednostna naloga je tudi izpeljava integracijskih procesov s „Slog“ Maribor in izdelava programa nadaljnjega razvoja.

Primat TOZD bančne in varovalne opreme načrtuje v letošnjem letu, da bo v letošnjem letu dosegel predvsem višjo tehnično in tehnološko raven proizvodnje in izdelkov, večjo specializacijo različnih proizvodnih programov v odnosu na prodajni program in boljšo kadrovske zasledbo. S tem bo napravljen tudi prvi korak k odpravi slabih delovnih pogojev, slabe strojne opremljenosti in prostorske utesjenosti.

TONOSA obrat Tomaž pri Ormožu bo v letošnjem letu investirala predvsem v nabavo nove opreme — šivalni stroji in s tem tudi povečala število zaposlenih delavcev.

Slog podjetje za notranjo opremo TOZD Središče ob Dravi planira v letošnjem letu naložbe v tehnološko izpopolnitev opreme. S tem bodo ustvarjeni tudi pogoji za racionalnejše koriščenje materialov in za boljšo organizacijo dela.

-u

PRIKLJUČITEV NA SKUPNO KOTLARNO

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Ptuj je že v preteklem letu pripravila projekt o priključitvi centralnega ogrevanja v blokih v Volkmerjevi ulici v Ptuj na skupno kotlarne. V preteklem tednu so že pričeli z deli, ki jih izvaja gradbeno podjetje Stavbar temeljna organizacija Drava Ptuj. Na skupno kotlarne na Ziherlovi ploščadi bo priključenih 146 stanovanj, vsa dela pa bodo veljala okrog 2.540.000 din in bodo končana predvidoma v drugi polovici aprila letos.

Ko bo na voljo dovolj sredstev, bo priključeno na skupno kotlarne tudi centralno ogrevanje v Domu upokoencev.

N. D.

125 novih stanovanj v Ptuj

V tem mesecu bo vseljiv največji stanovanjski objekt, ki ga je zgradila samoupravna stanovanjska skupnost Ptuj v tem srednjeročnem obdobju. 125-stanovanjski blok z netto stanovanjsko površino 6.287 kv. metrov je veljal 63.832.938 dinarjev.

Tehnični pregled je bil opravljen v torek, 5. februarja, ogled pa mora opraviti še elektroenergetski inšpektor. Ko bo vreme dopuščalo, bodo opravljena tudi vsa potrebna dela pri ureditvi okolice tega velikega stanovanjskega bloka.

125 družin bo dobilo v tem bloku nova stanovanja. (foto: OM)

Vzporedno teče po predvidenem planu tudi gradnja objektov B-8 in B-9, ki bi naj bila vseljiva v avgustu letos, ko bo tudi zaključena stanovanjska gradnja v soseski Rabelčja vas-vzhod. Po podatkih bo plan gradnje v tem srednjeročnem obdobju presežen za več kot 24 %.

Samoupravna stanovanjska skupnost pripravlja vse potrebno še za gradnjo zaklonišč v omenjeni stanovanjski soseski in za gradnjo garaž, katerih investitor bo GIP-Gradiš TOZD Gradnje Ptuj. Ti objekti bodo stali na prostoru, ki je predviden po zazidalnem načrtu.

N. D.

ORMOŽANI SKRBIJO ZA ČISTO IN ZDRAVO OKOLJE

Neutrudni možje komunalnega podjetja Ormož pri svojem delu

Marsikdo se je že vprašal, kako to, da je Ormož z bližnjo okolico tako lepo urejen in čist.

Ni kaj pripomniti komunalnemu podjetju „Snaga“, ki ima dobro organizirane ljudi, da skrbijo za red in čisto okolje! To so namreč trije neutrudljivi možje, kateri se ubadajo že precej let z dokaj neprijetnim delom: odvoz smeti in fekalij.

Vreme jih nikoli ne ovira, pa naj si bo zima, ali vroče poletje!

Vedno so na preži s posebno voljo, da bo njihova okolica čim bolj čista in zdrava.

Besedilo in posnetek: Viktor Rajh

TGA KIDRIČEVO

Razpis referenduma

Delavski svet TGA »Boris Kidrič« v Kidričevem je na svoji zadnji seji med drugim sprejel tudi sklep o razpisu referenduma, ki bo za celotno delovno organizacijo v četrtek, 21. februarja 1980 od 5. do 23. ure, tako da bo omogočeno glasovanje delavcem vseh treh izmen.

Delavci se bodo na referendumu izrekli o predlogu sprememb in dopolnitev statuta delovne organizacije TGA in o predlogu samoupravnega sporazuma o spremembah in dopolnitvah sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov.

Na seji je delavski svet proglasil mesec marec za mesec inovacij v TGA Kidričevu. F. Meško

ljubljska banka

vam pomaga s posojilom do stanovanja

Tudi z manjšimi rednimi mesečnimi plogi se da v določenem času veliko privarčevati.

Če se odločite namensko varčevati za stanovanje, dobite npr. po štirih letih na privarčevani znesek kar 200 % kredita.

Vse podrobnejše informacije vam bodo dali v vaši banki.

NEKAJ MALEGA IZ HALOZ

V časopisih večkrat zasledimo kakšen članek o problemih otrok v Slovenskih goricah. Zato sem se odločil, da napišem nekaj malega o problemih, ki tarejo otroke v Haloze.

Kot vemo so Haloze precej hribovite. Trgovine, šole in druge družbeno-politične ustanove, so od posameznih vasi oddaljene tudi do deset kilometrov. Eno od teh vasi je vas Janški vrh, ki je oddaljen od svoje KS Ptujke gore skoraj deset kilometrov. To oddaljenost najbolj občutijo šolarji, ki morajo vsak dan premagovati to dolgo pot. Čez poletje še nekako gre, toda težave se pojavljajo pozimi, ko zapade tudi do pol metra snega. Takrat morajo naši malčki že ob šestih zjutraj na pot, da pridejo pravočasno do šole na Ptujsko goro. Narapljajo ali pa v Majšperk. Toda vse te težave premagujejo v veseljem, s hrepenenjem po čim boljšem učnem uspehu. Kljub temu, da jih pot zelo utruja, dosega v šoli zelo lepe uspehe. Seveda jim k temu pripomorejo tudi starši, saj jih pozimi, ko je velik sneg spremljajo tudi pol poti, da jim naredijo zasilno pot in jim nosijo težke torbe.

Vse te probleme zadnje čase olajšavajo same OŠ, saj imajo skoraj za vse te učence organiziran le dopoldanski pouk. Pomagajo jim tudi s popoldanskim toplim obrokom hrane po dokaj zmernih cenah. Zadnje čase se pojavljajo še en problem, to je odhajanje mladine iz našega kraja, kajti le malokateri se odloči za življenje na teh malih raztresenih kmetijah. Velik vzrok za odhajanje mladine so tudi ceste, ker so zelo strme in posute z gramozom, nam ob večjih nalivih voda odnese skoraj ves gramoz. Takšne vremenske nepravilnosti nam naredijo veliko udarniških dni. Gramoz za ceste dobimo od različnih organizacij. Seveda je pri tem vsako leto glavna KS, včasih pa tudi gozdno gospodarstvo Ptuj.

Ob vseh teh težavah se lahko resno vprašamo: Bo res naš kraj čez nekaj let ostal brez mladine?

Darko S.

GRADIŠČE V SLOVENSKIH GORICAH

Blok že vseljiv

V Gradišču v Slovenskih goricah so se stanovanjci že vselili v nov stanovanjski blok, ki ga je financirala Samoupravna stanovanjska skupnost Lenart. Vsa dela so izvajali delavci delovne organizacije Centrovod Lenart. V novem bloku, ki stoji neposredno v bližini kulturnega doma, je devet stanovanj, ki so jih dobili večinoma prosvetni delavci v Gradišču.

Stanovanjski blok je stal čez 7 milijonov din. Stanovanjska skupnost Lenart je imela velike težave z odkupom lokacije, vendar je sedaj zadovoljna, kajti dela so bila izvedena po predvidenih načrtih. Z vsemi stanovanji v tem bloku razpolaga Osnovna šola Boris Kraigherja Gradišče.

Janez Lorber

Mladi postajajo dejavni

Osnovna organizacija ZSMS Gradišče se je pričela v letošnjem letu prebujati. Na letni konferenci so pred kratkim izvolili za predsednika organizacije Dreja Šorli iz Gradišča, ki je bil že prej aktivni mladinec. Vsako soboto se mladi sestajajo v mladinskem klubu, kjer rešujejo probleme, seznanjajo se z delom, prirejajo pa tudi ples. Nekaj mladih sodeluje tudi v drugih organizacijah in društvih v kraju. Mladi v Gradišču pa bodo morali pritegniti v organizacijo še preostale mladince. Težave imajo tudi z informiranjem. Čeprav napišejo vabila za mladinske sestanke jih mladi ne dobivajo, zato bodo morali posvetiti več pozornosti, kako seznaniti mlade, da bodo prišli na sestanke. Skušali bodo z delom nadoknaditi tisto, kar so morda v zadnjih dveh letih zamudili.

Janez Lorber

Ptujski planinci — smučarji na Uskovnici

V nedeljo 3. februarja smo starejši planinci pospremili 27 pionirjev in mladincev ter 6 članov vodstva do Srednje vasi pri Bohinju. Od tod so krenili peš poldrugo uro hoda na Uskovnico, kjer bodo imeli šolo smučanja. Poleg praktičnega dela bodo imeli tudi razna strokovna predavanja v vseh planinskih veščinah. Želimo, da bi imeli mnogo smučarskega užitka. Mi starejši planinci pa smo si ogledali zasneženi Bohinj, slap Savice ter smučišča na Voglu, od koder se nam je nudil krasen razgled na Julijce.

Besedilo in posnetki: R. Rakuša

Skupina mladih smučarjev v Srednji vasi pri Bohinju.

Pogled na smučišča na Voglu.

Zgradba osnovne šole v Cirkulanah

Nekoč kapela, danes pa služi za telovadnico

Zgradba osnovne šole v Cirkulanah in njena „telovadnica“

Cerkev? Ne! Muzej? Ne! To sta osnovna šola in telovadnica. Najprej o „telovadnici“; to je prostor, kjer bi naj otroci krepili in razvijali svoje mlado telo. Naj bi krepili, toda to ni tako enostavno! Prostor od znotraj je v zelo slabem stanju; res je tukaj dokaj telovadnega orodja, toda še malo bolj smeli skok preko švedske skrinje in je nevarnost, da pade kakšni železni okov, ki „ščiti“ žarnice, na otroka. Seveda tukaj sploh ne pride do veljave kakšne igre z žogo, ker je potem nevarnost še večja. Seveda je takšna telovadba „mogoča“ le bolj v toplih dneh, kajti v zimskem času se prostor ne segreje kaj dosti nad 0 stopinj Celzije, čeravno stoji ob zidu mogočna stara lončena peč, ki bolj, kadi po prostoru kot pa greje. Včasih se ljudje vprašajo kako je mogoče, da ti otroci-učenci dosega zelo dobre rezultate na raznih občinskih šolskih tekmovanjih. Namreč tukaj pri športnih tekmovanjih ti učenci dokazujejo svojim vrstnikom iz mesta in šol, ki imajo normalne pogoje za vadbo, da niso samo odporni in vzdržljivi pri nošenju koša in podobno, ampak tudi v športu se enakomerno postavljajo. K uspehu jih vodi izredna volja, požrtvovalnost in vzdržljivost.

Ni potrebno posebej povdarjati kako si ravnatelj in delovna skupnost prizadevajo izboljšati pogoje na šoli; o vsem tem so bili obveščeni odgovorni v občini že pred precej časa.

V tolažbo so ti odgovorni navajali, da so v programu v letu 1980/84; dobili bi naj pridelek šoli, v katerem bi bila telovadnica in šolska mlečna kuhinja. Namreč, tudi kuhinja dela v nemogočih razmerah. Toda pred kratkim smo slišali na seji skupščine izobraževalne skupnosti Ptuj, na vprašanje delegata, zakaj ni OŠ Cirkulane več vključena v načrtu za adaptacijo, je bil odgovor, da so vključeni, vendar v drugi varianti programa le delno. Na prednostno listo so namreč prišle šole, ki so bile zgrajene pred kratkim in bi rade imele prizidek. Rade bi imele enozimski pouk! Nekateri šole bi naj imele enozimski pouk, lahko bi rekli moderen pouk, nekatere šole pa nimajo možnosti, da bi delale v normalnih pogojih. Letos praznujejo Cirkulane 200 letnico šolstva in bi bila normalno in pošteno, da šola dočaka sklepno pridedev, ki bo predvidoma v mesecu maju, v lepši, vsaj zunanji podobi. Toda v to lahko dvomimo.

Sprašujem se, zakaj odgovorni v občini (glejamo) rešujejo takšne probleme tako enostransko. Ali je res potrebno tukaj kakšno posebno dokazovanje? Tukaj bi lahko tudi več naredila krajevna skupnost, toda občan iz teh krajev bi morda bil pripravljen svoj dinar darovati rajši

kam drugam... Lepi dokaz, kako ljudje gledajo na šolo in učinkovitost proces svojega otroka so šolske proslave in roditeljski sestanki; tukaj bi lahko na prste preštel starše, ki se udeležijo proslave ali roditeljskega sestanka. Zato tudi lahko sklepamo, da jim je prav malo mar, v kakšno šolo hodi njihov otrok. Toda, ali je tudi otroku vseeno? Sigurno mu ni vseeno in mu tudi ni bilo verjetno prijetno pri srcu, ko je televizija pred kratkim prikazovala eno našo novo moderno osnovno šolo; videl je lahko sam pouk v tej „palači“ in pa kako se razvijajo interesne dejavnosti! Ali lahko od tega otroka zahtevamo tisto, kar zahtevajo v takšnih lepih modernih šolah? Zahtevamo lahko, samo dvomimo, če bomo tudi to dobili. Niti približno ne? Sicer pa pravijo: „Za Haloze je vse dobro!“ Po drugi strani pa tako utopično govorimo o celodnevni šoli in jih tako širokostično ustanavljamo. Tukaj pa so potem sredstva?

Nekateri učenci se vozijo ali hodijo peš tudi do osem kilometrov daleč in brez dvoma je njihova želja, da pridejo v šolo, ki bo dajala videz spoštovanja, toplih občutkov, ki jih je ta učenec še kako potreben. V bodoče bo treba tudi v „zakotnem“ kraju več vložiti in kulturno dvigniti njegovo življenje. To si menda vsakdo želi!

Foto in zapis
Tone Pogelšek

Ljudski običaji v Markovcih

Nekaj tednov pred pustom se nas poloti nemir. Brskamo po podstrešjih, po revijah in po domišljiji. Vsi hočemo na pustni torek biti našemljani. V tem času pa fantje skrbno popravljajo korantije. Ob večerih se že čujejo zvonci, Kurenti se pripravljajo na karneval v Ptuj.

Tretjega februarja so se letos prvič zaslili zvonci. Stekli smo na cesto. Na naše veliko razočaranje pa so „kurenti“ imeli samo zvonce. Bila je prava kmečka poroka, ki so jo spremljali „kurenti“. Ko sem bila majhna sem se korantov zelo bala in se pričela jokati, ko sem slišala zvonce.

Najbolj se spominam, kako sem bila kurentu v naročju. K moji stari mami je prišla skupina petih kurentov. Nek kurent me je dvignil v naročje. Čeprav sem se bala, sem bila tudi vesela in ponosna.

V šoli pri likovni vzgoji rišemo na to temo. Pri slovenskem pouku pišemo sestavke o pustnih likih in navadah. V šolskem glasilu se vedno najde kaj o pustu. Naše glasilu se imenuje: Iz kurentove dežele.

Pri nas so razen kurenta znani pustni liki: rusa, kopjaši, orači, pičeki in vile. Tudi ti se udeležijo vsako leto karnevala v Ptuj. Imamo tudi folklorno skupino, ki s svojimi plesi ohranja plesno ljudsko izročilo. Na pustni torek je vse razigrano, zato ni pouka (upamo, da bo tudi letos tako). V šolo pridemo našemljeni. Nekaj je tudi korantov. Popoldne skače po naših vaseh še več pustnih šem.

Kurent hodi od hiše do hiše, pozdravi, dekleta pa mu podarijo robček. Potem se odkrije — sname kapo. Rusa dela velike težave svojemu vodiču porti. Vrže se na trebuh in noče vstati. Od gospodinji porta zahteva jajca.

Piceki zaplešejo, medtem ko vodja zaželi gospodinji, naj ima v

Pika nogavička v naročju koranta.

jeseni debelo, debelo repo. Potem pa mu gospodinja da jajca.

To je nekaj o ljudskih običajih v Markovcih.

Janja Pičenko, 5/a,
OŠ Markovci

krvodajalci

Videm, 7. februarja 1980:
Zvonko Ulaga, Videm 35; Jože Skok, Videm 64; Jože Honomihl, Majski vrh; Franc Skok, Šturmov-
vec 10; Antonija Hvalec, Drav-
vrh 32; Ivan Ivančič, Lancova vas
75; Srečko Seliga, Tržec 6/a;
Simon Habjanič, Lancova vas 57;
Marija Hvalec, Majski vrh 45;
Terezija Hvalec, Majski vrh 46;
Stefka Mužek, Tržec 18; Boris
Novak, Videm 39; Terezija Peter,
Pobrežje 6; Matevž Verhovšek,
Lancova vas 89/b; Marija Vavpo-
tič, Lancova vas 48; Vili Strmšek,
Pobrežje 41; Božidar Novak,
Videm 39; Milan Hrga, Šturmov-
vec 17/a; Marjan Šibila, Tržec 6;
Lovra Zgavc, Lancova vas 47;
Milan Simič, Šturmovec 15;
Slavko Šmigoc, Vareja 29; Anton
Polanec, Vareja 25; Albin
Polanec, Videm 41; Jože Ropič,
Šturmovec 27/a.

Vitomarci, 5. februarja 1980;
Katarina Zelenik, Drbetinci 68;
Franc Slana, Vitomarci 55; Anton
Ploj, Drbetinci 41; Alojz Ploj,
Drbetinci 41; Alojzija Hrga,
Hvaletinci 14; Pavla Pignar, Vito-
marci 54/a; Frančka Petrovič,
Hvaletinci 22; Franc Vrščič, No-

vinci 5; Neža Petrovič, Hvaletinci
22; Ana Rojs, Drbetinci 10; Ana
Rojs, Vitomarci 75; Ivan Čuček,
Drbetinci 65; Janez Arnuš Smol-
inci 12; Ivan Šamperl, Drbetinci
57; Anica Kostanjevec, Vitomarci
86; Ana Lovrec, Drbetinci 60;
Janez Kramberger, Slavšina 6;
Boris Toš, Vitomarci 86; Stefan
Kuri, Drbetinci 32; Anton
Šamperl, Drbetinci 57; Janez Toš,
Slavšina 12; Terezija Pihler, Drbe-
tinci 64; Dušan Toš, Vitomarci 41.

PTUJSKA GORA, 31.
JANUARJA 1980:

Tomislav Čuk, Stogovci 50;
Cvetko Rodošek, Janški vrh 10;
Anton Rodošek, Janški vrh 22;
Jurij Kokol, Ptujška gora 35;
Ignac Drevenšek, Ptujška gora
35; Anton Strašek, Ptujška gora
19; Ivan Zolar, Stogovci 5;
Drago Lesar, Ptujška gora 112;
Franc Novak, Ptujška gora 100;
Katarina Požar, Ptujška gora 42;
Marica Novak, Ptujška gora 100;
Janko Skledar, Ptujška gora 83;
Katarina Kacjan, Stogovci 30;
Kristina Toplak, Stogovci 58;
Roman Mohorko, Ptujška gora
20; Ivan Zolar, Stogovci 5;
Leopold Rodošek, Janški vrh 10.

Prvi letošnji izlet ptujskih planincev na Smolnik

Starejša mala skupina planincev smo 20. januarja naredili izlet na Smolnik. Mariborsko planinsko društvo je imelo isto smer, zato smo se jim pridružili. Izlet je vodil prof. Franček Vogelc od planinskega društva Maribor — Matica. Iz Ruš smo hodili 3 ure ob Lobnici do gostišča Svajger. Po dvehurnem počitku smo se po isti poti iz prelepega zasneženega Pohorja vrnili nazaj v dolino. Bil je lep družabni izlet s sosedom društvom.

Besedilo in posnetki: R. Rakuša

Gostišče Svajger na Smolniku.

DOPISUJTE V
TEDNIK

PRIPRAVE ČLANSKE SELEKCIJE NK DRAVA

Cilj je obstanek v ligi

Uspešne priprave so pogoj za doseganje željenih športnih rezultatov. Tega se zavedajo tudi članski selekciji nogometnega kluba Drava iz Ptuja in takšen je tudi njihov program vadbe pred nadaljevanjem tekmovanja v slovenski nogometni ligi. Za Dravo pa so priprave pomembne še toliko bolj, saj je v takimenovanem ogroženem območju, torej v tistem delu lestvice, kjer se bodo moštva borila za obstanek v drugju najboljših slovenskih ligašev. Na srečanjih, ki bodo odločilna, bo brez dvoma odločala pripravljenost in zavzetost igralcev.

Nogometaši Drave so s pripravami pričeli 14. januarja. V primerjavi s pripravami pred začetkom prvenstva je sedaj na voljo veliko več časa. In to velja dobro izkoristiti. Trener Marjan Lenartič dosedanja del priprav in prihodnje naloge takole ocenjuje:

»Od začetka priprav, tako pa bo tudi vnaprej, vadimo štirikrat na teden. V prvi fazi smo poudarili vadbo za pridobivanje vzdržljivosti, gre za splošno vzdržljivost, v drugem delu pa so v ospredju vzdrževanje vzdržljivosti in tehnični elementi igre, uigravanje in pomakljivost, ki je v naši ekipi, to je zaključevanje napada. Med pripravami, ki bodo trajale do začetka prvenstva, začne se 16. marca, smo planirali tudi odigravanje prijateljskih srečanj, teh pa bo deset. Dve srečanja smo že odigrali in sta nam nekaj povedali, vendar daleč od tega, da bi

vili. Se vedno ni šlo v pripravi in zaključku napada, poznala pa se je tudi neuigranost moštva.

Pred nami je sedaj individualno delo, predvsem z igralci, ki so se v priprave vključili nekoliko kasneje in imajo manj treninga. Lahko pa rečem, da sta dve tretjini igralcev v tej fazi šli dobro skozi priprave. Kasneje bomo vse vključili v celoto, da bo ekipa do 16. marca, ko se bomo pomerili z Lendavo za prvenstvene točke, dobro pripravljena.

— Pravgotovo pri vadbi in med samim tekmovanjem ne gre brez težav, zlasti organizacijskih in zagotavljanju ustreznih pogojev za vadbo. Vemo namreč da za nogomet ne bo dovolj sredstev, kot tudi ne za ostale športne panoge. Kako vse te težave vplivajo na razpoloženje igralcev in zavzetost za delo?

»Osnovna stimulacija za igralce naj bi bila, da bi delali v čimboljših pogojih in uporabljali dobro opremo ter bi tako delo kvalitetno potekalo. Tu mislim na pripravo igrišča, pomožnih objektov za vadbo, drobnega orodja in predvsem na samo opremo. Naše finančno stanje kaže, da ne moremo zadostiti tudi tej osnovni motivaciji igralcev, torej dobrim pogojem za vadbo. Vendar se stanje izboljšuje. Igralci to poznajo in sprejemajo. Moram omeniti, da so bili naši igralci udeleženi v solidarnostni akciji. Sodili so srečanja v delavskih športnih igrah, se zavestno odpovedali nastopu v

Pred nedavnim smo podali krajšo oceno nastopa Drave v jesenskem delu prvenstva. Iz nje je bilo razvidno, da je bila obramba boljši del moštva. Najvišjo oceno za »stalnost« v ekipi in prizadevnost je dobil kapetan Marko Matič iz Slovenje vasi. O svojih začetkih v nogometu nam je ob obisku povedal:

»Z nogometom sem se pričel ukvarjati v Šabcu, takrat pa sem bil star trinajst let. Začel sem v nogometnem klubu Mačva.

Markova značilnost sta dve športni panogi, v katerih je že dosegel določene uspehe. To sta nogomet in boks. Tako ga poznamo kot dobrega nogometaša in kvalitetnega boksarja, saj je nastopal v ekipi BK Maribor. O tem pravi:

»Včasih sem vadbo obeh športnih panog lahko vskladal, vendar se vedno tako ni dalo. Vadil sem skoraj vsak dan, takšen tempo pa sem zdržal približno sedem mesecev. Ugotovil sem, da tako ne gre dalje, pustil boks ter se odločil za nogomet.

— Kaj je v sedanjem trenutku slovenskega nogometa pri igranju najbolj pomembno? Je to dovolj prisotno v vaši ekipi?

»Igralec mora biti fizično in psihično dobro pripravljen, se podrežati disciplini in prijateljstvu v klubu. To je v našem klubu kar precej dobro zastopano, čeprav s prizadevnostjo nekaterih igralcev

točk, kar bi lahko zadostovalo za obstanek.

Kapetan ekipe Marko Matič torej ni vrgel puške v koruzo in spomladi pričakuje dobre rezultate.

Vratar je včasih najbolj, včasih pa tudi najmanj zaposlen igralec, ki pa mora biti stalno pripravljen. Vratarske »posle« v Dravi opravlja Slavko Golob iz Gorišnice, sedaj prvi vratar, ki se je na dosedanjih srečanjih že velikokrat izkazal. Seveda so mu v veliko pomoč obrambni igralci. O njih meni naslednje:

»S fanti iz obrambe sem res zadovoljen, saj so bili v jesenskem delu boljši del moštva in so mi delo olajšali, vadijo zavzeto in se dobro razumemo.

— Pri doseženem zadetku, seveda ne v tvoji mreži, vratar običajno poskoči od veselja. Pravgotovo želiš, da bi se to pripetilo pogosto?

»Seveda, saj so to trenutki radosti vseh igralcev. Želim si, da bi to bilo velikokrat tako na prvenstvenih kot tudi prijateljskih srečanjih. Menim, da nam v spomladanskem delu ne bo šlo tako hudo, da teh radostnih trenutkov ne bi doživljali.

— Koliko je v nogometu odvisno od vratarja?

»Vloga vratarja je v moštvu po moji oceni zelo odgovorna, saj si ne smeš privoščiti napake, ker te lahko takoj stane zadetka, ki lahko slabo vpliva na nadaljno igro. Nekateri menijo, da vratar ni igralec, drugi pa da je. Osebnost menim, da je vratar tudi igralec, čeprav si drugače oblečen od ostalih igralcev, saj igraš z njimi. Vendar se na treningih velikokrat mora z vratarji delati drugače kot z ostalimi igralci, razen v splošnih pripravah vzdržljivosti. Vadba mora pomeniti stalno pripravljenost, kar se na srečanjih vedno obrestuje.

— Kaj si obetaš od spomladanskega dela?

»Moja in tudi želja vseh igralcev je, da bi zbrali potrebne točke za obstanek v ligi in bi se ob koncu vsi skupaj veselili ter novo prvenstvo začeli s še večjim pletom kot dosedaj.

Kot je omenil trener Lenartič, so v člansko selekcijo vključili šest mladincev. Med njimi je tudi Stanko Gabrovec z Borla. Pogovarjala sva se po njegovem prvem nastopu v članski ekipi, po srečanju z Železničarjem v Mariboru.

»Nogomet igram od štirinajstega leta, začel pa sem pri NK Drava, tako, da sedaj treniram že tri leta. Mislim, da sem prvo srečanje za člana kar dobro odigral, čeprav sem nastopil le v prvem polčasu. Pred tekmo sem šveda imel tremo, vendar sem jo med igro izgubil.

— Kakšna je razlika med mladinskim in članskim nogometom?

»Razlika je velika. Člani igrajo bolj grob nogomet in so hitrejši, saj so tudi starejši. Zato bom moral izboljšati hitrost in moč.

— Stanko ni šel skozi pionirsko šolo, to se mu seveda pozna, vendar bo z zavzetim delom to vrzel zapolnil. Mlajšim pa priporočam, da se v nogomet vključijo čimprej.

»Oddaljenost Borla od Ptuja mi ne povzroča večjih težav. Zjutraj grem v službo, po njej jest in nato na trening. Starši niso proti igranju, pravi Stanko. Seveda napredka ni brez želja. Te pa so pri njem velike, saj bi rad postal dober igralec tudi v višjem tekmovanju kot je republiška liga. Seveda pa bo za to potrebno še veliko trdega dela in kaljenja v republiški ligi.

Tako o pripravah in tekmovalnih željah trener in nekateri igralci članske selekcije NK Drava. Seveda pa ne smemo pozabiti tudi ostalih igralcev, ki ob vadbi in prvenstvenih nastopih skrbijo za svoje zdravje in dobro počutje ter naš nogomet predstavljajo v slovenskem merilu. Vodstvu in igralcem želimo, da bi se jim spomladanske želje tudi uresničile!

Ob tem pa od njih pričakujemo, da bodo z zavzetim delom izboljšali kvaliteto tekmovalnega nogometa v ptujski občini, kar bo pravgotovo na stadion pritegnilo veliko več gledalcev, kot jih je bilo dosedaj. To pa bo tudi njihov prispevek k še večji popularizaciji nogometa na tem območju.

I. kotar

ODPRTO PRVENSTVO VARAŽDINA V ROKOMETU

PP Drava premagala Koko

Članice rokometne ekipe PP Drava, ki med pripravami nastopajo na odprtem zimskem prvenstvu Varaždina, so v nedeljo dosegle lepo zmago. Z rezultatom 18:12 (7:7) so premagale svoje neposredne tekmece v severni skupini druge zvezne lige, igralke KOKE. V prvem delu je bila igra enakovredna, v drugem pa je PP Drava hitro povedla s štirimi zadetki razlike in do konca srečanja prednost še povečala.

Ptujske nastopile v naslednji postavi: Farič, Vrščić, Černe 4, Ivaničič 1, Vičar 5, Novak 3, Galun, Mumlek 3, Kmetec 2 in Žutensfai. I. k.

SLOVENSKE KOŠARKARSKÉ LIGE — DRUGI DEL

Prva zmaga Drave

Košarkarji Drave, ki v drugem delu prvenstva v slovenskih košarkarskih ligah nastopajo v vzhodni skupini, so v soboto dosegli prvo zmago v tem delu tekmovanja. V športni dvorani Mladika so premagali ekipo Kamnika z rezultatom 92:90, polčas 45:42 za Kamnik. Gostje so večji del srečanja vodili, v 28. minuti so jih domačini ujeli in povedli za devet točk. Prednost so uspešno obdržali in zmagati s tesnim izidom. Za Dravo so največ košev dosegli Marčič 36, Beranič 21 in Musić 20.

Po treh kolih je vrstni red v tej skupini naslednji: 1. Zalec 6, 2. Dravograd 4, 3. Kamnik 4, 4. Podbočje 4, 5. Zlatorog 2, 6. Elektra 2, 7. Drava 2 in 8. Pomurje brez točk.

V naslednjem kolu bo Drava gostovala v Laškem, kjer se bo pomerila z domačim Zlatorogom. I. k.

DP V STRELJANJU S STANDARDNIM ZRAČNIM OROŽJEM

TRSTENJAKU NAZIV ZVEZNEGA MOJSTRA

V soboto in nedeljo, torej 9. in 10. februarja, je bilo v Zenici državno prvenstvo v streljanju s standardnim zračnim orožjem. Tega tekmovalnega srečanja najboljših jugoslovanskih strelcev in strelk so se udeležili tudi štirje strelci iz Ptujске občine in sicer Alojz Trstenjak, Tonči Planinc, Slavko Ivanovič in Valter Lozar. Največ uspeha sta imela Alojz Trstenjak in Tonči Planinc, čeprav nista posegla po odličjih. Trstenjak je v streljanju s pištolo pri članih osvojil 11. mesto, bil drugi najbolje uvrščen tekmovalce iz naše republike, zanimivo pa je, da je za zmagovalcem zaostal le za štiri kroge. Mešković iz ekipe Partizana je dosegel 379, Trstenjak pa 375 krogov. Izenačenost tekmovalcev je bila zelo velika. Tonči Planinc je pri mladincih v streljanju s puško z rezultatom 361 krogov osvojil 22. mesto. Trstenjak je ob tem osvojil tudi naziv zveznega mojstra v streljanju. Uvrstitve Ivanoviča in Lozarja nismo prejeli. I. k.

RAZLAGOVA ŠE VEDNO V OŽJEM IZBORU

V Prištini je preteklo soboto in nedeljo potekal četrti krog kvalifikacij za sestavo državne reprezentance v kegljanju, ki se bo v maju udeležila svetovnega prvenstva v Romuniji. Ptujska Silva Razlag, ki nastopa za mariborski Konstruktor, je na tem turnirju sicer izgubila prednost s prejšnjih turnirjev, vendar je še vedno med kandidatami za reprezentanco, saj je trenutno na osmem mestu. V zaključni del se je uvrstilo 12 kegljavk, dosedanja potek kvalifikacij in doseženi rezultati pa je pokazal, da so te v sedanjem trenutku tudi najboljše. Zato smo s sedanjim uvrstitvijo Razlagove lahko več kot zadovoljni. Z uspešnim zadnjim nastopom se lahko uvrsti celo v reprezentanco. Želimo ji, da bi ji to tudi uspelo. I. k.

OBVESTILO

Borce za severno mejo (Maistrove borce) obveščamo, da lahko dvigajo legitimacije za brezplačno vožnjo z avtobusom Avtoparka I. s. v petek, 15. februarja ali pa v petek, 7. marca 1980 od 9. do 11. ure v pisarni Društva upokojencev Ptuj. Tudi pri avtobusnem podjetju CERTUS se nam dovoljuje brezplačna vožnja z njihovimi avtobusi, vendar je pogoj, da se član osebno ali po drugi osebi en ali dva dni pred potovanjem oglasi v pisarni CERTUSA, Rajšpova v Ptuj in navede datum in smer potovanja, da lahko dobi brezplačno vozovnico. (Priidejo v poštev občani Ptuja in okolice). V petek, 7. marca bo verjetno možno dobiti tudi ZBORNIK prostovoljcev — borcev za severno mejo 1918/1919 in tudi izkaznice Republiškega odbora za brezplačno, oziroma 75-odstotni popust na vožnji z avtobusom ali vlakom.

Za odbor J. D.

KMETIJSKI KOMBINAT PTUJ
DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH SLUŽB
Komisija za delovna razmerja

objavlja

naslednja dela oziroma naloge:

1. EKONOMSKA DELA V ZVEZI Z RAZVOJEM IN INVESTICIJAMI v razvojno tehničnem sektorju.

Pogoji: diplomirani ekonomist, smer analiza in planiranje in tri leta delovnih izkušenj

2. OPRAVLJANJE GRADBENEGA NADZORA II v razvojno tehničnem sektorju.

Pogoji: gradbeni inženir ali gradbeni tehnik (smer visoke gradnje) oziroma strojni inženir ali strojni tehnik (energetske oz. konstrukcijske usmeritve), opravljen strokovni izpit in nad 5 let delovnih izkušenj.

3. ORGANIZACIJA OBDELAV IN PROGRAMIRANJE I v centru AOP.

Pogoji: diplomirani ekonomist, smer poslovna informatika ali diplomirani inženir organizacije dela, smer organizacijsko računalniška ali ustrezna visoka šola in dve leti delovnih izkušenj.

4. ORGANIZACIJA OBDELAV IN PROGRAMIRANJE II v centru za AOP.

Pogoji: diplomirani ekonomist, smer poslovna informatika ali diplomirani inženir organizacije dela, smer organizacijsko računalniška ali ustrezna visoka šola ali ekonomist, smer poslovna informatika ali inženir organizacije dela, smer organizacijsko računalniška ali ustrezna višja šola in dve leti delovnih izkušenj.

5. ORGANIZACIJA OBDELAV IN PROGRAMIRANJE III v centru za AOP.

Pogoji: ekonomist, smer poslovna informatika ali inženir organizacije dela, smer organizacijsko računalniška ali ustrezna višja šola in dve leti delovnih izkušenj

6. PRIPRAVNIKA ZA DELO ZA AOP.

Pogoji: diplomirani ekonomist, smer poslovna informatika ali diplomirani inženir organizacije dela, smer organizacijsko računalniška ali ustrezna visoka šola.

Za dela oziroma naloge pod zap. št. 1 do 5 je določeno trimesečno poskusno delo.

Vloge pošljite najpozneje v 15 dneh po prvi objavi v časopisu na naslov: Kmetijski kombinat Ptuj, Delovna skupnost skupnih služb, 62250 Ptuj.

O izidu izbire bodo kandidati obveščeni v roku 30 dni po preteku roka za prijavo.

Pogovora v redakciji Radio-Tednika so se udeležili: od leve-Marko Matič, Ludvik Kotar, Slavko Golob, (v ozadju), Stanko Gabrovec in Marjan Lenartič (foto B. Rode)

Slavko Golob (foto B. Rode)

lahko poznali osnovno zgradbo ekipe. Izluščilo pa se je, na katere igralce lahko resno računamo in kateri so, da tako rečem, v drugem planu.

Prvo srečanje smo odigrali v Krapini proti domačemu Zagorcu, izgubili smo s 5:1. To je sicer visok rezultat, ker pa je to na začetku priprav ni potrebna zaskrbljenost. Prvi polčas te tekme je namreč pokazal (1:1), da je ekipa, lahko bi dejal dve tretjini ekipe, dokaj dobro telesno pripravljena, vendar bo potrebno še veliko dela zlasti v smeri uigravanja. V delo pete selekcije smo vključili šest igralcev iz mladinske vrste, nastopili so v drugem polčasu in to se je poznalo tudi na rezultatu.

Na drugem srečanju, v Mariboru proti Železničarju, ko smo pravzaprav preskusili vse kandidate za tekmovalno obdobje, smo dosegli že nekoliko več. Srečanje smo sicer izgubili s 3:1, ta izid je bil dosežen v prvem polčasu, vendar smo napake ugotovili in jih v drugem polčasu nismo več pono-

okviru svoje delovne organizacije, s tem skromnim zaslužkom pa si bodo kupili dres in tako poskušali delno zamašiti to pomanjkljivost.

Pravgotovo bo potrebno pogoje izboljšati, zlasti tiste, kjer lahko vplivamo na boljše razpoloženje igralcev in s tem na uspešnost priprav. Namreč povedati, da skupaj z upravitelji objektov to že poskušamo. Vendar pa menim, da kljub tem težavam priprave lahko uspejo.

Takšna je torej ocena trenerja Marjana Lenartiča. Seveda pa se bo uspešnost priprav pokazala na prvenstvenih srečanjih, torej takrat, ko bo šlo za zares. Pravgotovo priprava nogometašev in ekipe ni niti malo enostavna, kot morda na prvi pogled izgleda. Za dobro igro so potrebni dobra telesna pripravljenost, tehnika in taktika. To pa ni enostavno doseči, to igralec pridobi v nogometni šoli, ki pa običajno ni v članski selekciji temveč že veliko prej. In to bi radi dosegli, v tej smeri mora teči delo.

kot kapetan ekipe nisem najbolj zadovoljen. To velja za tiste, ki na treninge ne prihajajo redno, na tekmi so premalo zavzeti. Morali bi se bolj zavedati, da so igralci slovenske lige, to je dva ranga nižje od prve lige, zato bi morali imeti večje ambicije v nogometu. Vsi smo namreč mladi in bi lahko napredovali.

— Imaš pri vadbi kakšne težave?

»Možnosti za vadbo so kar dobre. Težava je v tem, ker delam v dveh izmenah in teden dni treniram popoldan, naslednji teden pa dopoldan. Običajno pridem v Ptuj takoj iz službe, kupim hrano in grem na trening.

— Po jesenskem delu Drava na lestvici ne stoji najbolje. Kako bo spomladi?

»Želim, da bi ostali v slovenski ligi in tega se vsi igralci tudi zavedamo, saj smo edino moštvo s tega območja v enotni republiški ligi. Potrudili se bomo kolikor bo naša moči, da osvojimo 12 ali 13

ponovni sklic zbora uporabnikov.

Seveda pa ne moremo, da ne bi poslali kritike tistim sredinam, tistim delegacijam in konferencam delegacij, ki svojih delegatov na zasedanje tako skupno kot sedaj ločeno, niso poslale. Prav tako pa je odgovornost tudi samim delegatov, ki svoje dolžnosti niso opravili. Tako bi lahko sedaj sklepali, da se uporabniki ne strinjajo s preoblikovanjem materialnih osnov. Morda je temu res tako, morda pa tudi ne. Bolj se nagibam k ugotovitvi, da temu ni tako, saj so delegati zborov občinske skupščine resolucijo o politiki uresničevanja družbenega plana občine Ptuj v letu 1980 sprejeli. V resoluciji pa so zajete, tudi preoblikovane materialne osnove. Torej se z ugotovitvijo, da se uporabniki ne strinjajo, ne bi mogli strinjati. Razlog za nesklepčnost je pravgotovo drugje. To pa naj bo sedaj predmet obravnave dela delegacij in družbenopolitičnih organizacij v tistih sredinah.

I. kotar

TELESNOKULTURNA SKUPNOST

Uporabniki ponovno nesklepčni

Na prejšnji seji obeh zborov skupščine telesnokulturne skupnosti občine Ptuj zbor uporabnikov ni bil sklepčen. Zato je predsednik zbora Stanko Meško za minuli ponedeljek sklical ločeno zasedanje zbora. Vendar udeležba delegatov iz vrst uporabnikov ni bila nič boljša kot na skupni seji, torej zbor uporabnikov ponovno ni uspel pričeti z delom. Postavlja se vprašanje, kaj sedaj? Organi skupnosti bodo morali najti ustrezno pot. Na dnevnem redu so bili namreč predlog uskladitve programa za leto 1980 na podlagi preoblikovanih materialnih osnov, sklepanje o uskladitvi sredstev, delegati pa bi morali obravnava tudi predlog varčevalnih ukrepov na telesnokulturnem področju. Nesklepčnost pa s stabilizacijskimi prizadevanji nima nič skupnega.

V prejšnji številki Tednika smo ob poročilu o nesklepčnosti zbora uporabnikov omenili možnost korespondenčne seje, torej odločanja po pismeni poti. Vendar samoupravni akti telesnokulturne skupnosti tega ne omogočajo. Zato je bil potreben

HUMOR

Ne zamerim ti dragi, saj vem, da ta mačkica misli, da si še vedno šef uvoza

Da tovariš, resnično stekli pes ga je ugriznil.
— Kako pa ste vedeli, da je bil stekel?
— Saj je takoj potem stekel v stran!

Nazdravljam našim stabilizacijskim prizadevanjem, sklepu o boljši izrabi delovnega časa, odpravi škarta, omejitvi reprezentance ...

Ja, Marjan, kaj nisi več direktor v tem podjetju?
— Sem, sem, samo za pusta sem se malo maskiral v delavsko obleko.

Hk . . . komaj sem se po novem letu postavil na noge, pa n
je ta nori pust spet vrgel pod mizo

UGANKARSKI SLOVARČEK

ADONIS = lep mladenič iz grške mitologije

BINDA = starejši italijanski kolesar, trikratni svetovni prvak in petkratni zmagovalec Gira (Alfredo, rojen 11. 8. 1902)

DŌDONA = staro Zevsovo
svetišče s preročiščem v
Epiru

DORS = angleška filmska igralka (Diana, »Pobič za dva solda«)

LANEŽ = gorski hrbet ali
sedlo

LINEVO = mesto v zahodnem delu Sovjetske zveze, blizu poljske meje

MATTSSON = starejši
švedski filmski režiser
(Arne rojen 2. 10. 1910)

(Arne, rojen, 2. 12. 1919, »Plesala je eno samo polietie«)

NOI = pritok Mekonga v Laosu

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORANO: ŠN, kopa,
Tamames, epoleta, Had,
Lah, Avseniki, a, vratnik,
Inka, BSA, Arpin, Ekar, Štok,
Eak, Matej, CA, eskont,
smod, bule, Avanti, tolovaj,
žrelo, ar, Manitu, Abid; žok,
Bodoni, ses, obla, trasa, Ant,
Lean.

SESTAVIL EDI KLASINC	PREPO- ČENJE V EPIRU	ŠČEPEC SOLI	LOVEC Z ZANKAMI MORSKE NAKRAVE			GENERAL MOTORS JAHALNIKA	TIP SREDNJE SOLE	IVAN MOLEK	LEP MLA- DENJE V GREKI MI- TODLOSTI	MESTONA ZAHODU SZ	DOPISU V TEDNIKU
IGRA Z LESENIMI PLOŠČI- CAMI					GLAS PRI STRELU VIJUGE (V TISK)	ERBIJ VRSTA ŽITA		TANČICA KOPRENA			UMA- ZANEC
8			ŠTEVILO Z DVEMA NIČLAMA		REŽISER MATTHIAS FRANC- PISATELJ			MITO- LOSKI JUNAK			
ANGL. FILMSKA IGRALICA (DIANA)			TRI- NOSTVO TURSKI VELIKAN					DALJŠE ČASOVNO OBDOBJE	GROZA LETOVIŠČE V BELGIJI		
LEPO VEDENJE				GORSKO SLEME ORANJE			PREMOG LIGNIT				
ČLOVEK, KI SE PO- ČUTI NE- LAGODNO						DOPISU V TEDNIKU	RASTLINE V OBDOBJU SPREJEMO				
LUKA V IZRAELU			ZNAMKA SVICAR- UR			IZPISU TEŽJE BESEDE	HRVAŠKA PEVKA ŠTEFOK		RIJAČA IZ SADJJA		

TV spored

TV LJUBLJANA

PETEK, 15. FEBRUARJA:

15.50 Hokej CSSR:ZDA, posnetek iz Lake Placida; 16.00 Poročila; 17.05 Alpsko tekmovalno smučanje; 17.15 Nenavadne dogodivščine Pina in Pipina, lutkovna serija; 17.30 Družina Lesniewskich, mladinska nadaljevanka; 18.00 Čez tri gore: Boštanski fantje; 18.30 Mozaik; 18.35 Obzornik; 18.45 Planiranje — prihodnjih 5 let; 19.05 Spekter: testiranje dojenčkovih pljuč, Mikropisalni stroj; 19.10 Risanka; 19.20 Zrno do zrna; 19.30 TVD; 20.00 Zabavno glasbena oddaja; 21.00 A. Haley: Korenine-Naslednje generacije; 22.30 V znamenju; 22.45 Nočni kino: Pregon brez usmiljenja, ameriški film;

SOBOTA, 16. FEBRUARJA

8.00 Poročila; 8.05 Jakec in čarobna lučka, otroška serija; 8.20 Minigodci v glasbeni deželi, glasbena serija; 8.35 Svetilnik, mladinska oddaja; 9.05 Pustolovščina, oddaja TV Beograd; 9.35 Marie Curie, TV nadaljevanka; 10.25 Varovalni refleksi in zavestne kretnje; 10.55 Dokumentarna oddaja; 625; ... Poročila; 15.45 Poročila; 15.50 Spustite balon, avstralski film; 17.05 Državno košarkarsko prvenstvo, prenos; 18.30 Naš kraj; 18.45 Robinovo gnezdo, humoristična serija; 19.10 Risanka; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TVD; 20.00 J. Dietl: Župan našega mesta; 21.00 Prišel je Jones, ameriški film; 22.30 TV kažipot; 22.50 Poročila; 22.55 Tekmovanja v bobu, posnetek iz Lake Placida.

NEDELJA, 17. FEBRUARJA

9.00 Poročila; 9.05 Za dobro jutro: Ansambel Jožeta Krežeta; 9.35 Življenje na zemlji, dokumentarna serija; 10.25 Disneyev svet; 11.10 Čebelica Maja, otroška serija; 11.35 TV kažipot; 11.55 Mozaik; 12.00 Kmetijska oddaja; 13. Mozaik-Zabavno informativni magazin; Zametki napredka, dokumentarni film; Igre na snegu, posnetek iz Torgona; Poročila; Igrani film — Krojač za dame; 17.25 Lake Placid: Smuk za ženske; 18.30 Letalci, dokumentarna oddaja; 19.10 Risanka; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 S. Pavič: Vroči veter; 21.00 Marakeš, oddaja iz cikla Popotovanja; 21.35 V znamenju; 21.50 Glasbeni album; 22.05 Športni pregled; 22.35 Smučarski skoki na 70-metrski skalnici; posnetek iz Lake Placida.

PONEDELJEK, 18. FEBRUARJA:

8.55 TV v šoli: Povej mi, Pogo-

vor, M. Detoni; 10.00 TV v šoli; 15.50 Umetnostno drsanje dvojic, posnetek iz Lake Placida; 16.55 Lake Placid: Veleslalom za moške; 18.00 Poročila; 18.05 Vrtec na obisku: Narobe svet; 18.25 Mala čudesa: velike narave; 18.40 Obzornik; 18.50 Sodobna medicina, serijska oddaja; 19.15 Risanka; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 G. Stefanovski: Tome z bencinske črpalke; 21.15 Kulturne diagonale; 21.55 V znamenju; 22.10 Mozaik kratkega filma;

TOREK, 19. FEBRUARJA:

9.30 TV v šoli: Ladja, Zanimivo potovanje, Dnevnik 10; 10.00 TV v šoli; 13.40 Šolska TV: Slovenski kmečki upor leta 1515, Vojno gospodarstvo, Premikanje ledenikov; 15.20 Hokej SZ: Finska, posnetek iz Lake Placida; 16.30 Poročila; 16.35 Jakec in čarobna lučka, otroška serija; 16.55 Lake Placid: Veleslalom za moške; 18.00 Pisani svet 18.30 Obzornik; 18.40 Po sledeh napredka; 19.10 Risanka; 19.15 Cikcak; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Čudovita predstava, 3. del glasbene oddaje; 20.50 G. Baisette: Grozai mojega vinograda; 21.40 V znamenju; 21.55 Sankanje dvojic, posnetek iz Lake Placida; 22.25 Karneval na Trinidadu;

SREDA, 20. FEBRUARJA:

9.30 TV v šoli: Kaj je film; 10.00 TV v šoli; 15.20 Umetnostno drsanje plesnih parov, posnetek iz Lake Placida; 16.20 Poročila; 16.25 Pionirji fotografije; 16.55 Lake Placid: Veleslalom za ženske; 18.00 Z besedo in sliko: Punčka; 18.15 Pust na Dravskem polju; 18.40 Obzornik; 18.55 Ne prezrite; 19.10 Risanka; 19.26 Zrno do zrna; 19.30 20.00 Film tedna: Bareita, bolgarski film; 21.50 V znamenju; 22.05 Miniature; 23.00 Lake Placid: Hokej SZ: Kanada;

ČETRTEK, 21. FEBRUARJA:

9.10 TV v šoli: Obiščimo pošto, Matematika, Potok in reka; 10.00 TV v šoli; 14.35 Šolska TV: V. Bakarič: Spomini na Kardelja; 15.50 Poročila; 15.55 Življenje na zemlji, dokumentarni film; 16.55 Lake Placid: Veleslalom za ženske; 18.00 Svetilnik, mladinska oddaja TV Zagreb; 18.30 Obzornik; 18.40 Hamburg-mesto kontrastov, reportaža; 19.10 Risanka; 19.24 Zrno do zrna; 19.30 TV dnevnik; 20.00 Tretja razsežnost; 21.35 Odprto za ustvarjalnost; 22.05 V znamenju; 22.20 Štafeta 4 x 5 km (ženske), posnetek iz Lake Placida;

Obrotno podjetje za notranjo opremo SLOG — MARIBOR
poslovna enota
SREDIŠČE OB DRAVI
Kolodvorska 12,

objavlja
prosta dela in naloge

1. mizarjev za strojno in ročno obdelavo
2. lesarskih delavcev za pomoč pri strojni obdelavi
3. skladiščnih delavcev
4. administratorja
5. skladiščnika

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- pod 1:
— pohištveni mizar
— dve leti delovnih izkušenj
- pod 2:
— lesarski delavec
— eno leto delovnih izkušenj
- pod 3:
— končana osnovna šola
- pod 4:
— administrativni tehnik
— dve leti delovnih izkušenj
- pod 5:
— srednja šola lesarske, ekonomske ali administrativne smeri
— dve leti delovnih izkušenj

Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Za zasedbo objavljenih del in nalog je predvidena poskusna doba po pravilniku o delovnih razmerjih. Pismene vloge s potrebnimi dokazili naj interesi pošljejo v 15 dneh po objavi na gornji naslov.

CENTRALNE DELAVNICE LJUBLJANA
TOZD ZA VZDRŽEVANJE VOZ Ptuj
z deloviščem Tezno-Maribor

objavlja dela in naloge več sodelavcev:
— KV ključavničarjev
— KV strugarjev
— KV električarjev
— KV mizarjev
— KV pleskarjev
— KV varilcev
— KV skladiščnik
— čuvaj objektov

POGOJ: od 1—7 poklicna šola ustrezne smeri
pod 8 — končana osemletka — moralnopolitična neoporečnost.
Poskusno delo traja dva meseca. Zaželeno delovno izkušnje.

Ponudbe z dokazili pošljite na splošno službo CDL TOZD za vzdrževanje voz, Ptuj, Rogozniška 21.
Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po opravljeni izbiri.

kino

Četrtek, 14. februarja: PEKLENSKA ČETRT, am. barv. film; Od petka, 15. do nedelje 17. februarja bo: ZMAJEVA IGRA SMRTI, hongkon. barv. CS karate film z Bruce Leejem v glav.

vlogi: Torek, 19. februarja: SOGUNOVI SAMURAJI, jap. barv. CS zgodovinski spektakel; Sreda, 20. in četrtek 21. februarja: HOOPER — SUPERKASKADER, amp. barv. vstav. akcijski film, v četrtek ob 20. uri bo DOŽIVLJAJI INSTRUKTORJA VOŽNJE, angl. barv. vstav. erot. film.

Dežurstvo prehrambenih trgovin:

SOBOTA,
16. februarja 1980
prodajalni
HRANA
in KONZUM

SOBOTA,
23. februarja 1980
prodajalni
ŽIVILA
in BREG

mali oglasi

PRODAM pujske, stare 7 tednov, pasme velike, mesnate. Čeh Štefka, Pacinje 17, Moškanjci. PRODAM kompletno otroško posteljo, divan, razno drugo pohištvo ter zimski plašč. Alojzija Kokot, Kidričevo 9. PRODAM avto Zaporozec, letnik 1976. Ogled možen vsak dan po 16. uri. Mirko Prelog, Sobetinci 16/a, Markovci. PRODAM kravo, brejo 7 mesecev, vozno. Jožef Bedrač, Strmec 56, Zgornji Leskovec.

PRODAM vino po 14.— din. Naslov v upravi. PRODAM več parcel. Gerečja vas 15. IŠČEM kleparja za delo na terenu in v delovnem roku. Martin Kokol, Maistrova 14, Ptuj. PREKLICUJEM vozniško dovoljenje od CPP, izdano v marcu 1979 na ime Jože Belšak, Gorca 43, Podlehnik. PRODAM štiri srebrne kovance od leta 1627. Naslov v upravi. PRODAM 14 arov stavbne parcele v Zamušanih ob asfaltni cesti. Na parceli je že električno omrežje. Je blizu avtobusne postaje. Oglasite se lahko po telefonu 790-034 v popoldanskem času po 14. uri. PRODAM traktor PORSCHE, s priključki. Starše 79. PRODAM sobno in kuhinjsko pohištvo — kompletno. Omeragič, Prešernova 18

Pokrajinski muzej Ptuj prireja tačaj za vodnike po zbirkah. Tečaj se bo pričel 25. februarja in bo trajal 20 ur. V tečaj bo vključen tudi praktični del in preizkus znanja. Potrebna je srednja izobrazba in znanje enega tujega jezika. V pošteved pridejo tudi dijaki in študentje. Prijave pošljite do 20. februarja v Pokrajinski muzej Ptuj. Muzejski trg 1, z navedbo točnega naslova.

TTG
tozd gostinstvo Maribor,
poslovna enota Kolodvorska restavracija
Ptuj za
BIFE KIDRIČEVO

Komisija za delovna razmerja vabi k sodelovanju za dela in naloge

natakarice

Pogoj: KV natakarica in eno leto delovnih izkušenj.

Delovno razmerje se sklne za nedoločen čas s polnim delovnim časom.
Poskusno delo en mesec, nastop dela možen takoj.

KMETIJSKI KOMBINAT
PTUJ
TOZD PETOVIA
Živilska industrija
Ptuj,

razpisuje po sklepu 7. seje DS TOZD „Petovia“ z dne 7. februarja 1980

javno licitacijo

za prodajo osnovnih sredstev — tovornih vozil, ki bo 22. februarja 1980 ob 12. uri za družbeni sektor in ob 13. uri za ostale v prostorih TOZD PETOVIA, Ob Dravi 3, Ptuj:

1. Tovorni avto TAM-450, letnik 1964, registriran, vozen. Začetna cena 25.000 din.
2. Tovorni avto TAM-500, letnik 1966, registriran, vozen. Začetna cena 20.000 din.
3. Motorno kolo — tricikel, tip 200-06, letnik 1972, v nevoznom stanju. Začetna cena 1.000 din.

Fizične osebe morajo na licitirano ceno plačati pripadajoč prometni davek.

Ogled osnovnih sredstev je mogoč dve uri pred licitacijo, 22. februarja 1980 na dvorišču TOZD Petovia. Za pristop k licitaciji je potreben 10-odstotni polog.

OSMRTNICA

Sporočamo žalostno vest, da nam je umrla draga sestra in teta

Ema Valner

Od drage pokojnice smo se poslovili v nedeljo, 10. februarja na novem mestnem pokopališču v Ptuj.

ŽALUJOČI: sestra Leopoldina, Elza, vsi nečaki in ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi nad vse dobrega očeta, dedka in pradedka

Petra Pulka

iz Hajdoš, mizarskega mojstra v pokoju

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani, nam nudili vsestransko pomoč in nam na kakršen koli način izrazili svoje sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni sosedom za izkazano pomoč, č. duhovščini hajdinske župnije, obema gospodinjicama, pevcem za ganljive žalostinke, godbi na pihala Kidričevo in vsem darovalcem vencev in cvetja in vsem, ki ste dragega očeta pospremili na njegovi zadnji poti. Še enkrat vsem iskrena hvala.

Hajdoše dne: 29. 1. 1980

Žalujoči njegovi!

ZAHVALA

Ob smrti naše drage mame, babice in prababice ter tašče

Terezije Čeh

roj. PRAVDIČ
iz Spuhlje

Težko je najti pravi izraz zahvale vsem, ki ste v tako velikem številu prišli od blizu in daleč, je spremili na njeni zadnji poti ter s številnimi venci in cvetjem, katero je vedno ljubila okrasili njen poslednji dom ter vsem, ki ste karkoli darovali v njen spomin, nam pismo in ustmeno izrazili sožalje.

Posebna hvala za poslovilne besede KS Spuhlja, DU Rogoznica, delov. organ. Ptujске tiskarne, MIP Panonija Ptuj, pevskega društva Komunalnega podjetja Ptuj ter sosedom in vsem, ki ste sočustvovali z nami. Hvala tudi g. duhovniku za opravljeni obred.

VSI NJENI, ki nas je ljubila in ki smo jo imeli radi.

ZAUPANJE V LASTNI ČASOPIS

V okviru programa obiskov uredništva časnikov in radijskih postaj po članih komisije predsedstva CK ZKS za politično propagando in informativno de-

javnost, sta v petek, 8. februarja obiskala naše uredništvo Alojz Gojčič, izvršni sekretar za informiranje in propagando pri CK ZKS in Vlado Henigman, član

komisije in glavni urednik publikacij ČGP Večer, z njima pa je bil še Dimče Stojčevski, sekretar komiteja OK ZKS Ptuj.

Z novinarji, člani našega uredništva je stekel pogovor o uredništvu vsebinske zasnove Tednika in radia, o naši povezanosti z družbenopolitičnimi organizacijami in skupnostmi, o delu izdajateljsko programskega sveta in o drugih oblikah sodelovanja z javnostjo. Beseda pa je na nesla tudi na idejnopolično in strokovno usposabljanje novinarjev, na vpetost v priprave, načrtovanje in izvajanje nalog v zvezi z najpomembnejšimi družbenopolitičnimi akcijami, o vsebinskem in organizacijskem sodelovanju z drugimi sredstvi javnega obveščanja, zlasti pa še o aktivnosti po 5. in 6. seji CK ZKS ter 8. in 9. seji CK ZKJ.

Skupna ocena je bila, da je Tednik enako kot drugi lokalni listi pretežno informativen, zato je treba bolj preiti na poglobljen analitični pristop, dati večji po-

udarek družbeno ekonomskim problemom, da za družbene akcije ljudi, bralce in poslušalce tudi prepričamo in angažiramo, da je v vsebini prisotna tudi večja odzivnost bralcev. Ljudje morajo imeti zaupanje v lastni časopis, mu slediti v akcijah. Vse to z namenom dograjevanja našega sistema socialističnega samoupravljanja, z angažiranjem delovnih ljudi in občanov pri reševanju vseh družbenih problemov v okviru tega sistema.

Posebej so obravnavali vlogo ustanovitelja občinske konference SZDL in o nalogah izdajateljsko-programskega sveta, o samoupravnih organiziranosti in večjem podružbljanju sredstev obveščanja, o njihovem materialnem položaju in podobno. Na teh področjih smo doslej premalo dosledno uresničevali naloge, kar bo treba v naslednjem obdobju urediti ob aktivni udeležbi vseh dejavnikov na področju obveščanja in ob ustvarjalni pobudi samih novinarjev.

FF

Del sodelujočih v razgovoru v našem uredništvu (od leve): Vlado Henigman, Ivo Ciani, Mihael Gobec, Alojz Gojčič in Dimče Stojčevski. Foto: M. Ozmec

Biserna poroka v Slovenski Bistrici

Pred nedavnim je bila na matičnem uradu v Slov. Bistrici svečanost kakršno doživi le malokateri zakonski par — 60 let življenja v skupni zakonski zvezi. Tega so se zavedali tudi najožji svojci, številni prijatelji in znanci, ki so čestitali 90-letnemu Maistrovemu borcu in dolgoletnemu aktivnemu občanu IVANU PREDANU in njegovi življenjski sopotnici KRISTINI.

Ivan in Kristina Predan sta po 60 letih zopet stopila pred matičarja

V zakonu so se jima rodili trije otroci. Že prve dni druge svetovne vojne je okupator ubil njunega najstarejšega sina. Ostala sta jima še dva sina — dvojček, ki danes uspešno nadaljujeta delo svojih staršev in sta jima v ponos.

Ivan in Kristina Predan preživljata zaslužen pokoj v okolju številnih znancev in prijateljev, še posebno svojih sinov, ki ju pridno obiskujeta in pomagata pri zahtevnejših opravilih. Tudi sama se še dobro počutita, zdravje in dobra volja ju še vedno odlikuje, kar je tudi pravo ogledalo njune 60-letne zvestobe in zakonske sreče.

Besedilo in posnetek: Viktor Horvat

Bilo je kot na pravi gostiji

Prireditelji člani ptujskega folklornega društva so v sodelovanju s TOŽD gostinstvo Haloški biser Ptuj pripravili nadvse uspešno folklorno prireditev s prikazom starih kmečkih običajev ob kmečki gostiji. Velika dvorana Narodnega doma v Ptuj je bila v soboto 9. februarja skorajda pretesna za številne »svete«, ki so z zanimanjem spremljali domačine iz Stojnc in okoliških krajev, pa seveda nevesto in ženina, ki sta ju odlično zaigrala Darinka Kvar in Milan Meznarič. Muzikanti so poskočno zaigrali, svatje pa so z zanimanjem spremljali stare ženitovanjske običaje, ki jih sicer zelo redko, ponekod še danes radi oživljajo. Od srca so se svatje nasmejali ob prihodu ženina k »nevestinim«, pa pozneje, ko so pričakali nevesto in njene na ženinovem domu. Nadvse zanimiv je bil prikaz nekdanjega rezanja purana, nekaj čisto posebnega je bil ples s svatovskimi bosmani. Živahni plesalci so pričarale stare

lepe dni ob še bolj starih in izvirnih ženitovanjskih plesih. Od »poštrtanca« do »zibšrita« in ostalih. Zares enkratno doživetje.

In pozneje, ko so zaigrali Metuljčki in ko so »kelnarce« in »kelnarje« začeli nositi na mizo ženitovanjske dobrote. Še »an-

gelčki« bi se obzirnili je pripomnil nekdo. Sicer pa zares vsa pohvala prirediteljem organizatorjem, pa gostincem, ki »baje« takih dobrot do sedaj še niso »na svitlo dali«, pohvala vaščanom iz Stojnc, ki so dali tej nadvse zanimivi prireditvi tisto pravo pristnost, pa kopjašu, ki bojša včasih ni manjkal na nobeni gostiji, pa seveda obema starešinama z »debelima materi-ma« in sploh vsem, ki so prispevali k prijetnemu sobotnemu večeru.

Prav gotovo bi ne bilo odveč, če bi ta prireditev postala v Ptuj tradicionalna, letošnja uspeša prireditev je najboljši porok, da bo kmečka gostija dobila trdnjše osnove in na vse zadnje — gotovo bi pritegnila vsaj še dvakrat toliko gostov — če bi imeli kje sedeti, ali pa vsaj stati in plesati. Večji prostor za prireditev torej ne bi bil zgrešen, prepričan sem, da bi tako kot letos bile že vse »svatovske vstopnice« v naprej razprodane. Korajža velja, kdor jo ima pravijo ... M. Ozmec

Ženin in nevesta s starešinama in svati ob svatovski obloženi mizi. Foto: M. Ozmec

Obiskovalci kurentovanja!

Prireditelja 20. jubilejnega kurentovanja Folklorne in turistično društvo Ptuj opozarjata obiskovalce prireditve, da bodo parkirni prostori za obiskovalce, ki se bodo pripeljali iz smeri Krapina, Slovenska Bistrica in Maribor, na desnem bregu Drave; za obiskovalce, ki se bodo pripeljali iz smeri Lenart, Radgona, Ormož, Varaždin, pa na levem bregu Drave.

V nedeljo, 17. februarja bo veljal v Ptuj poseben prometni režim. Za ves promet, razen za dostave avtomobile s posebno oznako, bodo zaprte naslednje ulice: Trg svobode, Trstenjakova ulica, delno Osojnikova ulica, Potrčeva cesta, Volkmerjeva ulica, Panonska ulica, Rajčeva ulica, Muzejski trg in delno cesta Olge Meglič.

Vstopnina:

— spominska značka, ki velja kot vstopnica 25 din
— papirnata vstopnica 15 din

Pripravljalni odbor 20. kurentovanja želi vsem obiskovalcem dobro in prijetno zabavo!

Drugo odprto para-ski prvenstvo Slovenije na Pohorju

V soboto in nedeljo, 9. in 10. februarja, je bilo v Mariboru in Arehu na Pohorju drugo odprto para-ski prvenstvo Slovenije, na katerem je nastopilo 31 tekmovalcev iz Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine ter ekipe RV in PVO. To tekmovalstvo je kombinacija padalskih skokov in smučarskega veleslalomu. Vsak tekmovalac je moral opraviti štiri skoke na cilj, od katerih sta bila dva izvedena na letališču Maribor, dva višinska pa na Arehu pri sport-hotelu. Posebno zanimivi in za tekmovalce precej zahtevni so bili višinski ali skok na hrib, kjer so imeli tekmovalci velike probleme z vetrovno pa tudi cilji krog je bil postavljen na zelo majhnem prostoru. Tako so nekateri padalci zgrešili cilj tudi za kilometer ali več in pristali med več sto let — starimi smrekami ali

pa na smučarskih stezah. Gledalci, pretežno smučarji so ob lepem sončnem vremenu uživali pri zares atraktivnih skokih na sneg.

Pri skokih na cilj je zmagal Branko Hrst iz ALC Lesce, v veleslalomu pa je bil najhitrejši Miha Zupan prav tako iz ALC Lesce. V kombinaciji je zmagal Benjamin Smid iz ALC Lesce, ekipna zmaga v kombinaciji pa je pripadla tretji ekipi ALC Lesce, ki je bila boljša od prve leščanske ekipe za nekaj več kot sto točk.

Na tem tekmovalstvu sta prvič nastopila tudi dva padalca iz Aerokluba Ptuj in sicer Marjan Rodina, ki je osvojil v kombinaciji 24. mesto — (10. mesto v veleslalomu) in Zlatko Čuš, ki je pristal na 29. mestu. Glede na to, da sta ta dva tekmovalca mlada in neizkušena in da sta skakala v primerjavi z drugimi padalci z za-

starelimi padali, je njuna uvrstitev solidna. V padalski sekciji Aerokluba Ptuj bo potrebno v bodoče še več pozornosti posvetiti mladim tekmovalcem, tako da bodo ti čim bolj uspešno zamenjali starejšo generacijo, ki je sodila včasih v sam vrh padalskega športa pri nas.

Po končanem para-skiju je bilo izvedeno še prvenstvo ostalih letalcev Slovenije v veleslalomu, na katerem je nastopila tudi ekipa ptujskega aerokluba, ki pa se ob premočni konkurenci alpskih centrov ni mogla vidneje uvrstiti. Organizacija tekmovalstva je bila v rokah Letalskega centra Maribor, ki se je zelo potrudil in nadvse uspešno spravil pod streho to precej zahtevno tekmovalstvo, ki zahteva tudi precej sreče z vremenom.

Janez Bezjak

OTROK PRED AVTOMOBIL

Lažja prometna nesreča se je zgodila v ponedeljek 4. februarja ob 14.20 na Raičevi ulici v Ptuj med voznico osebnega avtomobila Silvo Fartek iz Ptuja in otrokom Š. A. iz Mestnega vrha. Do nezgode je prišlo, ker je otrok nenadoma stekel čez cesto v trenutku, ko je voznica pripeljala iz Grajene proti Ptuj. Otrok je pri trčenju dobil na srečo le lažje poškodbe.

LE VEČJA MATERIALNA ŠKODA

V sredo, 6. februarja ob 5.40 se je zgodila nezgoda na Zg. Hajdini med voznikom tovornega avtomobila Viktorjem Smogavcem iz občine Slov. Bistrica in voznikom osebnega avtomobila Ivanom Kirbišem iz Vaje 4, ter voznikom avtomobila Antonom Nahbergerjem. Do nesreče je prišlo, ko je voznik tovornjaka

ČRNA KRONIKA

Teden od 4. do vključno 11. februarja je na cestah ožjega območja ptujske občine minil razmeroma mirno, saj so miličniki postaje milice Ptuj in njenih oddelkov tokrat posredovali v štirih lažjih in eni težji prometni nesreči. Smrtnih žrtev ni bilo, ena oseba je bila huje štiri pa lažje telesno poškodovane, v nesreči je bil udeležen tudi otrok, kot pešec. Vzroki so, kot običajno tudi tokrat v neprimerni hitrosti, pretesnem prehitevanju in seveda tudi v neprevidnosti. Na vozilih je za okoli 81.000 din materialne škode.

vozil iz smeri Kidričevega proti Hajdini in pri Zg. Hajdini zapeljal na levo stran ceste. Pri tem je trčil v nasproti vozeči vozili, en voznik osebnega avtomobila je pri tem dobil lažje poškodbe, na vozilih pa je za preko 80.000 din materialne škode.

VOZNIK ODPELJAL NAPREJ

V torek 5. februarja ob 5.33 se je zgodila lažja nesreča na Zagrebški cesti v Ptuj med kolesarko Angelo Steharnik iz Ptuja in nezna-

nim voznikom Zastave 101, svetle barve in mariborske registracije, ki je po nezdgo odpeljal naprej. Do nesreče je prišlo, ko je kolesarka peljala po Mariborski cesti proti dravskemu mostu. Za njo je pripeljal omenjeni voznik, jo prehiteval in zapeljal na Zagrebško cesto. Pri tem je kolesarka zadela s prednjo zračnico kolesa v avtomobil, padla in se lažje poškodovala. Voznik pa je odpeljal naprej. Postaja milice Ptuj poziva voznika, da se čim prej oglasi pri

najbližjem oddelku milice, saj obstaja možnost, da voznik za nesrečo sploh ni vedel, saj je zračnica iz gume in udarca ni bilo ne slišati, ne čutiti.

ZADEL V KOLESARKO

Edina huda prometna nesreča v tem obdobju se je zgodila v petek, 8. februarja ob 14 na regionalni cesti v Spuhlji. V nesreči sta bila udeležena Martin Tetičkovič iz Hrastovca, kot voznik tovornjaka in Marija Forstnarič iz Spuhlje, kot voznica kolesa. Do nesreče je prišlo, ko je voznica kolesa peljala iz smeri Markovec proti Spuhlji. Tam jo je pričel prehitevati voznik tovornjaka, vendar je zaradi nasproti vozečih avtomobilov prehitevanje moral prekiniti. Ob vračanju nazaj na desni pas je zadel kolesarko, jo zbil, da je obležala težje ranjena v jarku.

—OM

osebna kronika

RODILE SO:

Marjetka Šuen, Mezgovci 45 — dečka; Zofija Habar, Senik 14 — dečka; Marta Tomažič, Cvetkovi 50 — deklico; Marijana Mohorko, Mlinska 16 — Klavdijo; Marija Toš, Podvinci 58 — deklico; Lidija Meško, Budina 51/a — dečka; Hedvika Potočnik, Kraghej-rjeva 12 — dečka; Marija Voda, Čankarjeva 4 — Silvijo; Olga Krušič, Zagrebška 87 — Draga; Veronika Tomažič, Cesta Olge Meglič 4 — Klementino; Albina Kranjc, Vrazov trg 2 — deklico; Marija Žmigoc, Ljubstava 21 — deklico; Zinka Kranjc, Titov trg 10 — dečka; Nevenka Gradišnik, Draženci 32/a — deklico; Ana Fleišman, Ločki vrh 4 — Klavdijo; Marija Novak, Stoperice 50 — dečka; Marta Kolarič, Obrež 34 — Simona; Mira Sok, Sodinci 67 — dečka; Marija Ribič, Novinci 4 — Marijo; Angela Doberšek, Savinjsko 35 — Adija; Jadranka Savič, Gregorčičev dr. 3 — dečka; Kristina Mlakar, Markovci 56 — deklico; Ana Kokot, Mezgovci 61/b — deklico; Marija Žiher, Zamušani 36/a — dečka; Majda Kaučič, Ob Dravi 3 — Aleksandro; Silva Arbeiter, Meje 16 — dečka; Zofija Kuronja, Zihlerova pl. 13 — deklico; Marija Stajnberger, Naraplje 18 — dečka; Štefanija Dobič, Zg.

Jablanc 5/a — Apolonijo; Marija Strelec, Prvenci 9 — Bojana;

POROKE:

Drago Vrtič, Dorgava 136 in Tatjana Mar, Dornava 70; Muharem Salihović, Zabovci 33 in Marija Simonič, Zabovci 33; Janko Zagošek, Muretinci 54 in Silva Solina, Stojnci 104; Milan Jus, Zetale 115 in Kristina Pulko, Zetale 97; Slavko Mlakar, Prešernova 25 in Dragica Sauer, Nova vas pri Ptuj 33; Franc Kolednik, Pristava 12 in Zvonka Milošič, Cirkulane 26; Srečko Lah, Kidričevo 10 in Marijana Sirec, Slape 14; Franc Rižnar, Rotman 14 in Danijela Belšak, Rotman 14;

UMRLI SO:

Anton Šegula, Slavšina 17, roj. 1904, umrl 4. februarja 1980; Ivan Zemljčič, Godeninci 47, roj. 1909, umrl 3. febr. 1980; Ivan Cartl, Borovci 55/b, roj. 1928, umrl 7. febr. 1980; Ana Gavez, Meje, 17, roj. 1907, umrla 10. febr. 1980; Jožef Čeh, Podvinci 50, roj. 1908, umrl 31. jan. 1980.

TEDNIK

izdaja zavod za časopisno in radijsko dejavnost RADIO-TEDNIK 62 250 Ptuj, Vošnjakova 5, pošt-ni predal 99. Ureja uredniški kolegij, ki ga sestavljajo vsi novinarji zavoda, direktor in glavni urednik MIHAEL GOBEC, odgovorni urednik FRANC FIDERŠEK, tehnični urednik ŠTEFAN PUŠNIK. Uredništvo in uprava Radio-Tednik, telefon (062) 771-261 in 771-226. Celoletna naročnina znaša 250 dinarjev, z tujnino 350 dinarjev. Žiro račun SDK Ptuj 52400-603-31023. Ti ska ČGP Večer Maribor. Ni podlagi zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometi je TEDNIK uvrščen med pro-izvode, za katere se ne plačuj temeljni davek od prometa pro-izvodov.

Okrasna keramika
usnjena galanterija
kozmetika
igrače

ZLATINAKIT

SPOMINKI

So trenutki, ko želite osrečiti vaše bližnje, prodajalna JASMIN — Trstenjakova ulica

emona

ptuj

merkur

DOMAČA RASTE

PRILOGA TEDNIKA,
PTUJ,
Ptuj, 2 oktober 1980
Leto III.
Številka 6

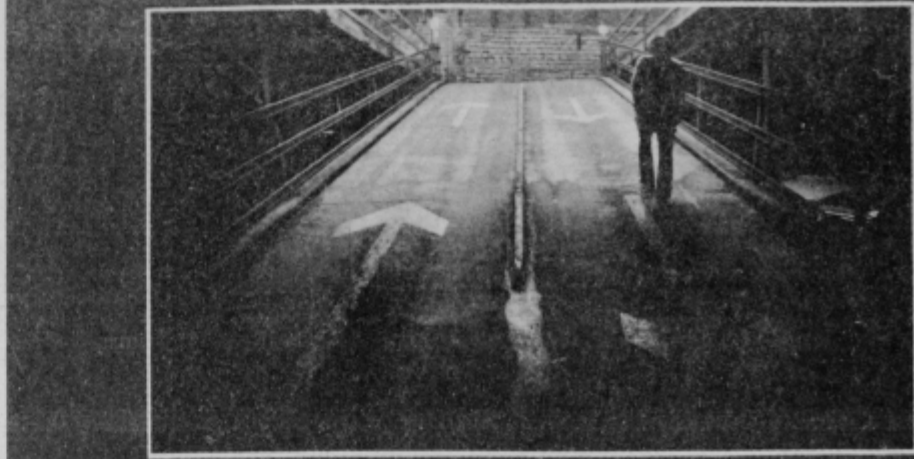
Dragi prijatelji

Današnja številka naše literatne priloge »Domača raste« je tokrat odstopila svoje strani literarnim ustvarjalcem, ki sodelujejo na letošnjem območnem srečanju pesnikov in pisateljev začetnikov. III. območno srečanje pesnikov in pisateljev bo v soboto 11. oktobra 1980 ob 14. uri v prostorih Mladinskega kluba v Ptuj. Srečanje pripravlja literarna komisija pri Zvezi kulturnih organizacij občine Ptuj in uredniškim odborom Domače rasti.

Želja organizatorjev in prepričani smo, da je to želja tudi vas sodelavcev Domače rasti pa je, da bi se kdaj pa kdaj tudi osebno srečali. Šaj se poznamo preko vašega literarnega ustvarjanja, pa vendar ... Ali se vam ne zdi, da bi se morali o marsičem pogovoriti, izmenjati izkušnje, strokovno sodelovati, najti skupno usmeritev za naprej. Ali ne menite, da vam je potrebno nekaj več kot samo da svoja občutja,

tesnobo ali veselje izlijete na papir, nam pošljete in zatem preberete na teh straneh? Manjka nekaj, nasvet, priznanje, kritika, pogovor z mentorjem ...

Zato naj veljajo te vrstice kot vabilo vsem dosedanjim in bodočim sodelavcem Domače rasti, na pogovor za okroglo mizo, kot radi rečemo za takšne pogovore, v Klub mladih ob 14. uri 11. oktobra 1980, ob 17. uri pa na literarni večer. Pa naj vam tole vabilo ne izveni kot uradno, formalno povabilo na »neko« prireditev, naj bo to za vse nas »dogodek«, ki smo ga željno pričakovali, prijateljsko srečanje, zakaj topla beseda, pa četudi kritična je nekaj, kar ne more nadomestiti noben papir popisan s še tako globoko občutenimi verzi ali prozo. Naj bo dovolj teh besed na papirju. Samo še to, nasvidenje na srečanju v soboto 11. oktobra 1980!

Fotografija meseca

Člani foto-kino kluba Ptuj so za svojo fotografijo meseca septembra izbrali sliko Miša Koltaka: (non) komformizem II.

Začetek pomladi

Ireni

Danes so na terasi
razprli rožnat senčnik
Kot bi primaknili sončnico
Lepa in široka pomlad bo

Z drago posedam
in jo držim za roke
kot vsi revni zaljubljeni

Ona se mi smehlja
in pomislim
Niti soncu ne zavidam svoje sreče

rečem ji
Draga v dežju
se senčnik zapre kot marjetica

Poljubiva se
ne da bi prej pomislila na nekaj velikega
Potlej ji z roko prehitim veter
v obeh

Ko se stemni
se najdejo lastovke nad strehami
kot glasba

Takrat sva eno

Očetu

Nocoj boš odklenil tire,
moj oče.
Utrujen si.
Jutri boš prebarval andrejev križ
in dvignil zapornice.
Šaj je zima še daleč.
Poglej, lastovice komaj
brnijo v telefonu.

Že kot otroka si me učil potovati,
zato ne žaluj,
če se ne znam vrniti.
Hočeš reči: akacije ob potoku
so medne. Pa tudi pastirjev
s frulami je vse manj.

Zate se ni ničesar spremenilo.
Kako to preprosto zveni.
Kot srce, ki si ga razdal
naokoli.

Nocoj, oče, bodo tirnice
bleščeča struna.

Igra s časom

Poigrajva se s časom!
Odpeljiva se
tisoč let
naprej.

Prebudiva
potomce ljudi
da skuhamo napitek
večnih besed
da spijsava
kri
ponočnih metuljev.

Odletiva
v deželo robotov!

Ledeno srce

Srce
Ledeno
Gori
Gori
in se tali ...
Prehaja
skozi ogenj
v hrepenenje
Prehaja
skozi dim
v življenje ...
Ujema tempo ljudi
obenem
pa si smrti
želi ...

Usmiljenje

Tiho.
Sprehaja se po cesti mesa
v deželo ničesa.
Tiho.
Sedi na kamnu iz belega ožila
z oznako:
Tiho.
Leži v sadovnjaku polnem mlad,
v krvi človeških odplak.

Tiho.
Dviga se nad vsa imena
največjih zveri.

Tiho.
Naj se že enkrat umiri!

Zemlja

Stari Horvat je spet začutil diš pomladi. Skozi njegove stare žile je zaplapolala mlada kri. Noge, ki so bile vajene zimskega počitka mu niso dale miru in čedalje pogostejše si je hodil ogledovat polja.

To kar je tuhtal, v dolgih zimskih nočeh brez spanca, je sklenil uresničiti. Čeprav mu je bilo že sedemdeset let in je bila večina njegove generacije že pod rušo, je še vedno, kot v mladih letih, gledal po njivah, ki so se razprostirale na desni strani potoka v Koševniku.

Zemlja je bila tam podobna rodovitni ženi in vzdignjena nad močvirno okolico. Panonsko morje, ki je v davni pokrivalo to pokrajino, je na tem delčku naredilo izjemo. Namesto močvirja z mastno, umazano in smrdečo vodo ter šopi močvirne trave, je bil v Koševniku rodovitni svet. Nikjer ga ni prekinjalo jelševje ali nizko grmičevje, kakor na vseh drugih poljih, tu se je rodovitna zemlja neprekinjeno razgrinjala v neskončnost.

Se Horvat se je spomnil takšnega polja. Njegov mladi hrbet se je nekoč sklanjal od jutra do mraka pod vročim soncem na grofovi zemlji. Brezkončne vrste repe ali koruze, ki jih je bilo treba okopati, so se globoko zajede v njegovo srce. Srce, ki se je zaprla, ko mu je trinajstletnemu umrl oče in je moral izstopiti iz šole, da je pomagal materi in mlajšima bratoma ter sestri, da so preživel.

Bili so brez zemlje, živine in v tujem domu, kar ga je najbolj peklo. Pa vendar je vedno rinil naprej, nič ga ni omajalo. Prva svetovna vojna ga je rešila tlačanstva. Ni ga pa rešila revščina. Služiti je moral pri bogatejših kmetih, se kot vsi udinjati na sezonskem delu v Slavoniji. Končno je sklenil, da bo to zakleto zemljo zapustil.

Zemljo, ki je bila gotovo zaradi potokov človeškega potu, ki jo je namakal od jutra do mraka čedalje bolj močvirna in nerodovitna. Zemljo, ki so si jo razdelili in jo boljše polovico v agrarni reformi odrinili bogatejšim kmetom, saj ti jo bodo znali obdelovati, močvirnato pa podarili siromakom, ki tako ali drugače ne vedo ravhati z zemljo.

Horvat je napravil trden sklep, da gre, toda usoda je tudi tokrat hotela drugače, kot je hotel on. Gospodarska kriza je zaprla vrata čudežne Amerike, kjer leži denar kar na cesti, in moral je ostati doma.

Tako je večkrat razpredal svoje misli in v ta spomin je včasih hotel ujeti tudi svoje domače, pa ga niso radi poslušali. Z zetom sta si bila že tako vselej nasprotnega mnenja, saj ta nikoli ni upošteval starih časov. Tudi hčerka se mu je v letih zakona oddaljila.

Vnuki so radi poslušali zgodbe o vilah in strahovih, ki strašijo v Črnem gozdu in o grofih, ki so se vozili v lepih kočijah. Ko pa je začel

govoriti o pomanjkanju, odrekanju in lakoti, so se le nasmihali in nestrpno čakali, da bo končal.

Zal mu je bilo za sina, ki je odšel v svet in si tam ustvaril družino. Ta bi ga gotovo razumel. Toda zdaj se je že oddaljil zemlji in svet ga je preveč vsrkal vase.

Ostala mu je le žena, ki je z njim dolgih petdeset let prenašala križe in težave. Lepote pa je bilo v teh letih tako malo, da se je včasih niti spomnil ni. Šele, ko je gledal sedanje zakone, ki se krhajo že po nekaj letih, je spoznal, koliko mu žena pomeni.

Vselej je imel nekoga, posebno zdaj, v starosti, s katerim se je pogovarjal o starih časih in ki ga je razumel. Čeprav se je med njima vnel včasih droben prepir, sta se vendarle dobro razumela.

Prav ženi je Horvat najprej zaupal in se z njo pomenil o načrtu, ki ga je videl pred seboj. Modroval je:

„Vedno sem bil zadolžen in brez denarja, ker sem kupoval zemljo. Oče mi ni zapustil nič, ker siromak nič ni imel. Zato sem se sam vedno boril, da bi do nekaj prišel. Kupoval sem zemljo vselej po cenejši ceni in taka zemlja je bila tudi najslabša.

Čeprav sem že star in vem, da bodo vnuki počasi, nekateri s težkim srcem, odhajali z zemlje, ki jih je vzredila, bi rad v svoji posestvi videl tudi rodovitno njivo. Tako, kot jo imajo bogati kmetje. Najraje bi imel neko njivo v Koševniku, ki si jo že dolgo ogledujem.”

Ker je bila zimska noč dolga in tudi žena ni mogla spati sta ta načrt razpredala vse do jutra. Ugotovila sta, da bo zemljo težko kupiti, ker še vedno ni poceni, a kaj je denar proti rodovitni zemlji.

Zemlji, na kateri bi vzkli vsak sad in bogato obrodil. Zemlji, ki jo ne morejo omajati ne krize, ne bankroti ali vojne.

Kajti dokler bodo še živeli ljudje, ki bodo zemlji nekaj dajali, zanjo skrbeli, bo zemlja skrbela tudi za ljudi. Ko pa tega ne bo več, bo zemlja ostala pusta in mrtva.

Tudi hčerka in zet sta se strinjala z nakupom zemlje. Slednji je že načrtoval moderno obdelovanje na tako lepem kosu posestva.

Ze prej so vedeli za sovaščana, ki je prodajal njivo v Koševniku, ker je bil sam in je ni več obdeloval. Zmenili so se za ceno in zemlja je kmalu menjala gospodarja.

Za družino je bil praznik, ko so šli prvič na njivo. Nihče ni pomislil na znoj in solze, na kletvice in zmerjanje, ki se bodo pretakale in vsrkavale po tej zemlji.

V vsakem je bilo le to, kar mu je neizbrisno vtisnila mati narava, ljubezen do zemlje, ki ga hrani.

Vsak je zrasel iz nje. Že od otroških let se je kobacal po ogonih za materjo, ki se je trudila na polju. Sadili in sejali so ter ponosni, včasih tudi žalostni, želi in pobirali pridelek.

S strahom so gledali v oblake, če ne nesejo s sabo toče, ter trepetali pred nalivi, da ne bi prinesli poplave.

Opoldne je bila njiva zorana. Na njej ni bilo več trave in plevela, v njej je čakalo seme na dež.

Vsa družina je sedla v senco in južinala. Zet je kmalu zaspal. Stari pa je s cigareto v roki bolj sebi kot drugim začel pripovedovati:

„Do te njive mi je več, kot do vsega posestva. Ne le, da je na najlepšem mestu, zdaj sem izdrl trn, ki je bil globoko v mojem srcu.

V mladosti, ko smo bili brez hiše in sem bil v zgodnjih otroških letih še pod očetovim varstvom, sem bil čeprav siromak, brezskrben in lahkovaren kot vsi otroci.

Takrat se je ženil oče tega človeka, od kate-rega smo kupili njivo. Bil je iz bogate, a še bolj bahave hiše, in taka je bila tudi svatba. Stanovali smo poleg, v tudi hiši, in rajanje me je pritegnilo in kmalu sem skakal okoli svatov.

Otrokom so metali dobrote z bogato obložene mize. Ženin je objestno zasukal kost, ki jo je ogledal, ter mi jo vrgel:

„Na! Nesi domov! saj vem, da nimate kaj jesti.”

Odgovorile so mu salve smeja razposajenih svatov. Lahkovaren fantič sem pograbil ogledano kost in stekel proti domu. Mati pa se ni zmenila za moje veselje in me je neusmiljeno pretepla.

Kaj je bil tepež proti sramoti, ki sem se je zavedal, ko sem odrasel. In glejte, kaj je iz tega nastalo.

Jaz, brezdomec imam zdaj dom, zemljo, otroke, vse, kar sem si želel. Ta človek, kate-rega oče mi je na svatbi vrgel kost, pa živi sam v napol podirajoči hiši, s posestvo, ki ga razprodaja. In najlepšo njivo iz tega posestva smo kupili mi.

Toda smili se mi. Ali človek res mora trpeti in trpi za napake, ki so jih naredili njegovi starši?”

Z globokim požirkom iz steklenice je zaključil zadnje besede ter začudeno pogledal okoli sebe. Vanj so zrle radovedne oči in ušesa so želela še poslušanja.

Stari Horvat se je zazrl v daljavo in opazil temne oblake, ki so naznanjevali nevihto. Hitro so se odpravili proti domu, dežne kaplje pa so jih ujele že na pol poti.

Horvatovo razorano čelo je vsrkavalo nežno roso v razpokano kožo, njegove razpokane roke so hladile dežne daplje.

Nasmehnil se je. V daljavi je zaslitil sonce.

Nočni dež

Ponoči je dež rjav kot jesen

Deklicam moči lase
da postajajo ošabne

Ponoči se deklice gole kopajo v deževnici
Zjutraj vojaki z njim pišejo pisma

Pesem za metulja

Ne zmorem napisati pesem zate,
metulj.

Rekel bi le:
Poleti, cvetovi so samo še danes.
Ti si dovolj lahak in svilen.

Ukradi tudi nekaj vonja zame.
Saj vendar ti ne izbiraš rož
in ploh.

Moja pesem bi morala biti zate cvet.

Jezdec

pesniku Lorci

Čez zobčasto pokrajino
železen jezdec

a tam ni Cordoba
a tam ni Dolores
a tem ni Dulsineje

nad zobčasto pokrajino
beli težki križ

nad zobčasto pokrajino
presekan harfin krik visi
nad zobčasto pokrajino
veter v vešalih kriči

JELKA KOSI

Odmevi z Mure

Mogočna za nas je ta reka.
In šumna, kot veletok sveta
nas priklepa na svoja polja.
In mirna, kot potok ravnine
obuja nam svoje spomine,
ta reka.

Pa je ne vprašamo,
kam nosi solze.
Pa je ne vprašamo,
kje vzela jih je.

Zdaj teče počasi
skozi rokave,
napaja močvirja,
gmajne,
poljublja svoje bregove,
štrkov domove.

Vabi glas nje divjine,
kliče krik nje tišine,
nosi val nje gladine,
prosi odmev nas nje
domovine.

In mi gremo za njim
za odmevom Mure.

JOŽE PODLESEK

Odhajam

Odhajam,
tvoje oči, ki temne,
ne vdihavajo svetlobe,
tvoje roke, brezčutne in težke,
ne pričarajo sladke dežele sanj,
tvoje besede, brezupne in puste,
ne prinašajo miru in harmonije —
zato draga odhajam!

Odhajam
v kraljestvo senc,
v težko, brezčutno deželo sanj,
v svet brezupnih in pustih besed.

DEJAN VERČIČ

Kosec

Lahko bi letel
če se ne bi bal
da bom padel
Lahko bi ljubil
če se ne bi bal
da bom izgubil
Lahko bi živel
če se ne bi bal
da bom umrl
Lahko bi delal
če ne bi videl ljudi:
ki ob stroju sedijo
Njihov pogled je votel
Njihovi zobje ostri
Njihova telesa so le kosti, ki v rokah drže koso
Ne koso za travo
seno
kopico sena
senik
Koso za ljudi
ko človek pade brez nog na tla
si kose umije koso v mlaki krvi.

BOJAN MACUH

Odhajaš

Sprehod v mesto, modre luči, ponekod še odprte trgovine,
ogledujoč sprehajam se med njimi,
moda, šport in pa posoda
— premami me —
koga vidim med vso to šaro?
NJO — čaka me, od daleč maha mi v pozdrav.

Sonce že zahaja, ko prihajam, ko odhajam,
ampak vedno sem še z njo in gledam jo,
noč dala mi je moč, da vedno bi ljubil jo,
jasen pogled, oster nasmeh, vihrav korak.
Smeš polagoma ugaša v meni,
mene ne pozna,
apokalipsa — oblaki — sonce —
odide, gre in ne vrne se.

DEJAN VERČIČ

Sivina

črno se z belim zliva v eno
in sivo je sonce
ki sije ljudem
in sive so rože na polju

sivi ljudje gredo po sivih pločnikih
njih poti vodijo v sive hiše
kjer bodo sedli v sive stole
in gledali sivi ekran

zvečer ko bo sivo sonce zašlo
bodo legli v sive postelje
in sive bodo sanje
ali se kdo še spominja beline

DEJAN VERČIČ

Spomini

Med neštetimi spomini
je gotovo tudi ta, ki
izstopa; trenutek prve
ljubezni, srečanje s
smrtjo. Mogoče oseba,
ki smo jo nekoč poznali,
z njo živeli, morda celo
ljubili. V nas ostaja
senca in nas spremlja,
vse dokler ...

JELKA KOSI

Dolina miru

Prihajam po stezi spoznanja
in vidim, da človek,
kot vrba
se klanja.

INGE HERTL

PUNČKA

svojim prililovanjem. Toda prenašati sem jih morala, ki še sem hotela ali ne. Vsi so naju presenečeno gledali in si namigovali. Le kako so lahko bili tako prepričani, da sem tako slepa? »To je ljubav, saj sem ti rekla, da bosta spet skupaj.« ali pa: »Spet ga je dobila, kako neki ji to uspe?« To so bile bolj osebe ženskega spola, tiste nevoščljivke, ki še danes niso odkrile, kaj neki jim manjka, da niso na mojem mestu. Sicer pa sem se vedno poživljala na to. No pa prihaja taprava. Nana. Njo že nekako prenašam, toda tiste njene Sanje pa nikakor.

»Vidva pa sta res hitra, komaj se vaju pustiti sama,« je zažgoleda in si pomenljivo namignila, kaj je s tem mislila pa res ne vem. »Jože mi je rekel da imaš »čajanko«, pa ne vem če bom lahko prišla. Saj vidita, da sem strašno zaposlena,« in pri tem je žalostno pokazala na poln cekar špecarije, ki ga je komaj držala.

»Obiski so zmeraj težki,« je še rekla in globoko vzdihnila in odšla. Če je kdaj živela v našem mestu kakšna igralka, bi jo Nana prav gotovo preigrala. Toda mene preslepiti ni mogla. »Stavim, da bo prva pri temi,« sem rekla Paju, on pa je le pritrdilno prikimal.

»Si jo sploh povabil?«
»Ne, ampak Jože ji je prav gotovo namignil.«

Eh, saj nima veze, samo da ne pripelje še tiste blesave Sanje, kajti dobro vem, da se bo spet obesila Paju okrog vratu in tulila o svoji nesrečni ljubezni, ki se zabava neke ob jadranski obali in Pajo ji ne bo mogel odreči vloge tolažitelja in potem ju spet najdem v kakem kotu, kot največja ljubimca. Pajo se je seveda ne more rešiti, ona pa je revica tako potrebna ljubezni, kot Sahara vode. Čakaj intrigantka, ti bom že dala, iz tega razmišljanja me zdrami Pajo, mi potisne torbo v roke, kajti že sva blizu njegovega doma, me poljubi nekam na lice, me zaljubljeno pogleda in potem mu moram še enkrat povedati, da pridem in to zagotovo in da ne bom spet med zadnjimi in da se bova seveda o vsem pogovorila. Z nasmehom na ustih odhiti k vhodnim vratom, se še enkrat obrne in mi pošlje poljubček. Ko bi bil vsaj zmeraj tak, toda to je tako redko. Nasmehnem se sama sebi zaradi tega svojega melanholičnega ob-

pridrvi mamica v dolgi večerni obleki in išče svoj zlati pas. Jaz dvignem roke od vsega tega in končno mi uspe oditi v svojo sobo. »Mali, malček, pridi no malo sem,« zaslišim spet njen glas in na živce mi gre, ko mi pravi mali, saj nisem otrok, toda to dopovedati njej je kakor ... no ne vem komu, toda vseeno mi gre na živce. »Tako ti bom hvaležna, če mi zapreš zadrgo, saj očeta ni nikjer. Sicer pa ni za nobeno rabo, nasploh pa mi ni iti nikamor, saj najraje sploh ne bi šla, saj veš, da ne maram iti zvečer ven, toda ne moremo jim odreči, saj bi še zamerili. Otr, kaj je že toliko ura? Toni, Toni!« Oče prihiti iz kopalnice z zobno ščetko v rokah in pasto ima namazano okrog ust, kakor če bi imel kremno od torte. »Zobe si umivam, daj mi mir,« in že odhiti nazaj v kopalnico. »Imaš avto že zunaj, hitro ga odpelji ven, daj pohiti,« nervozno žlobudra in si natika še uhanje. »Ja, ja,« se sliši iz kopalnice in potem šumenje vode. »Mali, poglej kje imam torbico, ah komaj čakam, da pridem domov ...« Na srečo hitro najdem in ji jo dam. Gledam jo kako se ogleduje v stenskem ogledalu. Res je lepa.

Rada bi ji to tudi povedala, toda sram me je. Srečna je ker gre ven, saj živi za te zabave, samo pred očetom vedno govori da se ji ne da iti, ker se hoče napraviti fina in skromna in moram priznati, da ji to uspeva. Še ena igralka. Kam sploh gresta? Sicer pa me sploh ne briga. To so zame samo dolgočasni shodi starin. Od zunaj se zasliši brnenje motorja in s poslednjimi sekundami časa mi pokaže še večerjo, hkrati pa potisne prst v omako, ga polize nato pa se spomni, da se je pravkar našminkala. Znova vzame črtalo za ustnice iz torbice, tedaj pa zasliši očetov jezni glas na stopnicah. »Si se končno že spakitala?« Presenečena nad njegovim ostrim tonom je hitro spustila črtalo nazaj v torbico, se kisló nasmehnila in odhitela.

»Saj ne greš nikamor,« me tatček vpraša in jaz odkimam. »Mogoče skočim malo k Paju,« a me več ne sliši. Spet se nekaj prereka z mamo, ki mu pravi, da je kravatava slabo povezana, toda on trdi svojo, da sem mu jo jaz zvezala in da je potem že dobro. Duša je, toda priznati moram, da jo res malo nerodno ... Tudi sama potisnem prst v to super omako in ugotovim, da ni niti tako slaba kakor zadnjič, toda raje se je ne dotaknem. Za vsak slučaj. Če mislim iti k Paju res ne bi rada imela tam poleg njega še kakšne druge nevolje. Zato si raje iz jakne potegnem mojo sijajno

škaflo cigaret 57 in si jo privoščim. Pri tem ne mislim na škaflo, temveč na cigareto. Malo glasbe mi tudi ne bi škodilo, zato si vržem na gramofon Parni valjak in uživam. Lepo se pretegmem na fotelju, noge lepo na mizo in čudovito olajšanje ob kajenju da tega ne morem opisati.

Sedaj sem izgubila še zadnji izgovor, ki sem ga mislila dati Paju in to je, da me starši ne bodo pustili. Mogoče se pa je zelo ušel, ko mi je dal toliko časa za premislek? Pogledam na uro. Še dve uri. V tem času lahko izmislim še malo čudo. Zakaj sem le tako nora in se mučim tam kjer mi ni treba? Kar povedala mu bom, da mi je dosti vseh laži, s katerimi me zakopava in naj se potolaži s svojo »Sanjo«. Da prav tako mu bom rekla. Kakšen obraz neki bo naredil? To bi bilo res zanimivo videti, da točno to bom storila. Konec plošče. Obrnem jo in dalje premišlujem in pri tem niti ne opazim, da stepam pepel na materin lep tepih »perzianer« ali kako se mu že reče, a me sploh ne prizadene. Nasploh sem pa danes res dobre volje in tega ne morem razumeti. A mi kmalu pade v glavo zaradi česa. Ne, ne, saj ni res. Čisto zares sem dobre volje le zato, ker sem dobila pri fiziki trojko in ker so naši odšli in sem sama doma. Sama pa sem zelo rada in zato sem tudi srečna. No, mogoče sem pa le malo srečna zaradi pomiritev z Pajem, a to je le tako malo, da ni vredno omembe. Nato pa se zagledam na plakat, ki ga imam obešenega na vratih svoje sobe. Poklonil mi ga je Pajo. MALE STVARI NAREDILJO ČLOVEKA SREČNEGA! Kakšna laž, prekleta laž in že vstanem in strgam tisto resnico in jo vržem na tla. To pa je že čisto izzivanje. Telefon, ki zazvoni, me malo pomiri. »Prosim, ... a ti si? Kaj je ... ne ni treba priti po me ... a vaši so tudi odšli (kako pa bi drugače imel houseball), kako veš da naši tudi? Ne, res ti ni treba priti sama bom prišla ... da čista resnica, čao.« Lepo, naši so z njihovimi odšli na nekakšno obletnico poroke. Glasba se je slišala iz telefona, pravgotovo so že vsi tam. Tiste budale, ki hočejo biti prve pija-ne. Nana in Joži sta pravgotovo tam, Marjan tudi, pa Sanja in vsi tisti številni, ki jih bo treba danes na novo gledati. Nalašč ne grem pred osmo tja. Nalašč. Odprem si televizijo in gledam nek blesav film. »Osladna limonada,« zaslišim za svojim hrbtom. Skoraj sem pozabila kako se pišem, tako sem se ustrašila. Obrnem se. Pajo.

BOJAN MACUH

Stara soba

V stari sobi zdaj sedim,
spravujem svoje misli —
ali res tako čudovito je življenje moje?

Ura na steni me spominja
na očeta starega.

Sem ter tja, pa tja in sem,
tako mineva čas,
in kdo bo rekel, da tu ni dolgčas?

Stara soba se spreminja,
ni več vonja suhih sliv,
kot da nisva stari oče in pa jaz več živ.

MARIJA HAFNER

Putkin rojstni dan

Najlepšo putko v vasi tej,
to sivo Čopko si poglej!
Ko je rojstni dan slavila,
daril nešteto je dobila.

Najprej čestital petelin je junak.
On prinesel ji je pipo in tobak.
Sosedova bela vsem poznana strina
pa polič rdečega sladkega vina.

Bratje rumeno srajčko so ji podarili,
vso v rdečo pentljo jo zavili.
Zato zdaj hodi kot kokot,
čeprav je ženska, a ne gospod.

O tem rojstnem dnevu vsi so govorili,
ker dosti denarja za njo so potrošili.
Putka pa še bolj ponosna je
in na nikogar več se ne ozre.

26. nadaljevanje

Kmalu so ga premestili na Soško fronto, kjer so divjale srdite bitke vse do zaključka velike vojne. Obredel je vse odseke od Goriških brd pa tja gor onstran koroškega Šmohorja. Večkrat je napisal domov, kako z žalostnimi očmi gleda izpolnitev preroške Gregorčičeve pesmi »Soča« in kako mu je hudo ob uresničitvi prerokbe, posebno še, ker tamkaj izteče največ slovenske krvi.

Mnogokrat je opisal nekatere svoje nevarne pohode z dolгими trenskimi kolonami, ki so v tistih časih bile sestavljene v glavnem iz konjskih vpreg in mul. Na usločenih hrbtih so živali tovorile težke zaboje nevarne municije. Sovražnik je dobro vedel za skrivne poti in soteske, po katerih so se premikale dragocene obložene kolone. Zato so tovorili večinoma ponoči, previdno tipaje skozi temo obrobnihih gozdov. Ker so bila skladišča sovražniku dobro znana, pa jih zaradi oddaljenosti granate niso mogle doseči, so z visokih gorskih grebenov in stalnih opazovalnic prežali in nadzirali sumljive premike. Tako so bili večji transporti podnevi skorajda nemogoči.

Zato so jih opravljali le v skrajnih potrebah. Takrat pa je toča debelih granat obsula cesto tako na goso, da ni bilo mogoče uteči. Ob takih napadih so obležali razmesarjeni konji in mule, med njimi pa tudi prenekateri vodič. Niti vsi tisti, ki so utegnili razbežati se po gozdu ob cesti, niso ušli smrti, ker so sovražnikove granate nagosto padale tudi po obrobnihih delih zaraslega pobočja.

Tekom časa so sovražniki svoje topove pristrelili tako natančno, da so takorekoč na slepo streljali natančno na določene cilje, neglede ali je bil dan, ali noč. Čim so opazovali opazili sumljive premike, skoraj v istem hipu se je že usula topovska toča. Ponoči pa so od časa do časa kar na slepo obstreljevali važnejše cestne odseke.

Posebno ob ofenzivnih dnevih so terenske edinice skoraj redno imele večje izgube, kakor pa v prednjih frontnih linijah vkopani vojaki, ki so bili zaščiteni v rovih, vsekanih v skale in še zakritih po navaljenih debelih hloidih.

Oskrbovati linijske postojanke, ki so bile dalje časa vkopane na istem mestu, je bilo težko, odgovorno in zelo naporno opravilo. Posebno že zato, ker je moralo biti opravljeno ob določeni uri, neglede na dnevni čas ali vreme. Kadar pa so bili ofenzivni napadi, takrat pa neprenehoma, da prvim postojankam ne bi pošlo strelivo ali prehrana.

Se posebno odgovorna je bila naloga takrat, kadar so jim na povratku naložili ranjence in mrljice. Mnoge postojanke so bile zasidrane visoko pod previsi gorskih grebenov, do koder so vodile le drsne in strme kozje stezice, ki so jih komaj zmogle poskočne mule.

Po kočani vojni je Potokar večkrat pripovedoval svoj najstrašnejši doživljaj. Neke noči so tovorili zaboje napolnjene s šrapnelnimi granatami. Natovorenih je bilo več vozov in mnoge mule so bile oprtane z nevarnim tovorom. Naenkrat je završalo čez pobočja. Salve iz topov so zasule cesto z izstrelki, ki so dobro usmerjeni nagosto padali na cesto in po obrobem grmičevju.

Učinek je bil grozljiv. Izstrelki so zadeli nekatere natovornjene vozove, zažgali in sprožili lastne granate. Bilo je huje, kakor v strašnem peklu. Vozove je raztrgalo na kose, ki so jih eksplozije pogonale daleč naokoli in visoko v zrak. Drobci izstrelkov so letali na vse strani. Največ mrtvih in ranjenih je bilo iz lastnih šrapnelov, ki so se razletevali po nekakšni verižni reakciji. Prva eksplozija je sprožila drugo in tako dalje, dokler v obupnem stokanju razdejanje ni zamrlo in so se pojavljale le še posamezne eksplozije, ki jih je zaneil plamen dogorevajočih voz. Najbolj grozljiv je bil učinek zadetkov v natovornjene mule. Raztrgane kose živali in teles mulovodcev je razmetalo naokrog in kosti trupel so obviseli na vejah obrobnihih dreves.

Devet desetih trenskega tovara je bilo uničenih in pravtolično moč in živali. Živ je ostal le tisti, ki se je skril v dovolj globoki jami v zemlji, kjer ga drobci šrapnelskih izstrelkov in odkrušeni kosti skal niso zadeli in tisti, ki je imel srečo, da v jamo priletel direkten zadetek.

Potokar je še dolgo potem veroval, da ga je rešil čudež. Nedaleč od njega je padla granata na majhno zelenico in izdoblja globoko jamo v rdeči primorski zemlji. Jama je imela na eni strani navpično skalnato steno. Planil je vanjo in se stisnil pod skalo.

Ognjeni zublji gorečih voz so osvetlili temno noč, kakor da bi bil sončen dan. Kar je bilo kovinastega, so skrivenčeni danetki in silna vročina, ki je nastala ob zgorevanju gorilnega špirita in petroleja, ki so ga med drugim tovorili v postojanke.

Med mrtvimi in ranjenci je bilo tudi nekaj sanitetnih vojakov. Vsi maloštevilni preživeli so pohiteli nuditi prvo pomoč ranjenecem. Ko je Potokar prešel preostalo četico, jih je bila še komaj desetina: Od granat dovolj globoko izkopane jame v gozdu so porabili kot skupne grobove za mrtve tovariše. Postavili so jim nagrobna znamenja, kakršna so vozili vedno s seboj. V poseben grob neznanega vojaka so pokopali razmesarjene dele trupel, ki jih ni bilo mogoče razpoznati. Razmetane še uporabne predmete so pobrali in jih zložili na skritem mestu na kup. Še poslovitvene molitve in poslednji pozdrav.

Naložili so ranjence in dva para preživelih konj, ki so se izrgali iz vprežnih oklepov in se

zatekli v gozd, je zdiraljo proti bližnji poljski bolnišnici.

Po kratkem odmoru se je četica odpravila peš proti svoji postojanki. Šele malo pred večerom so prispeli na svoje mesto. Preživeli so dobili štirinajstdni dopust. Slekli so okrvavljene uniforme, za dopust so dobili nove, da bi napravili boljši vtis in se odpeljali domov.

Potokar je moral ostati, da je pomagal sestaviti novo trensko enoto, nato pa je tudi on odšel na zaslužen dopust.

Še v poznih svojih letih se je često spominjal grozljivega dogodka. Vselej se mu je tresel pritaženi glas in orosilo se mu je oko. Koliko mrtvih dragih tovarišev, koliko ran in trpljenja po domovih in na fronti za tuje cilje neljudske osovražene vladavine.

Ko se je Potokar po izteku dopusta vrnil nazaj na goriško fronto, ga je tam že čakala odločba o premešitvi na odsek pri Šmohorju v zgornji Ziljski dolini. Tekom treh dni se je moral javiti novi komandi. Izkoristil je priliko, da se je, četudi samo mimogrede, zglasil pri svojih dragih.

Žena Terezija se je ustrašila, ko je že naslednjo noč potrkal na okno. V kovček sta določila še nekaj novih potrebščin in komaj da so se kaj pomenili, že je bilo treba zopet na vlak.

Franjo Brumen

Zamujena življenja

(Biografski roman petih rodov)

Teško se je poslovil od lepih primorskih krajev in prijaznih ljudi, spoznal in navezal se je nanje. V tolažbo mu je bilo, da tudi v Zilski dolini prebiva slovenski rod. Med svojim narodom človek lažje prenaša lastne težave.

V Šmohorju je bila njegova služba nekaj lažja. Ni bil več v tako neposredni zvezi s prvo frontno vrsto. Med vojaki je našel celo nekaj osebnih znancev. Na tem odseku je ostal, dokler večja skupina slovenskih vojakov ni prestopila na sovražnikovo stran. Tedaj je vojaška tajna služba začela z večjo čistko na izpostavljenih položajih in premestili so vse na črni listi zapisane Slovence.

Potokarja so premestili v globlje zaledje, kjer je opravljal večja vojaška skladišča. Morda si je kdo mislil, da je premestitev nekakšna kazenska degradacija. Zanj pa je bila v resnici prijetna razbremenitev in olajšanje skrbi za golo življenje, ki je končno vsakemu vojaku najpomembnejša.

Ko so doma prejeli to sporočilo, so si oddahnili. Nihče pa ni slutil, da se zbirajo nad Potokarjevo domačijo temni oblaki družinske nesreče.

Razmahnila se je obsežna epidemija hude dave, ki je zajela majhne otroke in šolarje. Zbolel je najprej Igor, za njim še Ivek. Igor je s težavo prebolel, Ivek pa je bolezen dobesedno zadušila, ker se je pri njem davica razširila globlje v grlo.

Smrt je povzročila pravo družinsko tragedijo.

Mati Terezija je zelo ljubila vse svoje štiri otroke, najmlajšega pa, kakor mnogokje, najbolj. Tomaževa smrt, strah za očeta, čedalje bolj divja vojna in končno smrt ljubljencečka so jo strli. Zaprla se je v svojo sobo, niti na pogreb ni šla. Od žalosti se ji je omračil um.

Ko se je oče ves žalosten odpravil po pogrebu nazaj v vojsko, se je tolažil, da je bolezen le prehodnega značaja. Tako je sprva menil tudi zdravnik, ki je priporočal počakati nekaj časa v domači negi.

Bolezen pa se je iz dneva v dan stopnjevala. Pojavili so se samomorilni naklepi. V začetku je bila popolnoma mirna in se za okolico ni nič zmenila, niti ozrla se ni, če je kdo vstopil v njeno sobico. Po nekaj dneh pa je postajala nemirnejša in je zbegano brez pravega cilja hodila iz sobe v sobo, kakor da bi iskala nekaj, česar pa ni našla.

Nekega sončnega dne se je Igorček igral na dvorišču, ko je mama nenadoma potihlo odprla vežna vrata in videl je, kako je hitro nekaj skrila pod predpasnik. Stekla je proti hlevom. Igor je pohitel za njo. Stala je na cementnem hodniku med živinskimi stajami. Ko ga je začutila, je bliskovito potegnila roko izpod predpasnika. Zablestela se je steklenička s črno tekočino. Dvignila jo je k ustom in hotela popiti. Igor se je pognal navzgor in ji zbil stekleničko iz roke. Smrdljiva tekočina se je razlila po tleh in njenem oprsu, tudi po ustnicah in bradi se ji je razmazala in ji ožgala kožo. Tekočina je bila hud strup, s katero so razkuževali hleve.

Mati je zakričala s presunljivim glasom in zbežala nazaj v hišo. Od tega dogodka dalje so

postali še pozornejši nanjo. Redno so jo nadzirali in čuvali. Niti podnevi, niti ponoči je niso puščali same. Zdravnik jo je obiskoval, kolikor je v tistih vojnih časih bilo mogoče. Zapisoval ji je različna zdravila, a ves trud ni nič zalegel. Upanje čakati doma je čedalje bolj kopnelo, dokler se nekega večera ni zgodilo najstrašnejše.

Mati se je preselila v veliko spalnico in je ukazala, da morajo vsi trije prespati z njo. Ob glavni slepi steni sta bili postavljeni zakonski postelji, še ena postelja ob nasprotni steni in divan med dvema oknom na pročelju. Najstarejša Otilija je morala leči v posamično posteljo. Mati je izbrala zase svoje zakonsko ležišče. Igor naj bi prespal poleg nje na očetovi postelji, najmlajša Marija pa na divanu.

Materino vedenje je bilo nenaravno in sumljivo. Razen ukazovanja ni govorila ničesar. Njen glas je bil tako spremenjen, da bi jo bilo komaj spoznati po njenem posebnem zanjno značilnem načinu govorjenja.

Ko so otroci polegli v postelje, je nenadoma odšla iz spalnice in se hitro vrnila. Igor je kljub medli svečavi opazil, da drži levo roko skrito pod predpasnikom. Bliskovito je zaklenila vrata, ki so bila edina, ker je bila spalnica

zadnja po vrsti v pritlični hiši. Ključ je spravila v žep.

Se enkrat je srepo pogledala po sobi. Na njenem obrazu je bilo nekaj okrutnega. Ugasnila je svečo na nočni omarici. Igor je slišal, kako je privzdignila vzglavnik in nekaj podrihnila podenj.

Tedaj se je odločil. Bliskovito je segel pod mamin vzglavnik. Skoro okamenel je od groze. Pod vzglavjem je bil skrit najbolj koničast in oster velik kuhinjski nož. Pograbil ga je za ročaj in planil z njim čez posteljo proti oknu, ki je bilo odprto, le polkenca so bila priveznjena. Privzdignil je loputo, ki jo je možno odprati navzgor. Vrgel je nož skozi okno in se kot neverica pogladil za njim. Rešitev je bila v tem, da je bila očetova postelja ob oknu.

Nesrečna mati je spoznala, da je njen naklep razkrinkan. S pretresljivim tulečim glasom je zakričala in se hotela pogladiti za Igorjem. Toda v trdi temi ni vedela, v katero smer se je umaknil. Tudi škrtanja z oknom ni dobro zaznala. Čas, ki bi bil potreben, da bi ga ulovila, je bil prekratek. Četudi bi vedela, kod bi bilo treba za njim, ji ne bi pomagalo, ker bi morala steči okrog obeh postelj, skozi tesnino med stoli.

Dogodek je pogladil tudi starejšo Otilijo iz postelje. Ob vznemirjenju njenega ležišča je bilo tretje okno, ki je obrnjeno na vrtiček s cvetlicami na škarpni nad klancem. Tudi ona je skočila skozi okno. Najmlajša Marija ni imala časa pobegniti. Preden je mati uspela prižgati svečko, je zlezla pod zakonski postelji. Ko je brljava sveča razsvetlila spalnico, je pobesnela mati ugotovila, da ni nikogar več v sobi.

»Mama, mama, kaj počenjate! Pomirite se! Vsi vas imamo radi! Kaj bomo brez vas! Kaj bo rekel očka! Čez nekaj dni pride domov na obisk.« Sta kričala skozi okno Tilika in Igor.

Glasno jokanje obeh otrok in ropotanje po oknih je mater zbegalo, trenutno iztirilo iz temačnih naklepov, obenem pa tudi prebudilo sosedove, ki so poznali zagato Potokarjevih otrok. Pritekel je sosed in splezal skozi okno. Bolnica mu tega ni branila. Ko je sosed odklenil vrata in se je mati umaknila v sosednjo sobo, je priklical malo Marijo izpod postelje. Bila je preplašena in drgetala je od groze.

Sosed je vse tri otroke spravil spat v skrajno sobico na severnem koncu hiše. Vanjo je bil dostop skozi edina vrata, ki jih je zaklenil. Prvo noč je čuval sam, da niso vznemirjali drugih.

Bolnica se dolgo ni mogla umiriti. Poteze na njenem obrazu so se spremenile in zaostrele in izgledala je, kakor da se je v eni sami noči postarala za nekaj let. Ko se je tudi ona umirila, se je utrujeni sosed naslonil na divanu in buden počival.

Komaj se je zdani, že je pritekla sosedja pogledat za svojim možem. Zbudila sta Otilijo in dogovorili so se za brzojavko očetu Potokarju. Vojaka z bojiščne vrste je bilo zelo težko priklicati domov. Predpisi so bili strogi in le smrt v najožji družini, ali pa kaj izredno posebnega, je lahko veljalo kot podlaga za začasen dopust. Sosed je stopil na orožniško postajo in poprosil za pomoč. Orožnik je šel pogledat k

Potokarjevimi. Potrdil je brzojavko in še pripisal pripombo o nujnosti.

Bližnji sosed, ki je prečeval prvo noč, je bil že priletni možak in naprosil si je pomočnika. Nekoliko višje pod pokopališčem, je stanoval viničar, ki je bil obenem grobar. Bil je velik in tršat in četudi že priletni, je bil še dovolj krepak in v svoji dobrosrčnosti je rad povsod priskočil na pomoč. Sprejel je čuvanje. Noč in dan sta izmenjale predsedala in povečini prečula ob postelji nesrečne Potokarice.

Dogodek je povzročil v malem kraju mnogo govorice, pa tudi sočutja. Na splošno je prevladalo mnenje, da je mali Igor s svojo budnostjo preprečil veliko družinsko tragedijo.

Odšel je bilo pri Potokarjevih žalostno in hudo. Brez matere in očeta so otroci bolj živetarili, kot pa živeli v brezskrbni mladosti. Nekaj dni ni bilo niti redne prehrane. Pri Škorčevih, ki so bili ob istem klancu nižji sosedje, so jim nudili skromno hrano in trd koruzni kruh, ki so ga pridelali na majhnem lastnem posestvu.

Najmlajša Marija ni upala več domov in je ostala čez nedeljo kar pri njih. Stisnili so jo v posteljo k svoji hčerki. Igor pa je pogosto pogledal domov. Tudi do matere, ki jo je tako zelo ljubil, je stopil, a vselej previdno in le če je bil čuvaj pri njej. Strah je ohromil njegovo nežno ljubezen. Najbolj hudo mu je bilo, ko je opazil, da je v materinih očeh, ki so bile tako lepe in prisrčne, ugasnil topli pogled. Prej tako velika ljubezen, ki je sevala iz njenih oči, se je sprevrgla v odtujeno mlačnost. Nič se ni zmenila zanj, le včasih ga je srepo pogledala in se hitro obrnila nazaj v steno. Hrano je odklanjala, samo ležala je in popivala je izredno mnogo vode.

Pretekli so mučni trije dnevi, ko se je oče pripeljal z nočnim vlakom naravnost z bojišča. Vežna vrata so bila odklenjena in potihoma je vstopil v sobo, ki jo je pritaženo osvetljevala privita petrolejka.

Odkar se je bolnici omračil um, se ni več zanimala za življenje okrog sebe. Ležala je na postelji in bila obrnjena k steni. Tudi neobičajen nemir, niti ropot je nista premaknila. Ko je Potokar nenadoma stopil v sobo, je s prstom pokazal čuvaju, da naj molči. »Terezija, ženica moja, prišel sem te obiskat! Kako ti je? Ali te kaj boli? Zakaj si tako otožna? Kaj, nočeš biti več moja? Obrni se! Objemi me! Kako zelo vesel sem, da sem zopet doma, pri tebi, da te vidim in objamem!«

Kakor da bi govoril kamnu. Nič se ni zmenila za prisrčne besede. Ostala je nepremična, kakor otrpla. Prijel jo je za ramo in jo skušal obrniti k sebi. Upirala se je in izmikala, kakor da užaljena kljubuje. Poljubil jo je na čelo in pobožal po licu. Potem pa je tudi on utihnil. Solze so mu zalile oči. Nemo je obsedel na robu postelje. Držal jo je za roko, ki si jo je zdaj in zdaj pritisnil na svoje lice. Božal je njeno roko, ki je njemu in njunim otrokom storila toliko dobrega. Misli so mu bežale nazaj, daleč tja v začetek mlade ljubezni. Kako sta mlada in vzravnana preženo stopila pred oltar. Kako sta si znašala gnezdo in gradila dom. Koliko truda, pa tudi trpljenja in vendar vse povezano z veseljem družinske sreče! V duhu jo je videl, kako mu je povila prvega otroka in potem še tri. Kako prisrčno jih je stiskala na svoje prsi in jih hranila s svojimi življenjskimi sokovi. Sedaj pa strta, uničena z ugaslim žarom v očeh.

Izgleata je, da je vse končano. Samo še spomini. Uničena družina. Kaj bo gospodarstvo brez njenih pridnih rok in vedno budnih misli. Tisočkrat prekleta vojna, ki je prinesla toliko gorja njemu in njihovi družini. Prizadela pa je tudi vse hiše v bližini in daleč naokoli. Kolikšen zločin nad ljudstvom, nedolžnim! Zgolj zato, da bi nagrabili nekaj tuje zemlje in da si bodo tisti, ki sedijo po salonih in nič ne trpijo, delili časti in nezasluzene medalje!

Zdrnil se je in otrnil solze. Nemudoma se je odpravil na orožniško postajo, da se je prijavil in poprosil za pomoč. Navsetovali so mu, naj zdravnik napiše posebno potrdilo, da bodo poslali na komando uradno brzojavko, da se ne bo mogel vrniti tekom odmerjenih treh dni dopusta. Potem je stopil k sosedom pozdravit raztepane otroke, ki so ga bili zelo veseli. Igroček je mislil, da se je z jutranjim soncem sreča zopet vrnila v njihovo hišo.

Potokar se je že zgodaj zjutraj odpravil v bližnje mesto po zdravnika. Sam ga je pripeljal s svojim vozom domov. Zdravnik se ni dolgo mudil, napisal je naporitico in potrdilo za dopust. Še isti dan so odpeljali nesrečno Potokarico v veliko nemško mesto na deželno kliniko za živčne in duševne bolezni.

Vrnil se je neprespan in strti. Ko se je malo dopočil, so vsi sedli za mizo, da bi poiskali izhod iz velike stiske, v katero je družina zabredla radi nenadne materine bolezni. Sedemnajstletna Otilija je postala gospodinja, trinajstletni Igor pa gospodar. »Otroci, zaenkrat ne moremo drugače! Delajte, kolikor morete! Opravljajte toliko, da se boste skromno preživeli! Vse drugo opustite! Odiščno zemljo si naj obdelujejo sosednji viničarji, da bodo lažje prebrdili vojno pomanjkanje. Trgovinice ne moremo in ne smemo zapreti, ker morate razdeljevati kruh in druge potrebščine na odmerjena nakazila. Pri tem poslu bodite zelo previdni in vestni, da ne bi nastali sumi in očitki. Lenčkanje, obdržite le toliko živine, kolikor boš zmogla sama opravljati. Toliko, da ne boste lačni!«

Nadaljevanje prihodnjic

SONJA STUPAN

Pesmi

Ko zajoče nebo,
vame kapne mrakoba,
objame me tesnoba...
Čudno tiho
postane telo,
mokro vdano
usahne z nočjo.

Bela raven,
zamorjena drevesa
nepremična in nema.
Ozka sled
samotna vodi nekam
osamljenega človeka,
da bi našel tople dlani
v ledenem svetu,
ali trenutek,
ko potem
nič več ne boli.

Čisto čisto sam,
edini trs v vetru,
zahrepeniš po smrti —
blaženemu zdravilu.
Umreš, in nisi več
osamljen trstič.
Postaneš del
velikega pokopališča,
kjer se ob Dnevu mrtvih
sprehajajo živi mrličji —
osamljeni ljudje,
sami med mnogimi —
ki ne vedo,
da so pravzaprav mrtvi.

SONJA STUPAN

V pričako vanju —

Pričakujem,
čakam,
upam,
trepetam — zaman.

Želim,
tolažim,
hrepenim,
ljubim — zaman!

SONJA STUPAN

Spet bom močna

Nekoč bom
list brhak,
ne sapa
niti ujma
me ne bosta
zazibala.
Čvrsto se
oklenila močnosti

bom tvoje,
veja moja,
ne bom se vdala

Ko te ni,
moje strune
otožno zvene.
Ko prideš,
zvoki telesa
rušijo žalost.
Ko greš,
melodija utihne,
zadnji akord
zaječiva v duetu.

DEJAN VERČIČ

On, ti in jaz

Kar je ljudem sveto
ni neka abstraktna
misel, ki se pojavlja
kot izmišljen svet, ki
ponuja vse, a ničesar
ne zahteva, temveč stalen
in včasih tudi boleč
boj za obstanek. Ne za
biti osebk. Boj je
veličasten, če se boriš
zase skozi boj za druge.
Ne moreš se veseliti,
če te obdaja žalost.
Svet ni le to, kar vidiš.
Čutiti moraš neskončno
prostora in vedeti, da
je vse le trenutek. Tudi
večnost ni nič drugega,
kot množica med seboj
povezanih trenutkov.
Težko je ozreti se,
gledati, kar je minilo
in ugotoviti, da je bilo
zaman, da je umrlo, vendar
je še neprimerno težje
ne vedeti kam.

SONJA PERKO

Pesmi

Mrak,
bliža se večer,
bliža se temna noč,
noč brez spanca,
noč brez sanj.
Srce prekipeva,
zdaj radost,
zdaj žalost,
zdaj srečo,
zdaj strah.
V meni kljuje
v noči tej,
brez spanca,
brez sanj:
ME LJUBI?
NE, NE LJUBI ...

Vsaka reka nekam teče,
morju svojo srečo predaja;
vsaka ptica leti proti jugu,
srečo soncu podari.

Vsak nekoga išče,
nekoga čaka;
nekoga,
s katerim sreča prihaja morda.

Nihče na svetu ne išče sreče sam;
dan je lepši,
če je nekdo pri tebi;
nihče na svetu ne želi ostati
vse življenje sam,
vsakdo nekoga išče.

KSENJA MAGDIČ

Resnična zgodba

Živela je pri hčeri in zetu. Ljudje so govorili, da se razumejo. Pogosto je pritekla k drugi hčeri, ki je živela v isti vasi, nedaleč od nje. Da, pritekla je, kajti strah jo je bilo, kaj porečeta onadva doma. Hitro je naročila, naj že vendar »posejejo pšenico, da ne bodo zadnji v vasi«, ali »naj okopljejo pesu, ki se več ne vidi iz visoke trave, ljudje pa hodijo mimo in se sprašujejo, čigava je ta zanemarjena njiva« ...

Kadar pa je vendarle utegnila sesti, na klop v kuhinji, si vedel, da jo nekaj teži. Tedaj je bila tiha, v očeh je bil nek čuden nemir, ki ga je hotela prikriti, s pogledom pa je begala sem in tja kakor preplašeno dete. Roke so ji ležale v žepih črnega predpasnika, prsti pa so se venomer premikali, kot da ves čas nekaj delajo.

Bila je tako mila, ljuba, draga ... To dobro bitje, tiho trpeče, vseodpuščujoče ... Srce se ti je skrčilo od ljubezni do nje, a nisi stopil k njej in je objel. Rad pa si jo vendarle imel. Resnično rad! Rekla je, da so ji branili priti. Doma ima kaj delati, če ji je dolgčas, so ji rekli. V vrtu naj koplje travo, pospravlja naj! Toda saj je pomila posodo, pospravila, gredice so okopane, buče na njivi so osipane. Kruha tudi ne zna več peči, paradižnika ne zna saditi, vsak segnje. Pa tako stara je, pa ne zna!

Kaj? Koliko hlebov je že spekla! Kako dober kruh je bil! Le zanju ga ne zna več peči. Hči ga je jedla, dokler ni prišel on, potem pa mati ni nič več znala. Od njenega kruha je rasla, od njenega kruha je zrasla!

Jaz da sem kriva gnitja paradižnika? Ne gnije le v našem vrtu. Rja ga je napadla, to je.

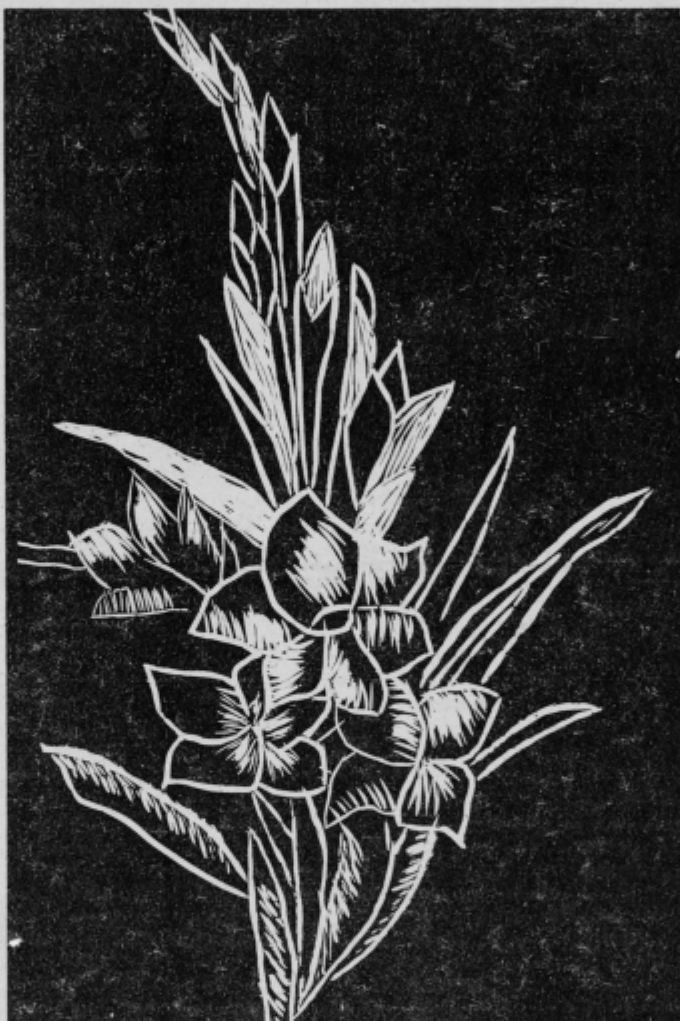
Oni so bili vedno bolj besni. Ona pa vedno bolj prizadeta. Vedno bolj molčeča. Naposled je utihnila, ogrnila plet in odšla po vasi, proti domu druge hčere.

Za delo ji ni, za potepanje pa! je slišala, ko je stopila skozi vrata. — Ta stari hudič!

Vrata za njo so se zaprla. Zabolelo jo je.

Ljudje pa so govorili, da se razumejo.

To pomlad ni več pekla kruha. Paradižnik je gnil ... Posoda je ostajala nepomita, vrt zapuščen ... Ljudje pa še vedno mislijo, da so se razumeli.

BREDI SLAVINEC

Pesmi

Mačke cvilijo
pred vrati
mama kam gremo
včeraj je doktor rekel
cvilite za boljšim
ljubezenskim življenjem
mama ali veš
kaj moramo delati
ozdravel boš
mama kam gremo
ne daj se ljuba
jutri pridem
da greva poslušat arijo
tvoja soba
topla od hrepenja
čakam da me pobožáš
s svojimi čudovitimi očmi
objemi me
tako mrzel je pločnik
poslušam
tvojo najljubšo pesem
želim, da se znova rodi
samo nikoli ne tja do konca
samo danes
dežuje
mama ali gremo
včeraj je doktor rekel
mačke cvilijo tik pred vrati
vseeno pridi

Pada v brezna
in demoni me lovijo
z veliko mrežo
ki sem jo spletla iz sanj
Grabijo me
za lase telo
in njihovo veselo cviljenje
odmeva od sten
— prišli smo smo smo
da te uničimo uničimo ...

Lovim se za travno bilko
obešam na vrata
in poskušam vzleteti
vendar padam padam
in velike ptice me lovijo
skrila bi se v snežinko
skrila bi se pod mravljinca krila
ne maram
velikih pajkov
s predolgimi tipalkami
in vodenimi očmi
rada bi jim oblekla
rdeče plaščke
da bi bili lepši
Pridi pome
z dlanmi iz rose

Mrak je škropil
na poledenele ploščadi
in škripal ob ledenih kotanjah
Še vedno jih vidim
kako prihajajo
veter jih hoče uničiti
a oni se ne dajo
ne to ljudstvo se ne da
Alahovo ljudstvo
sredi zaprepadenih mej
in rosne neizmerne vdanosti
kličem jih
pa vendar jih ni
izrodili so se v svetiša
in se bo zvok harfe darovali

S strahom
se pogrezam v naslonjač

koraki odmevajo po ulici žalosti
samo žvenket in krik
kraljujeta
Nekoč prideš pome
vem o vem
da me poneseš v belo posteljo
iz sanj
praviš da bo lepo
o bog vem
čutim drget, ki me spremlja
do odhoda
veruj vame
šla bom

Težke misli padajo
na stekleno dno
sliši se zven sliši se zven klavirja
na skali leži tvoja kitara
ovita v belo tančico
Vzela jo bom
in se potopila na dno
med sirene
samo da se ne zapletem
v njihove lase
Vsak dan je širše morje
naj ležem v valove
in sanjam
tam te čakam
da naju sonce
vsrka vase

Vsak dan sedim
v svoji sobi ob oknu
zrem v polkna
stare zapuščene hiše
kjer živi samotna starka
In čakam da se nekoč odprejo
danes je sijalo sonce
ni jih odprlo
Z rokami polzim
po radiatorju
da me neznansko peče v dlani
Pod oknom voda
trpeta slišim jo
mogoče jo skeli
ko se plazi po kamenju
rada bi jo rešila
pa je ne morem
vse izpitati vase
Po sosedovem vrtu
hodi psica z mladičem
in vsako soboto joče ob sireni
in ljudje obračajo zemljo
in mislim
da vsega ne bo konec
vsak dan sedim
ob svojem oknu

Nekje tam žive
ob zvokih bolečine
in peklenskem tempu časa
Nekje se vendar mora
ustaviti ta ura ta minuta
Samo še ta cesta
do vakuumu
kjer lebdi v zraku
med pomarančnimi olupki
temno rdeče barve
Nekoč se bo ustavil čas
nikoli pa se ne povrnejo
štirikrat morajo skrbeti — pravi
ob veznost skrita
v kromiranih glavah
in avtomatskih čustvih
s programiranimi programi
peta rumena tipka
na levo človek
doživel boš ljubezen
zadnja bela ob robu
je osebna svoboda
poskusi ...

(... ker vedno za umiranjem
nekaj ostane ...)
(Zdena)

Nekoč bova
ti in jaz
le še črn prah
na mrtvaški grobnici
kjer naju bo hladil
mrzel siv beton
Veter bo nosil
ta prah
v posvečene templje
kjer je menda Romeo prižigal sveče Juliji

Nekoč pa vendar
mora posijati sonce
na vsa ta blede trupla
in okostja
daj sonce sij dokler je še čas
Sonce ni moglo posijati
trupla so strohnela
daleč okoli pokopališča
je dišalo po smrti
trohnobi ... grozi
Nastal pa je prah
črn prah
in veter ga bo nosil
v posvečene templje
Resnično za umiranjem
vedno nekaj ostane
pa čeprav le črn
prah mrličev

DOMAČA RAST je literarna priloga TEDNIKA in jo izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Radio—Tednik Ptuj, Vošnjakova 5, poštni predal 99. DOMAČO RAST ureja uredniški odbor: Nataša Belšak, Branka Bezeljak-Glazer, Viktorija Dabič, Drago Šuligoj in Darja Krizancič.